BBC

WYSIEW NASION • DŻUNGLA W DOMU • ROŚLINY ZAMIAST CUKRU

Marzec/Kwiecień 2 (38)/2021

Gardeners' World

EDYCJA POLSKA

OGRÓD DOBRY NA PANDEMIĘ

DZIKIE KWIATY

4 kroki do własnej łąki!

DONICZKI

- ✓ dla owadów
- ✓ pełne kolorów
- ✓ smaczne i pachnące

ZACZNIJ UPRAWIAĆ

pyszne pomidory

Wiosna! Ach to Ty

100+ stron inspiracji i praktycznych porad!

Marzec-kwiecień 2/2021
cena 14,90 zł (w tym 8% VAT)
ISSN 2391-8381 Indeks 403636

Małe jest piękne
Sprawdzone rady **Alana** na ogrody w rozmiarze XS

Dobre związki
Jak łączyć kwiaty? **Carol** zdradza swoje sposoby

Niezłe ziółka
W ogrodzie i doniczce. **Monty** wie, jak je uprawiać

NARZĘDZIA KOPNE IDEAL PRO™

Ostrzona głowica ze sprężystej stali borowej wzmocniona hartowaniem, wytrzymała kompozytowa rączka czy wydłużony stalowy trzonek o owalnym przekroju pokryty powierzchnią antypoślizgową to elementy gwarantujące bezkompromisową niezawodność i wygodę użytkowania. Połączenie wytrzymałości i nowoczesnego wzornictwa to połączenie idealne.

ideal™ PRO

PRODUKT POLSKI

30 LAT W TWOIM OGRODZIE

cellfast®

eprasa.pl cb90b9819f

Drodzy czytelnicy!

Nasze licencyjne pismo „Gardeners' World. Edycja Polska" zachowuje całą wartościową treść i atrakcyjną formę edytorską brytyjskiego oryginału „Gardeners' World".

Raz na dwa miesiące dzielimy się z wami naszymi najlepszymi odkryciami – od inspirujących ogrodów i zachwycających roślin po zakupowe wskazówki i podpowiedzi, co zrobić, aby ogród był zawsze w kwitnącej formie. Jeśli poczujesz, że możemy coś udoskonalić, daj nam znać: to w końcu wasz magazyn :)

Wiele dodatkowych informacji znajdziesz na portalu **www.ZielonyOgrodek.pl**

Prenumerata

Nie masz jeszcze prenumeraty?
To najlepszy czas, by ją zamówić!

Prenumerata roczna
74,50 zł (1 numer GRATIS)
Prenumerata dwuletnia
134,10 zł (3 numery GRATIS)
Zamów na: www.avt.pl/prenumerata

Welcome

Jeśli czujesz się już nieco znużony tegoroczną zimą, czas na terapię – najlepiej ogrodem! Zamień ten czarno-biały i trochę przydługi film na radosne kolory, kształty i zapachy, dzięki którym uśmiech sam pojawi się na twarzy. Uważaj, bo tę "wiosenną gorączkę" możesz łatwo złapać i zarażać nią innych. Wystarczy zaledwie jeden budzący się do życia wierzbowy pączek lub przedwcześnie kwitnący przebiśnieg, by zanucić słowa: "Wiosna! Ach to Ty". Znacie ten stan, prawda? Tegoroczny wiosenny numer już przyjemnie dźwięczy mi w głowie, a "ziemia się kręci, obraca w kierunku nowego sezonu, nawet jeśli ma się poczucie, że do tego jeszcze całe tygodnie"*. Czy Wy też nie możecie się już doczekać? Wiosno, przybywaj!

Gdy z zmarzniętej ziemi i na nagich pędach eksplodują pierwsze pąki, wreszcie widać i czuć, że przyroda budzi się do życia. Zwiastuny wiosny (str. 6) zawsze radują. A im więcej ich nas otacza, tym bardziej czujemy się szczęśliwsi. To idealny czas, aby przebudzić się z zimowego snu i poczuć radość. Spędzaj w ogrodzie, jak najwięcej czasu, bez względu na pogodę. Bądź dobrej myśli i bądź aktywny (zwłaszcza w czasie pandemii), czytaj na zdrowie i poprawę humoru (str. 26). Istnieją dowody naukowe na to, że praca w ogrodzie uszczęśliwia, a „przyroda jest lekarzem dla wszelkich chorób"! Rozpocznij więc nowy sezon zgodnie z planem (str. 42), daj swojemu ogrodowi impuls, którego potrzebuje i pobudź rośliny, aby dały z siebie wszystko. Wykorzystaj jak najlepiej czas i przestrzeń, nawet tę najmniejszą (str. 90). Nieważne, czy uprawiasz ogród dla kwiatów (str. 48), smacznych plonów (101), czy tylko dla przyjemności (str. 54). Znajdź inspirację, by zacząć!

Paweł Romanowski
Redaktor naczelny
pawel.romanowski@avt.pl

Nie przegap!

Zamów online bez wychodzenia z domu na: www.ulubionykiosk.pl bieżące i archiwalne numery magazynu Gardeners` World. Edycja Polska. Skorzystaj z kodu rabatowego: **czytajwdomu** i kupuj 20% taniej! Dodatkowo, korzystając z promocji #czasnaczytanie, możesz bezpłatnie pobrać dowolne e-wydanie!

Kup bieżący numer specjalny 20% taniej i pobierz archiwalny za darmo!

* „Rok w ogrodzie", Dan Pearson, Wydawnictwo Literackie

Eksperci Gardeners' World

Monty Don
Ogrodnik-samouk, główny prowadzący Gardeners` World. Entuzjasta psów i upraw ekologicznych, z czytelnikami spotyka się w swoim ogrodzie w Longmeadow.

Carol Klein
Ogrodniczka, łączy występy w telewizji z pisaniem i obowiązkami w jej własnym ogrodzie w Glebe Cottage. Inspiruje nas niezwykłą energią i bogatym doświadczeniem.

Alan Titchmarsh
Autor poczytnych poradników i kilku programów telewizyjnych. Dzieli się bogactwem wiedzy o uprawie roślin, dba o swoje grządki w Hampshire.

Joe Swift
Nagradzany projektant ogrodów, prowadzi pracownię w Londynie. Pisze o wszystkich aspektach ogrodnictwa, dla nas projektuje kwiatowe rabaty.

Adam Frost
Utytułowany architekt krajobrazu, zdobywca wielu nagród na Chelsea Flower Show. Pokazuje, że pielęgnacja ogrodu wcale nie musi być skomplikowana.

eprasa.pl cb90b9819f

SPIS TREŚCI

marzec-kwiecień 2021

LUBIMY

6 **Wczesną wiosnę**
Za jej harmonijne popisy
Eksperci polecają
14 Wiosenne zawilce
16 Nieziemskie szachownice
22 Wcześnie kwitnące krzewy

INSPIRACJE

26 **Dziesięć ogrodniczych zadań**
Na dobry humor
30 **Brawa dla ziół**
Monty poleca zioła dla zdrowia
36 **Łąka kwietna**
Jak wysiewać dzikie kwiaty
42 **Wiosenne prace Alana**
Na godzinę, popołudnie i cały dzień
48 **Dobre związki**
Carol radzi, jak dobierać rośliny
54 **Projekt Joego**
Ogród na dobry nastrój
58 **Angielski ogród**
Z zieloną ścianą
62 **Krok po kroku**
„Torcik" przedwiośnie
66 **Jak rozświetlić cień**
Niezawodne byliny
71 **Kaktusy bez tajemnic**
Uprawa, pielęgnacja, gatunki
82 **Rośliny domowe**
Jak je uszczęśliwić?
85 **Doskonali współlokatorzy**
Niebanalne stylizacje

WŁASNE UPRAWY

101 **Pomidory**
Poradnik uprawy od A do Z
106 **Roślinne alternatywy dla cukru**

FAUNA W OGRODZIE

110 Przyroda budzi się ze snu
112 Hotele dla owadów
114 Oczko wodne dla dzikich zwierząt

FELIETONY

20 Przy płocie
24 Cały Monty
140 Opowieści Titchmarsha

30
Ogródek ziołowy to nie tylko tanie źródło aromatu i zdrowia – to również piękne miejsce samo w sobie, przekonuje Monty

42
Wraz z końcem zimy pora zadbać o kondycję ogrodu. W zależności od tego, ile masz wolnego czasu, Alan udzieli ci odpowiedniej rady i pomoże osiągnąć doskonałe rezultaty

101
Dowiedz się, jak uprawiać pomidory, żeby uniknąć problemów i cieszyć się obfitymi plonami

eprasa.pl cb90b9819f

TEMATY Z OKŁADKI

36
95

26
101

Zdjęcie: Robert Parviainen

48
Wypełnij rabaty roślinami, które dobrze czują się w podobnych warunkach, a z pewnością okażą się harmonijnie współżyjącymi ze sobą sąsiadami, radzi Carol

71
Łukasz Skop podpowiada, jak wybrać i pielęgnować swojego pierwszego kaktusa

76
Stwórz kompozycje kwiatowe w donicach w wiosennych kolorach

114
Zbuduj miniaturowe oczko wodne postępując wg planu Adama

ZDJĘCIA: SARAH CUTTLE, JASON INGRAM, ŁUKASZ SKOP, BOŻKA PIOTROWSKA

MAŁE PRZESTRZENIE

76 Kompozycje w donicach
90 Triki projektowe Alana
95 Warzywa i zioła w donicach

Plan działań wiosną

SPRAWY DO ZROBIENIA

121 Przesadź krzewy zimozielone
122 Zregeneruj trawnik
124 Posadź dalie
125 Uprawiaj szparagi
129 Zapylaj ręcznie gatunki owocowe
130 Przygotuj rozsadę
132, 138, 139 Posadź wiosenne kwiaty
133 Podziel funkie
134 Zbierz rabarbar
135-136 Wysiej warzywa

eprasa.pl cb90b9819f

Lubimy wczesną wiosnę za jej harmonijne popisy

eprasa.pl/cb90b9819f

„I marsz, i marsz! *By ziemię krwią napoić, przyszedł czas!*" Z jakiegoś powodu marzec każe mi myśleć o Marsyliance (francuskim hymnie narodowym). Zakładam, że to przez stanowcze zawołanie „I marsz!", doskonałe na powitanie nadchodzącej wiosny. Następna część jest trochę mniej istotna – o nieczystej krwi wrogów podlewającej nasze pola. Może to o krok za daleko, a może (proszę o cierpliwość) to dobry moment na przypomnienie, że w tym miesiącu powinniśmy pomyśleć o odżywieniu młodych pędów roślin. Wówczas ściółka na pewno wyjdzie im na zdrowie (taka z odrobiną mączki z krwi, ryb i kości).

Tekst James Alexander-Sinclair

GWIAZDA MIESIĄCA

Szafirek armeński
(Muscari armeniacum)

Kontynuując muzyczne metafory, szafirki także pobudzają mnie do śpiewu, tym razem po włosku. Piosenka *Nel blu, dipinto di blu*, napisana i zaśpiewana przez Domenico Modugno, zyskała sławę jako włoska propozycja na Eurowizję w 1958 roku. Lirycznie opisuje błękitne niebo, które – jak widać – ma ten sam kolor, co kwiaty tych wspaniałych szafirków. Małe fioletowe główki wystające spomiędzy liści to bratki, a z tyłu widać ciemnoniebieskie lub fioletowe hiacynty.

Bardzo łatwy w uprawie. Jesienią posadź cebulki na rabatach i w pojemnikach. W dobrych warunkach sam się wysiewa, a rozrośnięte kępy można podzielić latem, kiedy są uśpione.
Wysokość x Szerokość 15 cm x 10 cm

ZDJĘCIA: SARAH CUTTLE. LOCATION: BARBARA BROOKS/CHIDDINGFOLD

eprasa.pl cb90b9819f

STOKROTNE DZIĘKI

Jest jedna bardzo znana kolęda o bluszczu i kilka piosenek ze stokrotkami (na przykład *Bicycle Built for Two*). Ta stokrotka jest jednak imprezową dziewczyną – stąd też wyjątkowo zuchwała nazwa 'Pomponette'. Znakomicie wyróżnia się różowym strojem, szczególnie w zestawieniu z (ośmielę się powiedzieć) raczej ponurym bluszczem.

Stokrotka pospolita (*Bellis perennis*) 'Pomponette'
Po przekwitnięciu usuwaj kwiatostany dla wydłużenia czasu kwitnienia i zapobiegnięcia wyrastaniu samosiejek (potomstwo zwykle ma cechy dzikich stokrotek). Najlepiej rośnie w pełnym słońcu.
W x S 20 cm x 20 cm

Bluszcz o pstrych liściach (*Hedera*)
Niezawodnie zimozielony, doskonały do oplecenia ogrodzenia lub do okrycia ziemi pod drzewami. Rośnie szybko, więc bądź ostrożny.
W x S 8 m x 4 m

ZDJĘCIA: SARAH CUTTLE; JASON INGRAM

WIELKA DAMA W CIENIU SAMA

Ach. Trochę utknąłem na tych muzycznych metaforach. Łacińska nazwa miodunki, *Pulmonaria*, jest związana z płucami, więc może zwrócić uwagę na znaczenie kontroli oddechu podczas śpiewania? Nie? W porządku, porozmawiajmy więc tylko o tym, jak przydatna jest miodunka do okrycia ziemi w cieniu. Będzie łatwo się rozrastać i ukwieci nawet trudne do obsadzenia miejsca pod drzewami. Przynosi też wczesny pożytek dla pszczół.

Miodunka wąskolistna (*Pulmonaria angustifolia*)
Oberwij wszystkie stare, martwe liście dla poprawy wyglądu. Rozmnażaj z nasion lub dziel rośliny po kwitnieniu.
W x S 20 cm x 20 cm

eprasa.pl cb90b9819f

OKO BURZY

Trzymając się (luźno) motywów muzycznych, narcyza nazwano imieniem absurdalnie próżnego Greka, który większość czasu spędzał na śpiewaniu do własnego odbicia. Nie wyszło mu to na zdrowie, poza tym, że po jego śmierci zamienił się w jeden z najwspanialszych wiosennych kwiatów. Istnieje wiele odmian narcyzów (około 13 000), ale ten jest najlepszy. Istnieje również piosenka Alanis Morissette zatytułowana *Narcissus*.

Narcyz biały, odm. wonna (*Narcissus poeticus recurvus*)
Posadź jego cebulki wczesną jesienią. Ma silny zapach i doskonale nadaje się do sadzenia w trawie razem z szachownicami kostkowatymi (*Fritillaria meleagris*).
W x S 35 cm x 10 cm

REKLAMA

POLSKA HODOWLA RAZEM

POLAN® plantiCo® SPÓJNIA®

Nowości na sezon 2021

seria nasion na taśmie

seria nasion na kiełki

Szukaj w sklepach ogrodniczych
lub zamów w firmowym sklepie internetowym: sklep.plantico.pl

PlantiCo Hodowla i Nasiennictwo Ogrodnicze Sp. z o.o.
Zielonki Parcela, ul. Parkowa 1A, 05-082 Stare Babice, tel. 22/ 722 90 66, www.nasiona.pl, www.plantico.pl, www.nasiona-warzyw.pl

eprasa.pl cb90b9819f

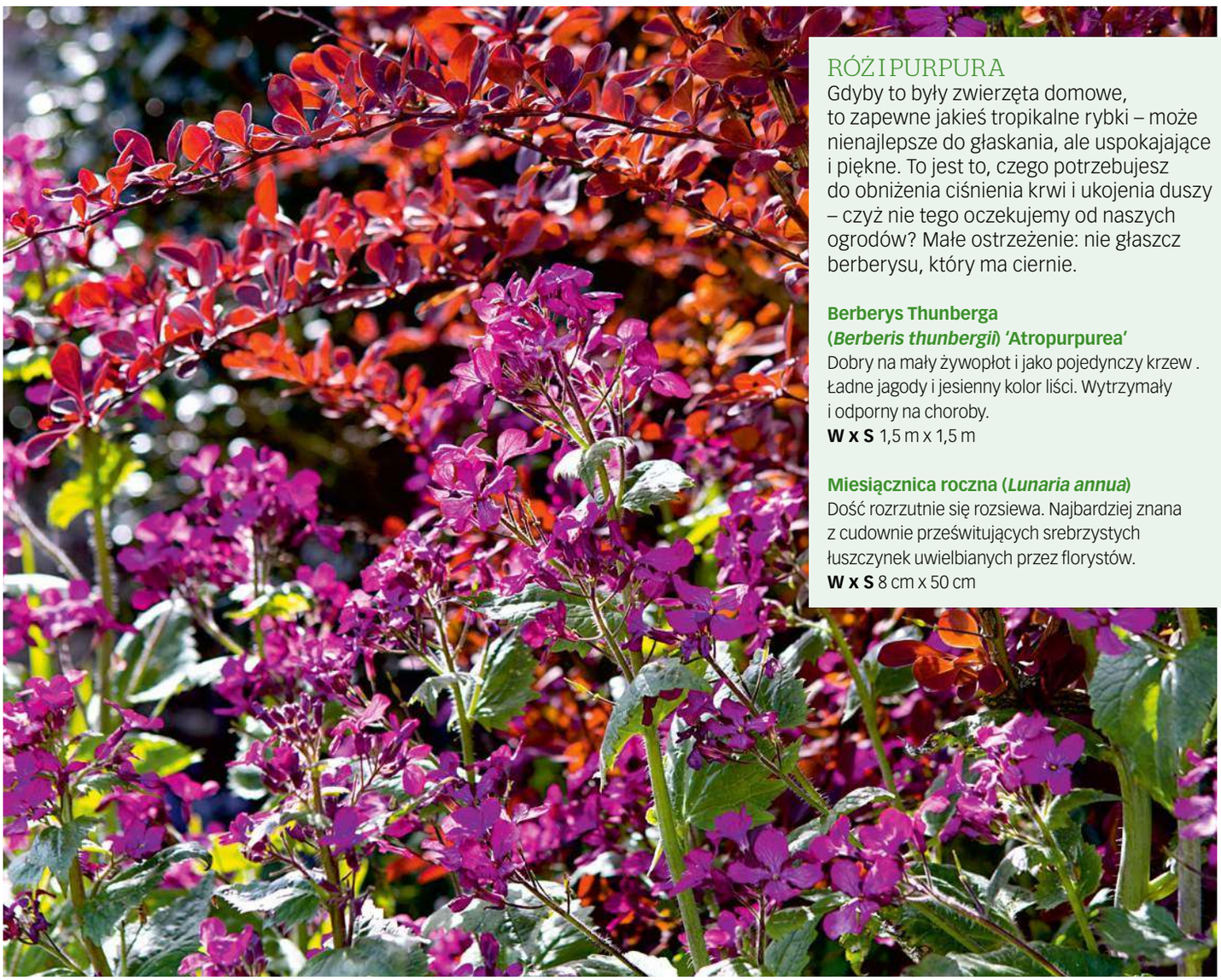

RÓŻ I PURPURA

Gdyby to były zwierzęta domowe, to zapewne jakieś tropikalne rybki – może nienajlepsze do głaskania, ale uspokajające i piękne. To jest to, czego potrzebujesz do obniżenia ciśnienia krwi i ukojenia duszy – czyż nie tego oczekujemy od naszych ogrodów? Małe ostrzeżenie: nie głaszcz berberysu, który ma ciernie.

Berberys Thunberga (*Berberis thunbergii*) 'Atropurpurea'
Dobry na mały żywopłot i jako pojedynczy krzew . Ładne jagody i jesienny kolor liści. Wytrzymały i odporny na choroby.
W x S 1,5 m x 1,5 m

Miesiącznica roczna (*Lunaria annua*)
Dość rozrzutnie się rozsiewa. Najbardziej znana z cudownie przeświecających srebrzystych łuszczynek uwielbianych przez florystów.
W x S 8 cm x 50 cm

LODOWE SERDUSZKA

Oto kolejna roślina, której przemianowano nazwę (możesz ją pamiętać jako *Dicentra*) – chociaż nadal jest skarbem każdej lekko cienistej rabaty. Jako zwierzątko domowe byłaby pewnie białą myszką w chodakach. Zresztą tę wspaniałą roślinę tradycyjnie nazywa się też *Dutchman's breeches* – bryczesy Holendra. Swego czasu Holendrzy byli znani z obszernych spodni noszonych z chodakami.

Serduszka okazałe (*Lamprocapnos spectabilis*) 'Alba'
Nienajlepsze na suche miejsca. Kępy podziel wczesną wiosną lub zimą przygotuj sadzonki korzeniowe. Zdrowe okazy nie są atakowane przez szkodniki.
W x S 60 cm x 60 cm

eprasa.pl cb90b9819f

Złotlin japoński (*Kerria japonica*) ‘Pleniflora’

‘Pleniflora’ znaczy „dużo płatków”. Jeśli miałbym porównać złotlin do jakiegoś domowego zwierzaka, byłby lawiną małych, hałaśliwych kaczątek (jeśli jesteś uczulony na ptactwo wodne, to możemy go też porównać do stadka zaspanych chomików).
W rzeczywistości ta roślina jest o wiele mniej kłopotliwa niż kaczątka – posadziłem ją kiedyś przy szopie i nawet tam wyglądała bardzo efektownie. Ponieważ rośnie wyjątkowo łatwo, doskonale nadaje się do zakątków, które potrzebują czegoś prostego i niewymagającego.

Urośnie wszędzie, poza głębokim cieniem. Bardzo łatwy w utrzymaniu. W razie potrzeby przytnij go jesienią. Rozmnażaj latem przez sadzonki.
Wysokość x Szerokość 3 m x 2 m

ZDJĘCIA: JASON INGRAM.

REKLAMA

ZDJĘCIA: SARAH CUTTLE; JASON INGRAM.

NA PALUSZKACH

Tulipany na rabacie przypominają wolierę pełną kolorowych ptaków. To najlepsze wiosenne kwiaty wszechczasów. Taka fala kolorów to doskonały sposób na to, żeby uciec od zimy i zacząć wiosnę: po tylu miesiącach beżu i mroku mamy w końcu jaskrawe czerwienie, pomarańcze i głębokie fiolety. Gdzieś w tle widać nawet tulipany papuzie.

Tulipan (*Tulipa*) 'Slawa'
Uwielbiam tę odmianę: posadziłem tysiące cebulek tego tulipana w przyszpitalnym ogrodzie w Glasgow. Karmazyn i morela świetnie komponują się w bukietach.
W x S 40 cm x 10 cm

Tulipan (*Tulipa*) 'Cairo'
Piękność w kolorze przypalonej pomarańczy. Rozmnażaj te (i wszystkie inne) tulipany oddzielając małe cebulki przybyszowe i sadząc je w nowych miejscach.
W x S 40 cm x 10 cm

ZDROWE PĄSY

Trudno znaleźć zwierzaka w takim kolorze – chyba, że jest to egzotyczny skorupiak – ale kształtem bergenia przypomina trochę ekstrawagancką gąsienicę lub pełzającego po gałęzi jedwabnika. Może to o krok za daleko i wyczerpaliśmy już wszystkie zwierzęce metafory? Wystarczy więc wiedzieć, że jest to roślina równie niezawodna jak twój ulubiony szpadel – wiosną doskonale dodaje rabatom różowych rumieńców.

Bergenia sercowata (*Bergenia cordifolia*) 'Winterglut'
Jej duże, zimozielone błyszczące liście przypominają wyglądem uszy słonia. Wytnij przekwitnięte kwiatostany. Podziel jesienią.
W x S 50 cm x 50 cm

eprasa.pl cb90b9819f

PO PRZYMROZKACH

Obsypana puszystymi w dotyku pąkami kwiatowymi (nazywanymi baziami) wierzba jako zwierzątko domowe pewnie byłaby egzotycznym kotem. Nie jakimś zwykłym dachowcem, ale co najmniej rosyjskim niebieskim. Błękitna brunera mruga zalotnie jak żółw w porze herbatki.

Wierzba oszczepowata (*Salix hastata*) 'Wehrhahnii'
Rośnie dość wolno w porównaniu do innych wierzb. Żółte bazie zakwitają jeszcze przed pojawieniem się liści.
W x S 1,5 m x 1 m

Brunera wielkolistna (*Brunnera macrophylla*) 'Jack Frost'
Ma nie tylko ozdobne niebieskie kwiaty, ale także wspaniałe pstre liście. Wczesną wiosną podziel rozrośnięte egzemplarze.
W x S 50 cm x 70 cm

ZDJĘCIA: SARAH CUTTLE

REKLAMA

eprasa.pl cb90b9819f

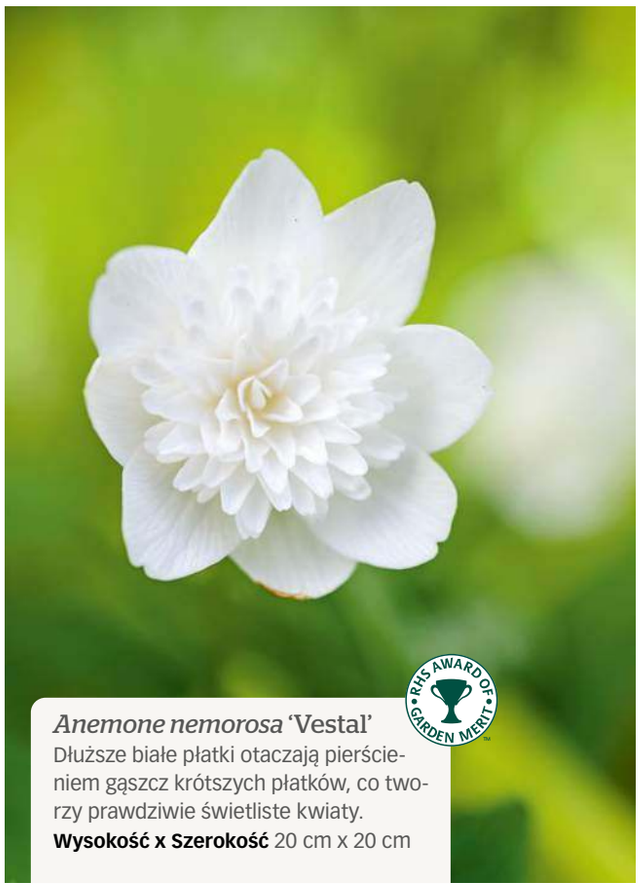

Anemone nemorosa 'Vestal'
Dłuższe białe płatki otaczają pierścieniem gąszcz krótszych płatków, co tworzy prawdziwie świetliste kwiaty.
Wysokość x Szerokość 20 cm x 20 cm

A. ranunculoides
Na stopniowo rozrastających się roślinach nad ładnie podzielonymi liśćmi pojawiają się żółte, wzniesione ku górze kwiaty. **W x S** 15 cm x 20 cm

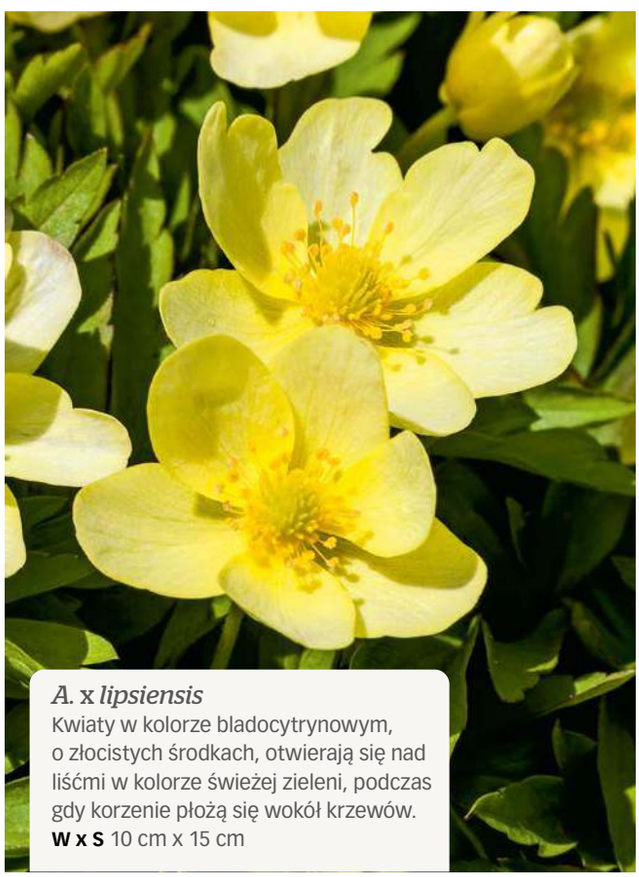

A. x *lipsiensis*
Kwiaty w kolorze bladocytrynowym, o złocistych środkach, otwierają się nad liśćmi w kolorze świeżej zieleni, podczas gdy korzenie płożą się wokół krzewów.
W x S 10 cm x 15 cm

A. nemorosa 'Royal Blue'
Intensywnie niebieskie, gwiaździste kwiaty o żółtych środkach otwierają się później niż większość innych. Roślina energicznie rozrasta się w cieniu.
W x S 15 cm x 20 cm

Zawilce wiosenne

I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
		Kwitnienie									
								Sadzenie			

ZDJĘCIA: GETTY/TONYBAGGETT, ERHARD NERGER, YKD; JASON INGRAM

eprasa.pl cb90b9819f

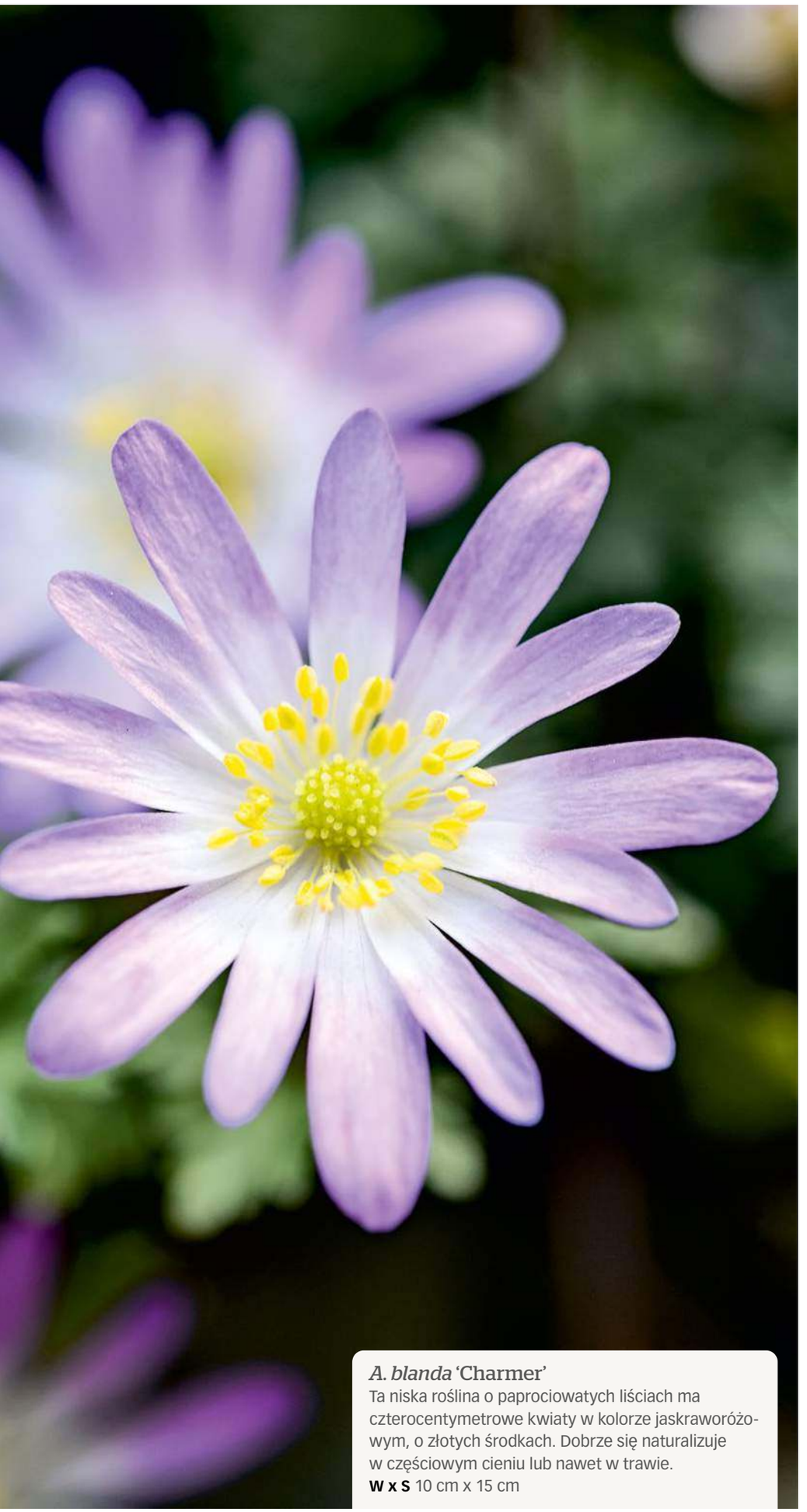

A. blanda 'Charmer'
Ta niska roślina o paprociowatych liściach ma czterocentymetrowe kwiaty w kolorze jaskraworóżowym, o złotych środkach. Dobrze się naturalizuje w częściowym cieniu lub nawet w trawie.
W x S 10 cm x 15 cm

Eksperci polecają

Zawilce wiosenne

Zasadź mnóstwo tych ślicznych kwiatów, a rozrosną się, idealnie osłaniając ziemię – radzi **Graham Rice**

Kobierzec wczesnych kwiatów najwspanialej prezentujący się pod drzewami i krzewami, na których nie ma jeszcze liści, jest jednym z najbardziej rozkosznych widoków, jakie możemy zobaczyć wiosną w ogrodzie. Ciemierniki i pierwiosnki, epimedia i sasanki, psizęby, karłowe rośliny cebulowe i inne cuda łączą ze sobą niskie, szeroko rozpościerające się zawilce gajowe o wzniesionych ku górze kwiatach.

Owi czarujący kuzyni wysokich i energicznych zawilców, niezbędnych w jesiennym ogrodzie, kiełkują z kruchych kłączy, prezentując schludne, paprociowate liście, na których pokazują się uniesione ku górze kwiaty w delikatnych lub bardziej odważnych kolorach.

Kiedy większość przebiśniegów przestaje już kwitnąć, te zawilce zaczynają się rozpychać wśród innych wiosennych bylin i roślin cebulowych i przeplatają się z nimi, tworząc intymny haft pełen barw, a potem znikają na całe lato.

W kontraście do uwielbiających słońce śródziemnomorskich zawilców kwitnących pod koniec wiosny i latem, zawilce wiosenne lubią rozproszony cień. Z nadejściem lata ich liście zamierają i znikają, dlatego warto oznaczać, gdzie rosną, aby uniknąć sadzenia innych roślin na ich uśpionych bryłach korzeniowych; można jednak pozwolić, aby zwieszały się nad nimi pędy sąsiadujących z nimi roślin.

- **Najlepiej rosną** w rozproszonym wiosennym słońcu i letnim cieniu.
- **Najbardziej lubią** podłoże zasobne w próchnicę. Te wczesne zawilce dają sobie radę z letnią suszą, ale szkodzi im nadmiar wody.
- **Wszystkie** zachowują mrozoodporność w całym kraju.
- **Podziel rośliny**, delikatnie wyciągając je z ziemi pod koniec lata lub jesienią; po zakończeniu zabiegu od razu zasadź je ponownie.
- **Ściółkuj jesienią**, ale maksymalnie na głębokość 3-4 cm.
- **Uważaj**, aby nie naruszyć korzeni, gdy latem wejdą w stan uśpienia.
- **Gdzie kupić** www.edrom-nurseries.co.uk, 01890 771386; www.kevockgarden.co.uk, 0131 454 0660; www.rvroger.co.uk, 01751 472226

eprasa.pl cb90b9819f

Fritillaria imperialis 'Garland Star'
Na łodygach w kolorze zgaszonej czerni pojawia się osiem lub dziewięć dużych, pomarańczowych kwiatów.
Wysokość x Szerokość 1 m x 30 cm

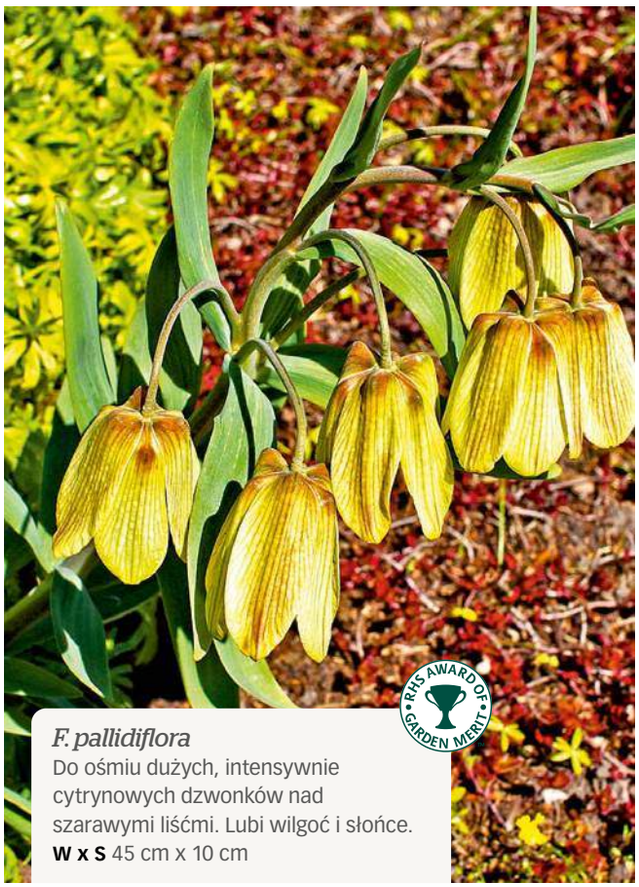

F. pallidiflora
Do ośmiu dużych, intensywnie cytrynowych dzwonków nad szarawymi liśćmi. Lubi wilgoć i słońce.
W x S 45 cm x 10 cm

F. acmopetala
Kołyszące się dzwonki o karmazynowych płatkach wewnętrznych, które wyzierają spomiędzy zielonych płatków zewnętrznych. Sadzimy głęboko.
W x S 30 cm x 10 cm

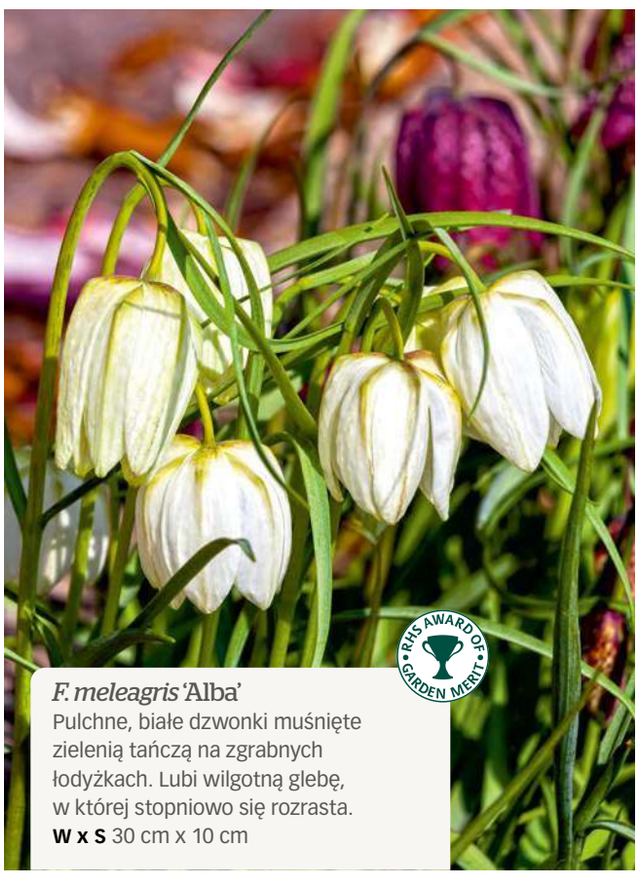

F. meleagris 'Alba'
Pulchne, białe dzwonki muśnięte zielenią tańczą na zgrabnych łodyżkach. Lubi wilgotną glebę, w której stopniowo się rozrasta.
W x S 30 cm x 10 cm

ZDJĘCIA: SARAH CUTTLE; GETTY/TONYBAGGETT, ILONA5555, ARNAUD_MARTINEZ, FRANK SOMMARIVA

Szachownice

I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
		Kwitnienie									
					Wykopywanie i podział						

eprasa.pl cb90b9819f

F. persica
Na wysokich pędach pojawia się do 30 eleganckich malutkich dzwoneczków w różnych odcieniach bladej i ciemnej purpury. Najlepiej rośnie w pełnym słońcu, w przepuszczalnej ziemi. **W x S** 100 cm x 10 cm

Eksperci polecają

Szachownice

Te wiosenne rośliny cebulowe z delikatnymi dzwoneczkami w subtelne wzory są piękne i jednocześnie różnorodne – zauważa **Graham Rice**

Szachownice to bardzo różnorodna grupa roślin – zarówno pod względem wyglądu, jak i potrzeb. Wszystkie są roślinami cebulowymi i większość ma dzwonkowate kwiaty o sześciu płatkach, ale niektóre są wysokie i imponujące, zaś inne dorastają do wysokości zaledwie kilkunastu centymetrów; niektóre są niezwykle efektowne, zaś inne promieniują spokojnym urokiem. Kilka z nich rośnie dość bujnie i rozrasta się stopniowo, podczas gdy pozostałe są kapryśne, a ich cebulki rosną powoli. Niektóre można wykorzystać jako spektakularne rośliny rabatowe, zaś inne lepiej sobie radzą w donicach. Szachownice rosną dziko na całej półkuli północnej – również w Wielkiej Brytanii, gdzie purpurowe, ozdobione wzorem szachownicy szachownice kostkowate (*Fritillaria meleagris*) porastają całe łąki, raz na jakiś czas wydając białe kwiaty. To urzekający widok.

W moim zestawieniu nie uwzględniłem szachownic, które są trudne w uprawie i skupiłem się na tych, które zwykle rozrastają się stopniowo, a także dają sobie radę w nie zawsze idealnych warunkach w naszych ogrodach. Szachownice różnią się od siebie nie tylko wyglądem, ale też potrzebami: niektóre lubią słońce, inne wolą lekki cień; jedne dobrze się czują podczas letniej spiekoty, a jeszcze inne preferują mokre lato. Chodzi o to, aby dobrać odpowiednie szachownice do odpowiedniego miejsca i zapewnić im właściwą pielęgnację.

- **Wszystkie** szachownice są mrozoodporne.
- **Zasilaj** rośliny płynnym nawozem do pomidorów przed kwitnieniem i w czasie kwitnienia – ale nigdy po nim.
- **Jeśli szachownice słabiej kwitną**, wyjmij cebulki z ziemi, podziel je i zasadź ponownie – zrób to, gdy liście uschną, ale nadal widać, gdzie rośliny się znajdują.
- **Sadź głęboko** – szachownicę cesarską co najmniej na głębokość 30 cm, perską na głębokość 20 cm, zaś pozostałe na głębokość co najmniej 10 cm.
- **Największe szachownice** – cesarskie – sadzimy co 30 cm, ostropłatkowe co 10 cm, a pozostałe w odstępach pomiędzy tymi wartościami.
- **Gdzie kupić** www.avonbulbs.co.uk, 01460 242177; www.kevockgarden.co.uk, 0131 454 0660; www.peternyssen.com, 0161 747 4000.

eprasa.pl cb90b9819f

POLECANE NARZĘDZIA

Praca w ogrodzie to dla ogrodnika największa radość, pod warunkiem że przebiega szybko i przyjemnie. Wczesną wiosną zawsze jest coś do zrobienia. Nie wystarczą tylko dobre chęci i ręce gotowe do pracy! Odpowiednie narzędzia pomogą ci zadbać o glebę, rośliny i porządek!

Pierwsze cieplejsze dni to sygnał, że rozpoczyna się sezon ogrodniczy. Jeśli chcemy, aby nasz ogród mienił się setkami kolorów – właśnie teraz powinniśmy o niego zadbać. Wysiejmy nasiona, przytnijmy pędy, posadźmy nowe okazy i zabierzmy się za nawożenie. To nie czas na odpoczynek!

Najlepiej zacząć od porządków. Zgrabienie pozostawionych jesienią zaschniętych liści i łodyg bylin, umożliwi rozwój młodym pędom. Warto przystąpić także do pierwszych zabiegów pielęgnacyjnych trawnika – wygrabić filc, by dać murawie oddech, zlikwidować kretowiska i usunąć uciążliwe chwasty.

Ważnym zabiegiem jest podlanie i spulchnienie wierzchniej warstwy ziemi wokół drzew i krzewów. Dodatkowo miejsce, w którym zamierzamy posadzić nowe rośliny trzeba dokładnie przekopać. Gdy tylko gleba rozmarznie i ogrzeje się od słońca, możemy przystąpić do sadzenia.

Przedwiośnie (po największych mrozach, a przed pękaniem pąków) to także doskonały czas na przycinanie. Właśnie teraz prześwietla się korony – usuwa gałęzie, które nadmiernie je zagęszczają oraz odmładza rośliny – by zrobić miejsce młodym i silnym gałązkom. Po wycięciu najgrubszych pędów można zacząć usuwać te mniejsze. Usuwamy także pędy słabe, przemarznięte i chore.

Stopniowo zdejmujemy także zimowe okrycia; jednak wrażliwe rośliny nadal zostawiamy osłonięte, pamiętając o ogrodniczych przysłowiach, że: „w marcu, jak w garncu" oraz „kwiecień-plecień, co przeplata trochę zimy, trochę lata"! Pogoda może płatać nam figle.

Skompletuj taki zestaw narzędzi, aby móc wykonać różnorodne prace bez większego, niż jest to konieczne, wysiłku. Niezależnie od tego, czy tniesz, grabisz, pielisz czy sprzątasz, odpowiednie narzędzia uczynią każdą pracę łatwiejszą, przyjemniejszą i wydajniejszą!

FISKARS

Więcej informacji o narzędziach ogrodniczych znajdziesz na:
www.fiskars.pl/produkty/ogrod

Szpadel prosty ergo
Idealny do kopania, sadzenia, przekopywania. Zaostrzona krawędź ułatwia pracę w ciężkiej glebie. Linia narzędzi ergonomicznych Fiskars gwarantuje prawidłową postawę podczas pracy.

Widły do kopania ergo
4-zębne widły z najwyższej jakości stali do kopania, przerzucania i rozluźniania gleby, także do ciężkiej i kamienistej. Idealne do przenoszenia ogrodniczych odpadków i wycinków.

Grabie metalowe QuikFit
22 elastyczne, stalowe zęby są idealne do grabienia liści, usuwania mchu i skoszonej trawy z trawnika. Głowica wykonana z wysokiej jakości stali. **Fiskars QuikFitT** to pełna gama narzędzi, mocowanych na aluminiowym trzonku, pozwalających wykonywać szereg prac ogrodniczych.

Sekator dźwigniowy, nożycowy PowerGear™X
Do częstego przycinania świeżych gałęzi o średnicy do 5 cm. Mechanizm PowerGear™ zwiększa siłę cięcia 3-krotnie w porównaniu do standardowych systemów oraz redukuje wysiłek podczas pracy, rączki pokryte antypoślizgową powłoką SoftGrip.

Sekator kowadełkowy X-series™ (941)
Do cięcia suchych i twardych gałęzi o średnicy do 2,4 cm, wyposażony w kowadełko, dzięki czemu nie miażdży lecz równo przecina gałęzie. Hartowane, szlifowane ostrze dłużej pozostaje ostre, a zastosowana powłoka minimalizuje tarcie i pozwala na czyste cięcie!

NOWOŚĆ

Rękawice ogrodowe
Niezastąpione podczas przycinania, kopania czy rąbania drewna. Chronią dłonie przez powstawaniem pęcherzy. Dodatkowe wzmocnienia dla lepszego komfortu pracy.

eprasa.pl cb90b9819f

eprasa.pl c090b9819f

Rozmowy przy płocie

Czy czas zabronić stosowania pestycydów i herbicydów w ogrodach?

Czy ogrodnictwo bez użycia chemikaliów jest w ogóle możliwe, nawet przy obecnej świadomości ekologicznej?

Alan Gray jest pisarzem, prezenterem i właścicielem *East Ruston Old Vicarage* – dużego ogrodu otwartego dla publiczności na wybrzeżu Norfolk.
@alan_gray_erov

Czy powinienem opryskiwać ogród trującymi chemikaliami? W ostatnich latach taka decyzja nie jest łatwa, szczególnie gdy coraz ważniejszy staje się zrównoważony rozwój. Często uważam, że powinienem zużywać ich mniej, jednak czy mogę oczekiwać, że w ogrodzie takim jak nasz, który jest otwarty dla publiczności, ludzie zapłacą, aby zobaczyć dziury w liściach wygryzione przez grasujące mięczaki? Myślę, że nie!

Obecnie zużywamy jednak znacznie mniej granulek przeciwko ślimakom niż kiedykolwiek wcześniej, wybierając zamiast nich popiół z naszych kominków rozsypany przy potencjalnych ofiarach (stary sposób od babci!) Wadą tej metody jest konieczność częstego powtarzania zabiegu, ale popiół jest ekologiczny, nie szkodzi przyrodzie i działa. W przypadku ataków muszek, które często się zdarzają, używamy SB Plant Invigorator – pestycydu i nawozu bez dodatku szkodliwych dla zapylaczy neonikotynoidów.

> Jeśli coś rozpylam, to robię to ze słusznym poczuciem winy, ponieważ istnieją alternatywne rozwiązania

Jeśli żwirowe ścieżki w naszym dużym ogrodzie mają być czyste, potrzebny jest doglebowy środek chwastobójczy. Wybieramy więc taki, który zawiera inhibitor kiełkowania, co pozwala zaoszczędzić czas i zmniejszyć koszty. Problemem mogą być złośliwe chwasty – do najgorszych należą powój, perz, jaskier rozłogowy i podagrycznik. Ten ostatni przywędrował do nas w korzeniach bukszpanowego żywopłotu. Dzisiaj żywopłotu już nie ma, bo wykończyła go choroba grzybowa: zaraza bukszpanu. Regularne opryskiwanie 200 m żywopłotu pochłaniało zbyt dużo czasu i kosztów, a ćma bukszpanowa stanowiła następny problem. Został nam za to podagrycznik – tropię go ze środkiem zawierającym glifosat, aby mieć pewność, że pozbędziemy się go na dobre.

Konwencjonalne pestycydy są niebezpieczne dla naszego środowiska, szczególnie dla pożytecznych owadów. Jeśli więc już coś rozpylam, to robię to ze słusznym poczuciem winy, ponieważ istnieją alternatywne rozwiązania. W East Ruston patrzymy coraz bardziej ekologicznie na rodzaj stosowanych przez nas środków.

Charles Dowding jest pionierem ekologicznego ogrodnictwa bez przekopywania ziemi i sprzedaje świeże plony ze swojego ogrodu Homeacres. Jest także pisarzem i prezenterem.
@charles_dowding

To bardzo wrażliwy temat, bo ogrodnicy muszą radzić sobie z niezliczonymi problemami, takimi jak mszyce, perz i zaraza ziemniaka. I chociaż z radością przyjmuję każdy zakaz stosowania syntetycznych trucizn, musi on być również poparty odpowiednimi informacjami i poradami. Jak mają reagować ogrodnicy, gdy coś pójdzie nie tak? Na szczęście są na to sposoby.

Mszyce, na przykład, można zlikwidować, podlewając rośliny z dodatkiem odpowiedniego środka – zarówno korzenie, jak i zaatakowane liście. Te szkodniki występują powszechnie wiosną, bo wylęgają się przed pojawieniem się drapieżników. Środki owadobójcze przeciwko mszycom użyte wiosną prawdopodobnie zabiją też ich pierwszych wrogów (biedronki itp.), zanim zdążą się rozmnożyć – wtedy ogrodnik wpada w błędne koło i musi wielokrotnie powtarzać oprysk.

> Działkowcy, którzy nie przekopują ziemi zauważają, że na nienaruszonych grządkach rośnie mniej chwastów

Pomagają też metody agrotechniczne ochrony roślin: na przykład wysiany w listopadzie bób, który przezimuje, będzie miał mniej czarnych mszyc niż ten, wysiany w marcu i kwietniu. Dla zmniejszenia uszkodzeń, kiedy rośliny wejdą w pełnię kwitnienia, możesz uszczknąć ich wierzchołki, na których lądują mszyce. Pomaga też odpowiednia wilgotność podłoża – mszyce lubią atakować rośliny osłabione brakiem wody i składników pokarmowych.

Właściwy czas wysiewu nasion i zdrowa ziemia są najważniejszymi czynnikami pozwalającymi ograniczyć problemy z insektami. Ściółkuj swoją ziemię materią organiczną i nie przeszkadzaj żyjącym w niej stworzeniom, a one będą nadal pracować i pomagać roślinom rosnąć zdrowo. Działkowcy, którzy stosują metodę no-dig (nie przekopują ziemi), zauważają, że na nienaruszonych grządkach rośnie mniej chwastów. Na rabatach ozdobnych z rozrośniętymi roślinami można zwalczać wiele chwastów rozkładając karton na powierzchni ziemi i przytrzymując go niewielką ilością materii organicznej. Po prostu przytnij karton tak, aby dopasować go do roślin.

Przyznaję, że niektóre problemy są jednak trudniejsze – na przykład chwasty na żwirowych ścieżkach – ale ogólnie rzecz biorąc, istnieją rozwiązania wszystkich problemów ze szkodnikami i chorobami w ogrodzie bez użycia chemii.

eprasa.pl cb90b9819f

Grapano

DONICE GRANITOWE

KANTI | RONDI | KINI | KUBI | KUBI HIGH | KUBI LONG | MONTI HIGH | MONTI

shop.grapano.com | info@grapano.com | tel. +48 508 225 405

eprasa.pl cb90b9819f

Abeliofylum koreańskie (*Abeliophyllum distichum*)

Wygląda jak kwitnąca w tym samym czasie, ale wyprana w wybielaczu forsycja. Tylko środki czteropłatkowych kwiatów zostały nadal złotożółte. Ten dziwny gatunek, mimo że rzeczywiście bywa nazywany białą forsycją, nie jest jej kolejną odmianą, tylko dalszym krewnym. Sąsiedzi oniemieją ze zdumienia.

Posadź je za parawanem z iglaków, które zapewnią ochronę przed zimnym wiatrem. **W x S:** 1,5 m x 2,5 m

Zimokwiat wczesny (*Chimonanthus praecox*)

Nazwa zdradza wszystko i dużo obiecuje, ale to, czy zimokwiat rzeczywiście zakwitnie zimą zależy od rodzaju zimy. W ciepłą i mokrą na pewno zakwitnie wcześnie, nawet już w lutym. W srogą i mroźną zaczeka przynajmniej do marca. Szklanożółte kwiaty z bordową koronką w środku roztaczają bardzo przyjemny zapach, który w lodowatym powietrzu jest jeszcze bardziej wyrazisty.

Lubi słoneczne stanowiska i nie jest wybredny co do rodzaju podłoża. **W x S:** 4 m x 2,5 m

Kalina bodnantska (*Viburnum × bodnantense*)

Różowe wiązki kwiatów otwierają się na końcówkach łukowato wygiętych gałęzi, a obok nich już czyhają gotowe do startu liście – jeszcze czerwonawe od zimna jak nos uszczypnięty mrozem. Kalina bodnantska pachnie równie silnie jak majowe lilaki, ale nie czeka, aż wiosna rozwinie przed nią zielony dywan trawy. Czasami zaczyna już jesienią!

Posadź ją niedaleko drzwi – na słodkie powitanie każdego dnia. **W x S:** 4 m x 2,5 m

Oczar pośredni (*Hamamelis x intermedia*)

Jak wiosenne babie lato, pajęcze kwiaty oczarów migocą na złoto kiedy spojrzy się na nie pod słońce. Ma luźną sylwetkę, której nie trzeba korygować sekatorem. Kwiaty pachną w ciepłe dni, a w chłodzie zwijają płatki do środka i znikają z widoku, jakby ktoś przewinął nadejście wiosny wstecz. Ale to przedstawienie już się rozpoczęło – nie chcesz się na nie spóźnić!

Może rosnąć na rabacie kwiatowej, bo nie rzuca zbyt wiele cienia. **W x S:** 4,5 m x 4,5 m

eprasa.pl cb90b9819f

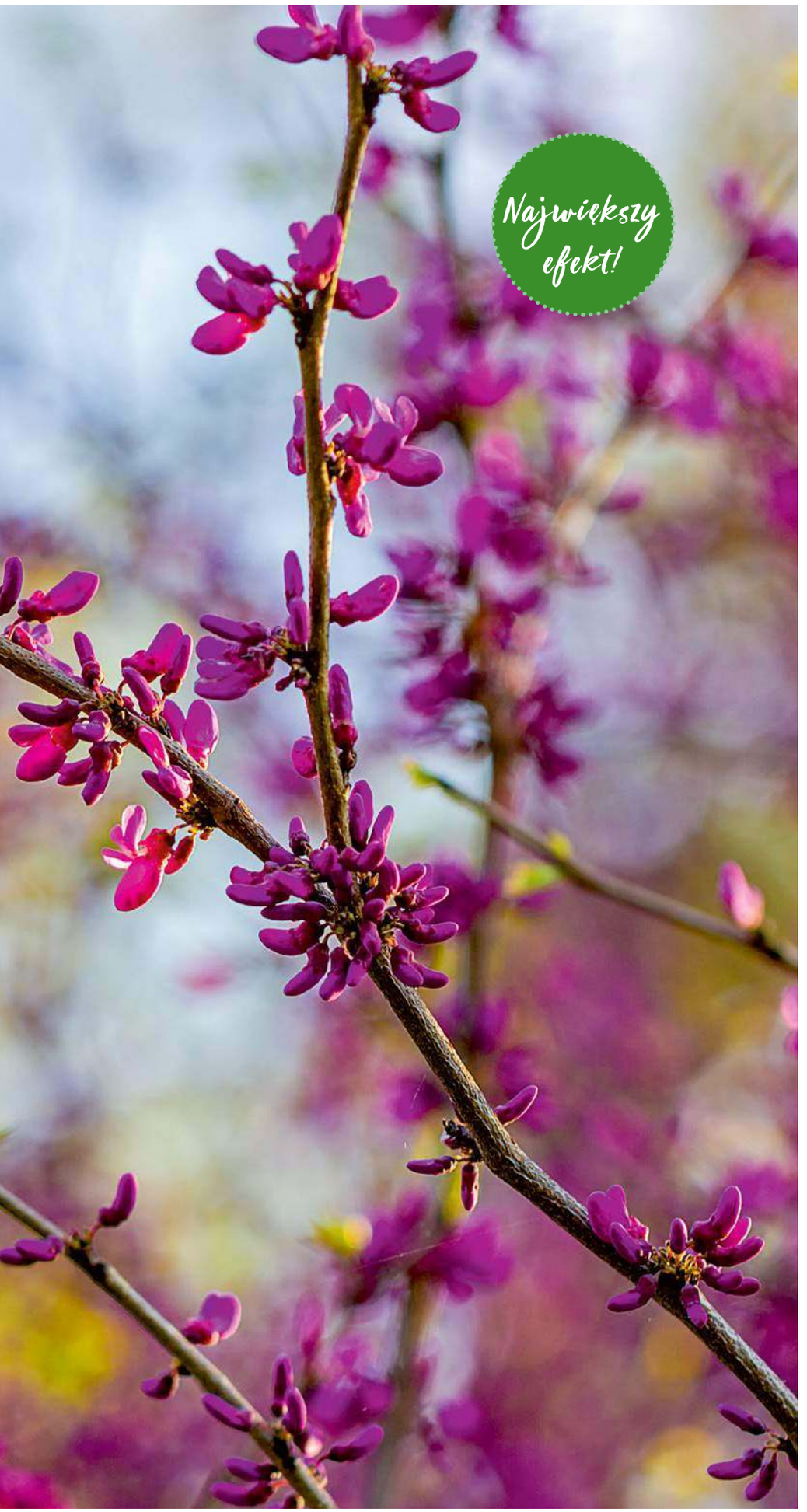

Wybór redakcji

Wczesne krzewy

Pod koniec zimy na gałązkach tych niezwykłych roślin, jeszcze przed rozwojem liści, rozkwitają fajerwerki drobniuteńkich kwiatów.

Tekst **Łukasz Skop**
Zdjęcia **Bożka Piotrowska**

Po twarzy wędrują coraz cieplejsze promienie słońca, oczy mrużą się na widok niewidzianych od późnej jesieni jaskrawych kolorów, nos łaskocze przyjemny zapach tajającej ziemi, szczypiorek zaczyna nabierać smaku, a wszystko to w rytm potłuczonych akordów kociej muzyki. Przedwiośnie pobudza wszystkie zmysły! Zanim na nagich jeszcze gałęziach pojawią się pierwsze liście, niektóre drzewa i krzewy rozwijają pąki kwiatowe, ku uciesze ledwo co obudzonych pszczół. Dziwny i zaskakujący to widok, kiedy na nieprzejawiających jeszcze żadnych oznak życia gałęziach otwierają się nagle delikatne i bezbronne płatki – szczególnie, że nocne przymrozki wciąż mogą pokrzyżować im szyki. Ale wystarczy kilka słonecznych dni i nic nie zatrzyma już lawiny kwiatów, pod którą lada chwila ugną się gałęzie. Wiwat przedwiośnie, niech żyje wiosna!

Gdzie kupić

- **DĘBSCY** Jolanta i Tomasz Gospodarstwo Szkółkarskie
  www.braciadebscy.com.pl
- **HORTULUS** Piotr Bigoński Gospodarstwo Rolne Szkółka Roślin Ozdobnych
  www.hortulus.com.pl
- **SZMIT** Szkółka
  www.szmit.pl

Judaszowiec wschodni (*Cercis siliquastrum*)

Judaszowiec z dumą prezentuje bardzo ciekawe zjawisko: kaulifolię, czyli zdolność wydawania kwiatów na pniu i starszych konarach. Dzięki niemu kwiaty ozdabiają nie tylko końcówki najmłodszych gałęzi wysoko w koronie i można się im dokładnie przyjrzeć bez stawania na palcach. Neonowopurpurowe łódeczki dają natychmiastowy zastrzyk radości od pierwszego spojrzenia. Judaszowiec tworzy luźną koronę i nie wymaga cięcia. Najlepiej rośnie blisko południowej ściany budynku, gdzie zimą będzie mu trochę cieplej. Przez pierwsze zimy po posadzeniu okrywaj bryłę korzeniową grubą warstwą kory lub kompostu.

W x S: 7,5 m x 7,5 m

eprasa.pl cb90b9819f

Felieton

Cały Monty

Ogrodnicy mogą przyczyniać się do ochrony naszej planety dla przyszłych pokoleń – przekonuje **Monty**. Wystarczy, że pomyślimy nieco szerzej, wykraczając poza nasze krótkoterminowe cele

ZDJĘCIA: JASON INGRAM.

Rzadko gdzieś wychodzę. Często przez wiele dni z rzędu opuszczam ogród tylko po to, żeby pospacerować z psami. Ale parę dni temu wybrałem się z przyjaciółmi na lunch, a oni opowiedzieli mi o koncepcji myślenia w kategoriach budowania katedr [ang. *cathedral thinking* – tłum.]. Być może ją znacie, ale na wypadek, gdyby nie zdarzyło się wam z nią zetknąć, myślenie w tym duchu opiera się na świadomości, że średniowieczne katedry budowano nawet przez kilka wieków, a w ich powstanie angażowały się całe pokolenia rzemieślników, którzy poświęcali temu celowi całe swoje życie, chociaż nie mieli szans zobaczyć ostatecznego efektu prac – dlatego powinniśmy planować i realizować działania, które przyniosą pożytek przyszłym pokoleniom i światu jako takiemu, a nie tylko nam samym i naszym wąskim interesom w krótkim czasie naszego życia.

Rozmowa zawiązała się, gdy opowiadałem o lesie, który zasadziliśmy w ubiegłym miesiącu na powierzchni 1,2 ha. Nazwaliśmy go Laskiem George'a, bo tworzyliśmy go z myślą o moim wnuku i jego wnukach, a nie moim synu i jego żonie, czy tym bardziej o Sarze i o mnie. Naturalnie z powyższego nie wynika, jak intensywna była przyjemność związana zarówno z samym procesem, jak i z możliwością przyglądania się, już od pierwszego dnia, jak rośnie las. Chociaż nigdy wcześniej nie sadziłem lasu, zasadziłem jednak zagajnik z tysiąca jesionów z przeznaczeniem na drewno opałowe (wszystkie te drzewa dotknęła teraz choroba – zamieranie jesionów) oraz jedną czy dwie mile żywopłotów – stąd wiem, że przyglądanie się, jak maleńka sadzonka staje się młodym drzewem to doświadczenie przynoszące ogromną satysfakcję.

> „Świadomość, że wszyscy jesteśmy ze sobą połączeni i stanowimy część większego świata ogromnie wyzwala"

Założyłem też ogród – Longmeadow – który wkracza właśnie w 29 rok swojego życia. Jeśli pomyślimy w kategoriach współczesnego ogrodnictwa, mamy tu do czynienia z budową może nie katedr, ale już na pewno kościołów. To wystarczająco długi czas, aby móc zobaczyć, jak długoterminowe plany stają się rzeczywistością, ale też – co jest niezwykle ciekawe – jak się zmieniają, ewoluują, stając się czymś, co nie zostało zaplanowane i nie było oczekiwane. Czasami było to dobre, czasem złe, ale w każdym przypadku nauczyło mnie więcej niż oczekiwałem, bo lekcja była wynikiem powolnej zmiany – a tego nie można nauczyć się z książki, ekranu czy w klasie. Z definicji nie da się szybko stworzyć takiego doświadczenia – podobnie, jak nie da się zasadzić lasu dla wnuka, jeśli przypadkiem nie dysponujemy zboczem pagórka, które możemy na to przeznaczyć.

W jaki więc sposób przekładać na czyny „przebudzoną świadomość społeczną" [ang. *wokeness*] związaną z sadzeniem tysięcy drzew lub całych mil żywopłotów, bądź kilku pięknych dębów, które zaczną przeobrażać się w majestatyczne okazy za jakieś 30 lat, jeśli mamy jedynie zwyczajny (raczej mały) ogród za zwyczajnym (raczej małym) domem i chcemy się cieszyć zarówno tym ogrodem, jak i swoim życiem, nie wydając całej fortuny? Poprzez myślenie i działanie wykraczające poza nasze własne życie, poza ograniczenia związane z naszym ogrodem, naszą ulicą i naszym ograniczonym światem w którym wszyscy żyjemy. Nawet jeśli większość ludzi nie jest aż takimi pustelnikami jak ja, to świadomość, że wszyscy jesteśmy ze sobą połączeni i jesteśmy częścią większego świata ogromnie wyzwala i oznacza, że czasami potrafimy myśleć w szerszych kategoriach – w kategoriach katedr – na naszym własnym podwórku.

Zdecydowana większość roślin, jakie sprzedaje się w tym kraju, to rośliny jednoroczne, które kupujemy na wiosnę jako sadzonki, aby rozjaśnić fragment rabaty lub kilka doniczek po długiej zimie. I to jest – do pewnego stopnia – w porządku, ale na pewno nie stanowi odpowiedzi na żadne z pytań, które powinniśmy sobie zadawać bez względu na to, jak wielkim czy maleńkim ogrodem i budżetem dysponujemy. Chodzi jedynie o to, aby zacząć myśleć nieco inaczej. Przestań myśleć o ogrodzie jako o miejscu, gdzie wszystkie rośliny umieszcza się wokół obrzeży, ale jak o miejscu, które zajmuje każdy centymetr kwadratowy. Pewnie będzie to równoznaczne z rezygnacją z trawnika, ale trawniki tak czy siak są nudne i nieodporne.

Poza cieszącymi nas sadzonkami roślin jednorocznych wszyscy możemy sadzić drzewa. Nie wielkie okazy, ale sadzonki, które będą duże dopiero za 50-100 lat, a dojrzałość osiągną za – bagatela – jakieś 300 lat. Prawie każdy ogród jest wystarczająco duży, aby mogło w nim rosnąć choć jedno drzewo, a w wielu zmieści się ich zaskakująco wiele. Uprawiaj rośliny z nasion – nie tylko warzywa i rośliny jednoroczne, ale też drzewa, krzewy i rośliny zielne, którym osiągnięcie pewnych rozmiarów zajmuje trochę czasu. Możesz nawet wyrobić w sobie nawyk – i nie będzie to myślenie w kategoriach budowania katedr, ale raczej składania kapliczek z gotowych elementów – sadzenia roślin cebulowych, które zakwitną dopiero za pół roku. Zapomnij o mentalności błyskawicznych rewolucji. Jeśli chcemy zmieniać świat, musimy uprawiać w ogrodzie katedry – myśląc na wielką i działając na niewielką skalę.

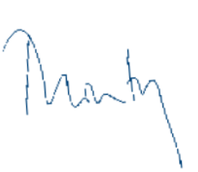

eprasa.pl cb90b9819f

BERBERIS ADMIRATION

BESTSELLER

ZWARTY

UNIKALNY KOLOR LIŚCIA

MROŹNOOD-PORNY

Oryginalny Berberys Admiration dostępny w dobrych centrach ogrodniczych.

Berberis Admiration jest odmianą zastrzeżoną na rynek europejski pod nazwą Berberis thunb. 'Admiration', chronioną patentem nr EU PBR 19536

eprasa.pl cb90b9819f

10 ogrodniczych zajęć na dobry humor

Bądź dobrej myśli i bądź aktywny podczas epidemii koronawirusa dzięki miłości do ogrodu, roślin i zwierząt

Pozostawanie w domu oraz izolacja podczas epidemii koronawirusa jest wyzwaniem, zwłaszcza dla osób mieszkających samotnie. Jednak ogród może pomóc nam znieść tę sytuację o wiele lepiej. Możemy przecież wciąż siać i sadzić rośliny, a w następnych tygodniach obserwować ich wzrost i kwitnienie. Dobrze znane korzyści dla zdrowia psychicznego i dobrego samopoczucia płynące z ogrodnictwa są teraz ważniejsze niż kiedykolwiek.

W tym trudnym okresie chcemy okazać ci wsparcie, dać praktyczne wskazówki i inspiracje. Na zachętę wybraliśmy 10 ciekawych prac, którymi możesz się teraz zająć. Pomogą spędzić czas produktywnie i na świeżym powietrzu. Nacieszysz się kontaktem z przyrodą, śpiewem ptaków i odrobiną wysiłku fizycznego – chyba, że wolisz porządnie się zmęczyć przy dużym ogrodowym projekcie.

TEKST: KATE BRADBURY. ZDJĘCIA: PAUL DEBOIS; JASON INGRAM

1 Zbuduj podwyższoną grządkę

Podwyższona grządka ułatwi ci uprawę warzyw, szczególnie jeśli masz ciężką ziemię. Przyda się również w sytuacji, gdy trudno ci się poruszać. Możesz kupić gotowe elementy do złożenia lub wykonać ją samodzielnie z desek. Wystarczy wypełnić grządkę ziemią ogrodową i można siać. Zobacz: **www.gardenersworld.com/raised-beds**

2 Stwórz kompozycję w donicach

Rośliny w atrakcyjnie ustawionych doniczkach poprawiają nastrój. Skorzystaj z wysyłkowej sprzedaży roślin lub zadzwoń do lokalnego centrum ogrodniczego, aby zamówić dostawę. Możesz nawet wykopać niektóre rośliny z ogrodu. Wysiej rośliny jednoroczne, jeśli liczysz na szybki efekt na jeden sezon. Byliny przetrwają za to wiele lat. Zobacz: **www.gardenersworld.com/plant-offers** i **www.gardenersworld.com/pot-displays**

3 Zainstaluj zbiornik na wodę

Jeśli od jakiegoś czasu chcesz mieć zbiornik na deszczówkę, to dobra pora na realizację twojego pomysłu. W Internecie kupisz wszystko, co potrzebne. Do zestawów dołączona jest instrukcja instalacji. Aby zaoszczędzić miejsce, użyj beczek montowanych przy ścianie. Dość łatwo podłączysz je do rynny na domu, szopie lub szklarni.
Zobacz: **www.gardenersworld.com/saving-water**

eprasa.pl cb90b9819f

4 Stwórz oczko wodne

Woda wabi do ogrodu najróżniejsze fascynujące zwierzęta – owady, płazy, ptaki i ssaki. Wykopanie oczka będzie też świetnym treningiem, jeśli brakuje ci siłowni! Kup folię i rośliny wodne w sklepie internetowym. Możesz nawet zadzwonić do pobliskiego sklepu ogrodniczego i spytać, czy je mają i dostarczają. Stwórz kompozycję z roślin dotleniających, pływających i rosnących pod wodą. Z projektem będzie sporo zabawy także w kolejnych latach, w czasie obserwacji zwierząt, które przyciągnie. Zobacz: **www.gardenersworld.com/make-ponds**

Jednym z najlepszych sposobów na przyciągnięcie zwierząt do ogrodu jest założenie oczka wodnego

5 Wyczyść szklarnię

Dokładnie umyj szyby wewnątrz i z zewnątrz, aby zapewnić więcej światła roślinom uprawianym w środku. Pozbądź się ukrytych szkodników i patogenów. To świetna praca fizyczna, przy której można się zmęczyć. Przygotuj szczotkę do szorowania, gąbkę oraz wąż, i ciesz się minitreningiem. Zobacz: **www.gardenersworld.com/clean-greenhouse**

6 Uprawiaj rośliny doniczkowe

Jeśli nie masz ogrodu lub nie możesz z niego korzystać, zaproś zieleń do mieszkania. Rośliny doniczkowe nie tylko poprawiają nastrój, ale także oczyszczają powietrze w pomieszczeniach. Wybór jest olbrzymi. Dopasujesz gatunek do każdego miejsca w domu i do każdego wystroju. Rośliny doniczkowe, doniczki, ziemię i ozdobne kamyki oferuje wiele sklepów internetowych.

ZDJĘCIA: SARAH CUTTLE; PAUL DEBOIS; GETTY/VSPN24, MIKE POWLES; JASON INGRAM

eprasa.pl cb90b9819f

7

Wysiej nasiona

Sianie i obserwacja wzrostu roślin zmniejsza poziom stresu, pomaga odzyskać równowagę i skupienie. Siej to, na co masz ochotę: zioła do wykorzystania w kuchni, kwiaty (np. onętki lub słoneczniki) do rozweselenia ogrodu czy warzywa do przygotowania posiłków. Użyj wielodoniczek i inspektu, jeśli go masz. Jeśli nie, po prostu wypełnij pojemniki podłożem i osłoń przejrzystą folią. Zobacz: **www.gardenersworld.com/sow-seeds**

Dokarmiaj ptaki

To świetny sposób na rozrywkę w czasie domowej kwarantanny. Powieś karmniki przed oknem, przy którym często siedzisz. Będziesz mógł oglądać ptaki, kiedy tylko chcesz. Możesz kupić karmniki i karmę dla ptaków w Internecie. Wybierz sprawdzonego dostawcę. Unikaj najtańszych mieszanek nasion, bo są mniej skuteczne w przywabianiu ptaków. Najlepiej sprawdzą się nasiona słonecznika - zwabią najwięcej gatunków. Zobacz: **www.gardenersworld.com/feed-birds**
Może skorzystasz z wolnego czasu, aby poznać gatunki ptaków przylatujących do twojego ogrodu? Zamów atlas lub użyj naszego katalogu do rozpoznawania ptaków: **www.gardenersworld.com/bird-ID**

8

9

Zbuduj hotel dla owadów

Urządź wygodne miejsce do gniazdowania dla pszczół samotnic. Np. murarki ogrodowe oblatują uprawy od kwietnia do czerwca, a miesierki od czerwca do sierpnia. Pszczoły samotnice nie zakładają dużych gniazd, tak jak pszczoły miodne. Składają pojedyncze jaja w oddzielnych komórkach, które napełniają pyłkiem, aby larwy po wykluciu się miały co jeść. Nie żądlą. Gotowy hotelik umieść wylotem na południowy wschód. Wypatruj przy nim pszczół przez całe lato. Zobacz: **www.gardenersworld.com/search/?q=bee+hotel**

10

Zaprojektuj nową rabatę

Marzyłeś o łąkowej rabacie, leśnym zakątku albo skalniaku? Nadeszła doskonała pora na zaprojektowanie od nowa miejsc, które nie pełnią już swojej funkcji. Zanim zaczniesz, przemyśl projekt i dopasuj go do wybranego stylu. Wszelkie potrzebne rośliny i materiały zamówisz w Internecie. Zobacz: **www.gardenersworld.com/design-borders**

eprasa.pl cb90b9819f

Makita®
www.makita.pl

AKUMULATOROWE NARZĘDZIA OGRODOWE

NOWOŚCI!

Z MYŚLĄ O PROFESJONALISTACH

POTĘGA TECHNIKI, POTĘGA WYDAJNOŚCI...

eprasa.pl/cb90b9819f

Brawa dla ZIÓŁ!

Nic nie przebije smaku świeżo zebranych ziół. **Monty** opowiada, jak uzyskać bujne plony za ułamek ceny produktów z supermarketu. *Zdjęcia Jason Ingram*

Uprawa warzyw i koszenie trawnika wyczerpują repertuar wielu osób uważających się za zapalonych ogrodników. Własne warzywa to sformułowanie przesycone dobrem i cnotą, słyszane jak działki długie i szerokie, a wszelkie ogrodnicze media, w tym program telewizyjny *Gardeners' World* i niniejszy magazyn, niezmiennie poświęcają sporo miejsca uprawie warzyw. Muszę stwierdzić, że mam w tym własny interes. Mam w Longmeadow dwa warzywniki; dorastałem, uprawiając warzywa i nie umiem sobie wyobrazić ogrodu, w którym nie rosną. A mimo wszystko uważam, że uprawa ziół zasługuje na więcej uwagi niż uprawa warzyw.

Mam ku temu trzy powody. Po pierwsze ogródek ziołowy może być – a zwykle jest – pięknym miejscem. Nie ma powodu, dla którego nie mógłby się tym charakteryzować warzywnik, ale często użyteczność bierze w nim górę nad urodą. Rosnące w idealnych rządkach marchewki, fasolę i buraki podziwiamy w takim samym stopniu za rytualne umiejętności i dbałość, jaką wyrażają, jak i za przyrodzoną im urodę. Tak naprawdę większość ziół wymaga mniej czasu i uwagi niż uprawa warzyw i pewnie dlatego w ogrodniczym świecie zwykle uważa się, że są mniej wartościowe. Przedziwna, żeby nie rzec – perwersyjna, logika hodowców-tradycjonalistów (głównie mężczyzn) głosi, że jeśli roślina jest trudna i wymagająca w uprawie, musi być „lepsza". To oczywista bzdura.

Po drugie zioła są obecne w każdym posiłku każdego konsumenta. Przechodzimy przez ataki modnych diet – obecnie na topie są weganizm, dieta ketogeniczna i dieta 5:2, ale bez względu na nasz wybór w tym względzie, zioła pozostają niezmiennie istotne. Są ważnym, podstawowym elementem każdej diety.

Po trzecie zioła świetnie rosną we wszelkiej maści pojemnikach i można je z powodzeniem i w dużych ilościach uprawiać na niewielkich przestrzeniach. Bez względu na to, co czasem słyszymy, uprawa warzyw w pojemnikach to działanie na pół gwizdka – lepsze takie niż żadne, ale nie da się porównać z uprawą w warzywniku, a co dopiero na działce. W przeciwieństwie do tego wiele najpopularniejszych ziół lepiej rośnie w pojemniku niż w gruncie, bo wiele z nich, np. tymianek, rozmaryn czy szałwia, wymaga słabej, ale idealnie przepuszczalnej ziemi oraz mnóstwa słońca – co jest wyzwaniem dla użytkowników ciężkich lub żyznych gleb. Powyższe oznacza też, że osoby dysponujące parapetem mogą uprawiać naprawdę świetne zioła, czego nie da się powiedzieć o warzywach.

Obfite zbiory

Ale po co w ogóle się za to zabierać? Przecież całkiem szeroki asortyment ziół – schludnie i bujnie rosnących w doniczkach – można kupić w każdym supermarkecie. Powszechnie dostępne są bazylia, pietruszka, kolendra i mięta – czy nie łatwiej jest je kupić, wykorzystać i nabyć następne, niż podejmować cały trud związany z uprawą? Pamiętajmy jednak, że to nadal bardzo ograniczony wybór ziół, które na dodatek kosztują krocie, a ich jakość jest zdecydowanie słabsza od jakości roślin z własnej uprawy.

Weźmy taką bazylię. Za kilka złotych można kupić doniczkę pełną świeżo wyglądających,

„Zioła są obecne w każdym posiłku każdego konsumenta. Są ważnym, podstawowym elementem każdej diety”

Monty cieszy się obfitymi zbiorami ziół w swoim ogrodzie w Longmeadow

Bazylia, którą uprawia Monty (po lewej) jest zdecydowanie lepsza od bazylii ze sklepu

Roślina z samodzielnej uprawy (po lewej) i roślina z supermarketu

smakowitych i intensywnie pachnących liści – ale przyjrzyj im się bliżej. W każdej doniczce rośnie od 10 do nawet 20 roślin. A teraz spójrz na bazylię z mojego ogrodu – w zasadzie jest taka sama, tyle, że każda moja roślina ma od 15 do 60 cm wysokości i z każdej zbiorę co najmniej pięć razy więcej liści, niż z całego tuzina tych maciupkich roślin ze sklepu. A ponieważ korzenie moich ziół rosną szeroko i głęboko, takie rośliny charakteryzują się intensywnością aromatu, o jakiej zioła ze sklepu mogą tylko pomarzyć. I wreszcie – każda moja roślina pochodzi z jednego nasiona. Właśnie sprawdziłem przeciętną cenę nasion bazylii w Internecie i okazało się, że w chwili gdy to piszę, sześć nasion kosztuje około jednego pensa. Jeśli dodamy do tego trochę podłoża, plastikową doniczkę z recyklingu lub kuwetkę do wysiewu, łączny koszt rośnie do ok. jednego pensa za roślinę. Prawie każde zioło można uprawiać z nasion, ale rośliny jednoroczne – takie jak bazylia, koper, ogórecznik, kolendra czy pietruszka – najszybciej zwracają nam czas i wysiłek.

Smutne jest ograniczanie wykorzystania ziół do ozdoby czy oszczędnego posypywania – zarówno w ogrodzie, jak i w kuchni. Do ziół pasuje szczodrość i ilość, nie tylko jakość. Lubię zrywać wielkie pęki natki pietruszki – w kuchni

> “Ogródek ziołowy to zdecydowanie nie tylko tanie źródło aromatu i zdrowia – to również piękne miejsce samo w sobie”

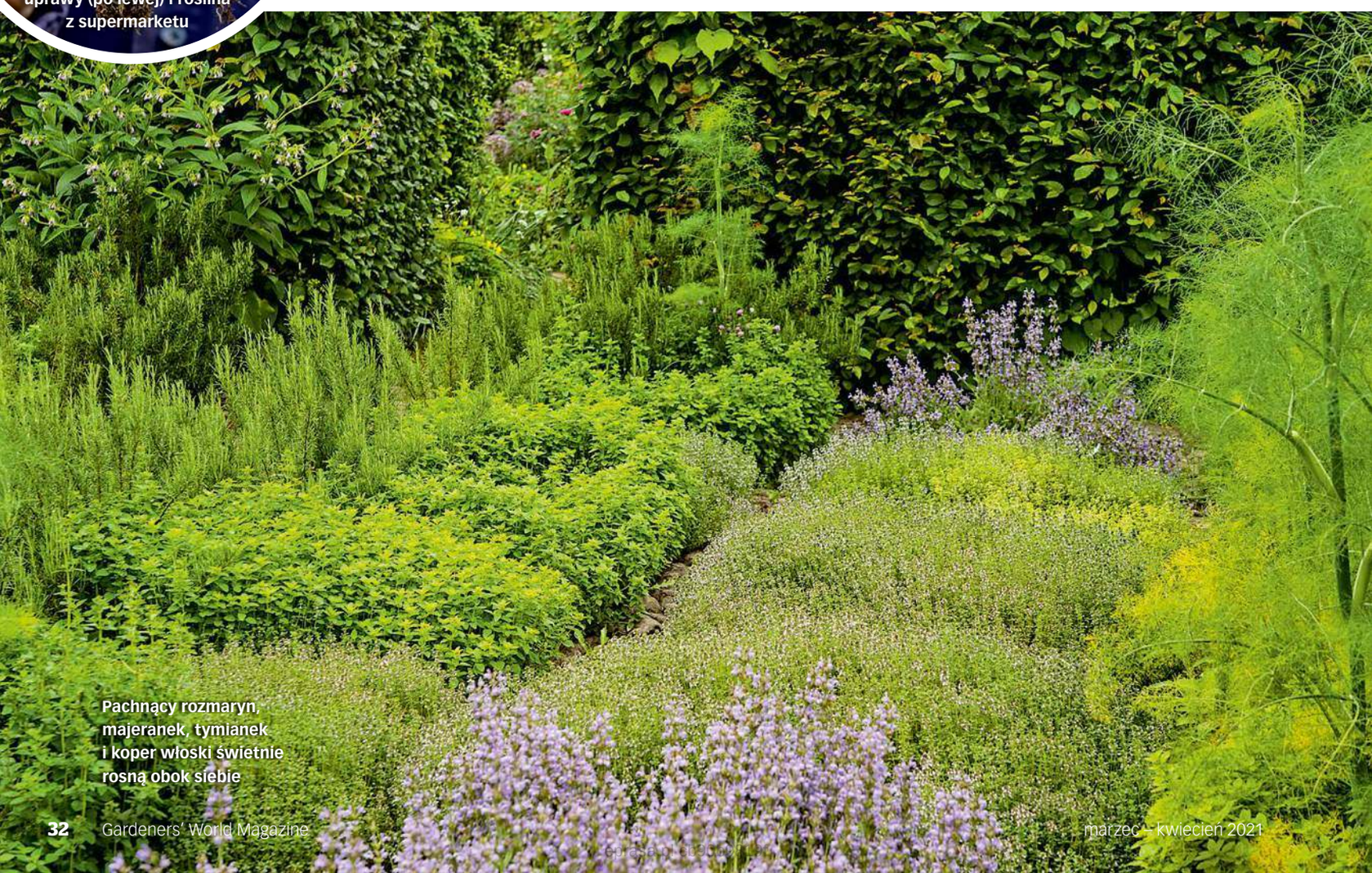

Pachnący rozmaryn, majeranek, tymianek i koper włoski świetnie rosną obok siebie

stoi u nas zawsze spory dzbanek z pietruszką, bo zużywamy ją garściami, a nie po listku. Herbata ze świeżej mięty jest lepsza od tej z mięty suszonej; zarówno pod względem smaku, jak i właściwości zdrowotnych i dlatego przez cały sezon jej wzrostu – od kwietnia do października – potrzebujemy niekończących się ilości zarówno mięty pieprzowej, jak i kędzierzawej. Jagnięcinę dobrze jest piec na gałązkach rozmarynu, a pesto ze świeżej bazylii jest znacznie lepsze, niż nawet jego najdroższy odpowiednik z najlepszego włoskiego sklepu – bazylię można zbierać na kosze, przerabiać na pesto i zamrażać.

Ostatniego lata przeprowadziłem eksperyment – kupiłem w supermarkecie doniczkę bazylii i rozsadziłem poszczególne rośliny do pojedynczych pojemników. Rosły znacznie lepiej, niż gdybym je zostawił w pierwotnej doniczce, ale nie aż tak dobrze, jak bazylia, którą sam posiałem, bo zdrowie rośliny w znacznym stopniu zależy od początkowych etapów jej życia – od etapu kiełkowania po sadzenie w ogrodzie. Niemniej z jednej doniczki otrzymaliśmy kolejne 10 doniczek roślin, które żyły jeszcze długie miesiące.

Różnorodność dodaje smaku

Ogródek ziołowy może być czymś znacznie więcej, niż tylko tanim źródłem aromatu i zdrowia – sam w sobie może być prawdziwie pięknym miejscem. W Longmeadow przekształciliśmy miejsce, w którym wcześniej rosły bukszpanowe kule w ogród ziołowy z różami, kosaćcami i cisami, a także gigantycznym fenkułem i lubczykiem dorastającym do trzech metrów. Różne odmiany szałwii płożą się po powierzchni z kamienia polnego, połacie tymianku i majeranku rosną w spiekocie w najsłabszej ziemi, dzięki czemu są mocne i intensywne; zaś cząber, szczypiorek, marchewnik anyżowy, pietruszka i szczaw dzielą najbardziej ocienioną rabatę z naparstnicami, wieczornikiem damskim i orlikami. Melisę trzeba trzymać w karbach, a werbena cytrynowa wymaga ochrony. Wawrzyny uprawiam w donicach, bo duży mróz redukuje je do postaci zbrązowiałych szkieletów (z czego potrafią się wykaraskać). Mamy żywopłoty z rozmarynu 'Miss Jessopp's Upright', co okazało się pomyłką (gałązki tej odmiany sterczą na wszystkie strony; jeśli chcesz mieć rozmarynowy żywopłot, wybierz najbardziej krzaczastą i odporną odmianę); uprawiamy też lawendę w donicach, bo lawenda po prostu nie znosi naszych zim. Całoroczna uprawa estragonu francuskiego pod chmurką jest nieco ryzykowna, bo nie jest on całkowicie mrozoodporny, natomiast estragon rosyjski, choć niegroźny mu mróz, nie za bardzo nadaje się do jedzenia – dlatego część naszych estragonów francuskich na wszelki wypadek przechowujemy przez zimę pod osłoną.

Kiedyś uprawiałem różne rodzaje mięty: pieprzową, kędzierzawą, jabłkową i marokańską – rosły oddzielone od siebie kamieniami polnymi, ale wszystkie rozrastały się jak chwasty, jakimi może chciałyby być. Dlatego teraz

Zioła, takie jak pietruszka o gładkich liściach doskonale rosną w pojemnikach – Monty sieje je np. do metalowego koryta dla bydła

eprasa.pl cb90b9819f

Monty opowiada o ziołach

Monty sieje pietruszkę o płaskich liściach trzy razy w roku

> Nie myśl o ziołach jak o skromnych dodatkach do warzyw, ale raczej jak o pełnoprawnym wydarzeniu

mięta rośnie w ocynkowanych baliach, gdzie świetnie się czuje.

Nasze róże 'Madame Alfred Carrière' i 'Souvenir du Docteur Jamain' rosną przy dwóch ścianach od wschodu, zaś lubiące wilgoć szczecie przedostały się jakoś do kochających suszę ziół śródziemnomorskich. Rośliny niekiedy przestają trzymać się zasad.

Pod krzaczkami pomidorów w szklarni uprawiam bazylię, bo te dwa gatunki lubią rosnąć obok siebie i pasują do siebie na talerzu. Bazylia świetnie rośnie pod chmurką, ale zimno sprawia, że jej liście stają się twardsze, a smak się brutalizuje. Najlepsza jest wtedy, gdy jest dużą, silną rośliną i ma stale zapewnione ciepło i wilgoć – wodę możemy jej zapewnić, ale ciepło w tej części kraju bywa zawodne.

Ponieważ pietruszka jest dla nas niezbędna, uprawiamy jej całe mnóstwo – co roku wysiewamy co najmniej sto roślin w trzech partiach: w lutym, kwietniu i lipcu. Nasze pietruszki sadzimy w odstępach co 23 cm i wszystkie wyrastają na naprawdę silne rośliny o korzeniach równie długich i szerokich, jak korzeń ich kuzynki, marchwi. Wszystkie pietruszki znoszą dwa do trzech zbiorów liści – wycinamy je przy samej ziemi – a potem próbują szybko zakwitnąć i zawiązać nasiona i w tym momencie kolejna partia pietruszek, zasiana dwa-trzy tygodnie wcześniej, jest już gotowa do zbioru. W ten sposób mamy niekończące się zbiory pietruszki za cenę jednej paczki nasion. Spróbuj to osiągnąć, kupując słabowite siewki pietruszki w doniczce z supermarketu!

Wniosek jest taki: trzeba przestać myśleć o ziołach jak o skromnych dodatkach do warzyw, a zacząć postrzegać je jako pełnoprawne wydarzenie, które może być równie spektakularne i przeobrażające na parapecie jak w dużym ogrodzie ziołowym.

Przepis na pesto Sary Don

Uprawiamy co roku kilkadziesiąt egzemplarzy bazylii, a Sarah przerabia większość z nich na domowe pesto, które jemy na świeżo z makaronem, ziemniakami i dobrym chlebem lub zamrażamy na zimę. Każda partia jest nieco inna, ale wszystkie są pyszne.

- **85 g świeżych liści bazylii**
- **30 g orzeszków piniowych**
- **1 duży ząbek czosnku**
- **szczypta morskiej soli**
- **100 ml oliwy z oliwek**
- **75 g tartego parmezanu**

SPOSÓB PRZYGOTOWANIA

1 Włóż do blendera liście bazylii, orzeszki piniowe, czosnek i sól, po czym miksuj pulsacyjnie przez kilka sekund, aż wszystko będzie grubo posiekane. Nie należy miksować za długo, aby składniki nie zmieniły się w miazgę. Wlewaj od góry cienkim strumieniem oliwę i miksuj pulsacyjnie, aż składniki się połączą. Na końcu dodaj ser.

2 Zamiast tego możesz rozetrzeć składniki na pastę w moździerzu. Zastosuj grubą sól, bo działa jak środek ścierny i pomaga rozetrzeć liście. Ten sposób jest bardziej pracochłonny, ale daje zdecydowanie więcej frajdy!

3 Jeśli robisz pesto do makaronu, odsącz makaron i zachowaj mniej więcej łyżkę wody z gotowania. Wrzuć na patelnię kawałek masła i wlej zachowaną wodę z gotowania makaronu.

4 Dodaj odsączony makaron i świeże pesto. Jeśli jest to konieczne dodaj więcej oliwy i podawaj natychmiast z dodatkowym tartym serem.

ZDJĘCIA Z PRZYGOTOWYWANIA PESTO: MARSHA ARNOLD

eprasa.pl cb90b9819f

MARKOWE DONICE

Markowe donice Scheurich znajdziesz w sklepie internetowym:
www.sklep.markowedonice.pl

Wyślij email: markowedonice@gmail.com | Zadzwoń: 514-261-261

eprasa.pl cb90b9819f

Polne rośliny, np. świerzbnica, dobrze rosną w trawie

Na łąkę kwietną wybierz wolne miejsce, przygotuj je pod zasiew i energicznie zagrab

Latem zaczęliśmy w Longmeadow realizować nowe przedsięwzięcie, które, jak podejrzewam, umknęło uwadze większości widzów, choć każdy aspekt tego procesu był pokazywany w programie. Jednak szczerze mówiąc, mało co było wtedy widać (zresztą nadal tak jest). A jednak przedsięwzięcie to ma przynieść spektakularną, długoterminową zmianę – jednocześnie ekscytującą, potencjalnie piękną i fascynującą z ogrodniczego punktu widzenia.

Mówię o początkach przekształcania sadu w łąkę kwietną. Kiedy piszę te słowa, widać już pęczniejące pąki narcyzów trąbkowych (*Narcissus pseudonarcissus*), które wkrótce zakwitną, a za mniej więcej miesiąc będą rozwijać się kwiaty narcyzów białych (*Narcissus poeticus*, patrz str. 8). Te pierwsze zasadziliśmy co najmniej 20 lat temu. Rozrastają się bardzo powoli – w pierwszym roku zakwitło zaledwie dziewięć, natomiast narcyzy białe dosadziliśmy jakieś 10 lat temu. Ale narcyzy, krokusy, przebiśniegi, szachownice i inne rosnące w trawie kwitnące rośliny cebulowe nie tworzą jeszcze łąki kwietnej, choć wyglądają niebiańsko i są jej wspaniałym, przepięknym uzupełnieniem.

Łąka kwietna jest tak naprawdę czymś bardzo złożonym i trudno jest ją właściwie prowadzić w ramach ogrodu. A jednak od jakichś dwudziestu lat jest coraz popularniejszym elementem ogrodów i, co mnie zachwyca,

ZDJĘCIA: GETTY; JASON INGRAM

eprasa.pl cb90b9819f

Mam bzika na punkcie łąki

Monty zdradza tajniki tworzenia kwiatowej łąki, która nie tylko dodaje działkom urody, ale też zapewnia bogate środowisko wielu owadom zapylającym, ptakom i ssakom

jest coraz bardziej atrakcyjna i istotna dla ogrodników. Niech ten trend trwa jak najdłużej, bo, odznaczając się wyjątkową urodą, łąka kwietna jest też doskonałym środowiskiem, przyciągającym do ogrodu wszelkiego rodzaju dzikie stworzenia – od owadów zapylających po ssaki, płazy i ptaki. Dlatego nigdy wcześniej nie było tak ważne, aby rozumieć, czym jest łąka, czym może być w naszych ogrodach oraz jak ją stworzyć i pielęgnować.

Łąkę kwietną możemy założyć na dwa sposoby. Po pierwsze można wybrać puste miejsce, wzruszyć ziemię i obsiać ją roślinami polnymi (o których więcej za chwilę), kupując gotową mieszankę nasion, aby uzyskać upragniony efekt na stanowisku, jakim dysponujemy. Dostępne są mieszanki nasion na łąki do cienia, na ciężkie i lekkie gleby, przyciągające owady zapylające, późno bądź wcześnie kwitnące, i tak dalej. Taka łąka może stać się stałą atrakcją działki – szybko zostanie skolonizowana przez polne kwiaty, ale też trawy, o które trzeba będzie się troszczyć w taki sam sposób, jak w przypadku drugiej metody – gdy tworzymy łąkę na już istniejącej murawie.

> “Tworzenie łąki kwietnej to przedsięwzięcie niosące ze sobą spektakularną, długoterminową zmianę”

Trawa jest zarówno podstawowym składnikiem łąki, jak i jej największym problemem. Jeśli jest jej za mało, to nie mamy do czynienia z łąką – co nie musi być niczym złym. Widziałem kiedyś we Włoszech przecudowną przestrzeń pełną wyłącznie jednorocznych polnych kwiatów – miejsce to było co roku przygotowywane pod zasiew i na nowo obsiewane – tak skutecznie, że tworzyła się rabata z polnych kwiatów. Ale jeśli trawy jest za dużo – co prawie zawsze jest problemem – będzie się coraz bardziej rozpychać i zagłuszy wszystkie inne gatunki polnych roślin poza najsilniejszymi, które wówczas faktycznie stają się chwastami – co w ostatnich kilku latach

eprasa.pl cb90b9819f

Nie koś łąki kwietnej aż do sierpnia

przydarzyło się barszczowi zwyczajnemu w sadzie w Longmeadow.

Pierwszym celem staje się zatem osłabienie pozycji trawy. Z definicji poprawi to sytuację roślin polnych, które już rosną w danym miejscu, a innym będzie się łatwiej zadomowić. To uruchomi pozytywne sprzężenie zwrotne. Kiedyś powszechnie sugerowano, że należy zmniejszyć żyzność gleby, a nawet, w razie potrzeby, usunąć jej wierzchnią warstwę koparką. Moim zdaniem nie ma takiej potrzeby, bo istnieje magiczna roślina, która wykona za nas większość pracy – to szelężnik mniejszy (*Rhinanthus minor*), „twórca łąk". Szelężnik jest rośliną jednoroczną o ślicznych kwiatkach złożonych z bladożółtych dzwoneczków wyrastających na pojedynczej łodydze. Kwiaty przekształcają się w przejrzyste torebki, w których nasiona stopniowo wysychają i zaczynają grzechotać na wietrze – stąd angielska nazwa tego gatunku [*yellow rattle* – żółta grzechotka; przyp. tłum.]. Najważniejsze jednak jest to, że szelężnik jest półpasożytem traw – nie zabija ich ani specjalnie nie krzywdzi, ale dość agresywnie ogranicza ich rozrost. Właśnie dlatego tam, gdzie rośnie szelężnik, trawa zachowuje się

> “Polne kwiaty muszą porządnie zawiązać nasiona, zanim je zetniemy”

tak, jakby gleba zubożała. Robota wykonana! Szelężnik ma jeszcze jedną zaletę – sam się rozsiewa, dlatego jeśli na początku zapewnisz sobie kilka egzemplarzy, będziesz mieć odtąd zapewnione świeże dostawy nasion – o ile będziesz go dobrze traktować.

A teraz nieco trudniejsza sprawa. Kluczowe znaczenie ma czas. Słowo “łąka” jest równie istotnym elementem równania jak “roślina polna”. Podczas gdy pastwisko to obszar trawy, na którym pasą się zwierzęta, łąka to pole, na którym trawa jest uprawiana na siano - jako plon, który należy skosić, zebrać i przechowywać przez zimę na paszę. Rolnicy koszą trawę, gdy ma ona w sobie jeszcze sporo składników odżywczych, ale jest odpowiednio sucha, aby móc ją przechowywać. Im później zostanie skoszona, tym będzie mniej pożywna, ale lepiej będzie się przechowywać, zatem tytułem kompromisu trzeba ją zebrać przy dobrej pogodzie, gdzieś między połową czerwca a połową sierpnia.

Na dobrze prowadzonej łące może rosnąć mnóstwo gatunków kwiatów

ZDJĘCIA: GETTY; JASON INGRAM

Jak uzyskać odpowiedni wynik

Kwiaty polne komplikują zagadnienie, ponieważ nie chcemy ich kosić, dopóki nie zawiążą nasion, co odbywa się w różnych terminach u różnych gatunków – szelężnik jest gotowy mniej więcej w połowie lipca, zaś driakiew najlepiej byłoby zostawić do września. W praktyce kosimy trawę w dogodnym momencie w sierpniu i dzięki temu nie możemy popełnić większego błędu. Jednak z pewnością nie należy kosić łąki wcześniej. W ogóle nie kosimy trawy od momentu, gdy pokażą się pierwsze kwiaty cebulowe – gdzieś na początku lutego – aż do sierpnia. Jeśli chcesz, możesz ją potem kosić co tydzień – i tak naprawdę właśnie to robią rolnicy, pozwalając zwierzętom paść się na odrastającej trawie przez jesień i zimę.

Szelężnik żółty
Wysokość x Szerokość
35 x 20 cm
Kwitnie VI-IX

Świerzbnica polna
W x S 60 x 30 cm
K VI-X

Komonica zwyczajna
W x S 25 x 25 cm
K V-IX

eprasa.pl cb90b9819f

Koniczyna łąkowa
W x S 25 x 25 cm
K V-IX

Jaskier ostry
W x S 60 x 30 cm
K V-VIII

Wybór Monty'ego
- 10 najważniejszych gatunków polnych kwiatów

Chaber ciemny
W x S 45 x 30 cm
K VI-IX

Bniec czerwony
W x S 70 x 30 cm
K IV-VII

Brodawnik zwyczajny
W x S 50 x 20 cm
K V-X

Przytulia właściwa
W x S 30 x 30 cm
K VI-IX

Marchew zwyczajna
W x S 90 x 45 cm
K VI-X

eprasa.pl cb90b9819f

Rozsyp nasiona, a następnie pochodź po nich – w ten sposób wciśniesz je w ziemię

Sianie łąki

Łąki kwietne lubią ubogą glebę, dlatego wybierz miejsce, gdzie podłoże jest najsłabsze.

- **Energicznie zagrab ziemię**, „dziobiąc" ją naprawdę ostrymi grabiami lub kultywatorem.
- **Wybierz nasiona** odpowiadające rodzajowi gleby i stanowiska (słoneczne bądź półcieniste), a także temu, kiedy łąka ma kwitnąć (wiosną czy jesienią).
- **Wymieszaj nasiona** w misce z drobnym piaskiem (dzięki temu będziesz widzieć, gdzie padły nasiona) i posiej je zgodnie z instrukcjami producenta.
- **Pochodź po obsianym terenie**, aby zapewnić nasionom dobry kontakt z ziemią – w naturze nasiona wciskają w ziemię kopytami pasące się zwierzęta.

Gdzie kupić

- **Emorsgate Seeds** 01553 829 028, www.wildseed.co.uk
- **John Chambers** 01423 369 730, www.johnchamberswildflowers.co.uk
- **Landlife Wildflowers** 01205 281 902, www.wildflower.co.uk

I wreszcie musisz potraktować skoszoną trawę jak rolnik, czyli zebrać ją z ziemi – chociaż zamiast robić z niej siano, praktyczniej będzie ją przekompostować. Jeśli trawa nie zostanie zebrana, po rozłożeniu się wzbogaci glebę, co będzie z korzyścią dla trawy, ale ze szkodą dla polnych kwiatów.

Kiedy pod koniec lata po raz pierwszy będziesz kosić trawę, musisz koniecznie przyciąć ją jak najkrócej – wręcz tak krótko, aby było widać placki nagiej ziemi. Moment tuż po zebraniu skoszonej trawy to również najlepsza pora na posianie polnych kwiatów, choć jeśli zabierasz się do sprawy teraz, równie dobrze możesz zacząć cały proces w marcu. Skoś trawę jak najniżej, zagrab ją, usuwając mech i pozimowy filc i nie przejmuj się, że kiepsko to wygląda (im więcej ziemi będzie widać, tym lepiej). Na końcu wysiej mieszankę nasion.

Monty zmienia swój trawiasty sad w łąkę kwietną, by zwabić owady zapylające

> Polne kwiaty są jak kalejdoskop, bo nie kwitną wszystkie naraz

Większość nasion polnych roślin, w tym szelężnika, potrzebuje ścisłego kontaktu z podłożem, aby wykiełkować. Rozsypanie nasion na skoszonej trawie nie zadziała. Nasiona muszą dotykać ziemi, a najlepiej, jeśli zostaną w nią mocno wciśnięte – co naturalnie dzieje się na skoszonym polu, gdy rolnik tydzień czy dwa później wypuści na nie zwierzęta na wypas.

Robimy tak już na polu do krykieta w Longmeadow i w sadzie będzie podobnie. Nie ma powodu, dla którego nie miałbyś poddawać tej procedurze swojego trawnika – bez względu na jego wielkość – a także murawy rosnącej przy koszonych ścieżkach, co również robimy w różnych częściach ogrodu. Te zasady dają się zastosować w miarę elastycznie i nie zależą od wielkości obszaru trawy – chodzi o trzymanie się procedury pielęgnacji łąki przeznaczonej na siano, jaką właśnie opisałem.

I to tyle, jeśli chodzi o pielęgnację – nie zależy ona od rodzaju wybranych przez nas polnych roślin, a ten wybór może być naprawdę dowolny. Na jednym polu tworzymy łąkę od 10 lat i nigdy nie dosadzaliśmy ani nie dosiewaliśmy tam żadnych roślin. Wszystko zaczęło się od tego, że zauważyliśmy jednego szelężnika – obecnie, jedynie na skutek stosowania procedury produkcji siana, rośnie tam mnóstwo różnych kwiatów, w tym trzy rodzaje storczyków. Natomiast w ogrodzie posialiśmy specjalną mieszankę, w skład której wchodzą 22 gatunki roślin polnych, produkujących pyłek i nektar, w tym marchew zwyczajna, żmijowiec zwyczajny, przytulia właściwa, chaber ciemny, komonica zwyczajna, koniczyna czerwona, a także szelężnik.

Swoją drogą, szelężnika nie trzeba wysiewać w wielkich ilościach – jego nasiona stanowiły zaledwie pięć procent składu mieszanki i wiem z doświadczenia, że roślina ta gwałtownie się rozsiewa i rozprzestrzenia. Poza rosnącymi już narcyzami zasadziliśmy jeszcze kamasję Leichtlina (*Camassia leichtlinii*) 'Alba', czosnek osobliwy (*Allium nigrum*) i tulipany 'Spring Green', które dodają intensywności i różnorodności kompozycjom z roślin cebulowych. Na łąkę kwietną nadają się szczególnie rośliny cebulowe kwitnące wiosną, bo można zostawić im liście, aby zamierały we własnym tempie, co zamaskują pojawiające się później kwiaty i rosnąca wokół nich trawa. W ten sposób uzyskamy mieszankę roślin cebulowych, które są głównie nierodzime (ale za to świetnie nadają się dla owadów zapylających na początku roku), a także zakwitających po nich rodzimych kwiatów polnych, które kolejno pokazują się od maja do września. Warto pamiętać, że kwiaty polne nie kwitną wszystkie naraz. To prawdziwy, wolno obracający się kalejdoskop, który najczęściej najlepiej prezentuje się od połowy czerwca do połowy lipca, ale maksymalnie długi okres kwitnienia świetnie sprzyja owadom zapylającym.

ZDJĘCIA: MARSHA ARNOLD; JASON INGRAM

eprasa.pl cb90b9819f

Akumulatorowa rewolucja

Nic tak nie relaksuje jak wiosenne, długo wyczekiwane chwile spędzane w zielonym zaciszu. Tej wiosny Twój ogród może czekać prawdziwa rewolucja. Firma Kärcher oferuje bogatą gamę narzędzi ogrodowych zasilanych bateryjnie. Są wśród nich, kosiarki, pilarki, podkaszarki, nożyce do krzewów, żywopłotów i trawy, odkurzacze do liści itd. To oznacza koniec zarówno z manualną, żmudną i nierówną walką z niesfornymi pędami, jak i z korzystaniem z niezbyt wygodnego zasilania elektrycznego. Wyczaruj piękny zakątek, w którym będziesz mogła zrelaksować się z rodziną i przyjaciółmi lub też zasiąść z dobrą książką i mieć czas tylko dla siebie.

TRAWNIK JAK SPOD IGŁY

Godna polecenia jest bez wątpienia **podkaszarka akumulatorowa LTR**. Urządzenie jest dostępne w dwóch wariantach. Pierwszy zasilany jest baterią 18 V drugi, mocniejszą - 36 V. W zależności od wielkości trawnika i częstotliwości prac można dobrać odpowiednie dla siebie. W modelu zasilanym baterią 18 V średnica cięcia wynosi 30 cm. Szczególną cechą tego modelu jest ruchoma głowica, która może być przekręcana w zakresie 180 stopni. Dzięki temu podkaszarka precyzyjnie pracuje w trudno dostępnych miejscach przy ścieżkach czy tarasie. Podkaszarka LTR 18-30 zadba też o Twoje klomby i rabaty. Dzięki rozkładanemu dystansowi bezpieczeństwa nie uszkodzisz swoich pięknych roślin podkaszając wokół nich. Dodatkowo kąt nachylenia głowicy można również ustawić w trzech pozycjach. Dzięki tej funkcji dosięgniemy bez kłopotu pod przeszkody na przykład ławeczki. Z kolei podkaszarka LTR 36-33 (36 V) naprawdę ma tę moc. Dzięki temu poradzi sobie z dłuższą trawą jak i chwastami.

Podkaszarka akumulatorowa LTR

PLATFORMA BATERYJNA KÄRCHER

Cechą wyjątkową tej unikalnej platformy jest jej uniwersalność: akumulatory są kompatybilne ze wszystkimi urządzeniami Kärcher tej samej klasy napięcia, bez względu na to, czy należą do serii Home & Garden, czy Professional. Dzięki temu posiadając kilka urządzeń zasilanych tymi bateriami możemy zamiennie używać baterii, gdyż będą one pasowały do każdej z posiadanych przez nas maszyn. Unikalną zaletą wszystkich akumulatorów Kärcher jest wyświetlacz LCD z technologią czasu rzeczywistego, który oprócz pozostałej pojemności akumulatora dokładnie wyświetla pozostały czas pracy i czas ładowania w minutach.

ŻADNEJ PRACY SIĘ NIE BOI

Wiosną ruszamy do prac porządkowych w ogrodzie. Niezastąpiona okaże się tu nowa **pilarka CNS** 18-30 z akumulatorem 18 V, prędkością łańcucha 10 m/s oraz ostrzem o długości 30 cm. Nadaje się ona do typowych prac wokół domu. Pilarka waży około 3 kg i zapewnia optymalny rozkład masy a do tego jest wyjątkowo łatwa w obsłudze. Jest ona dostępna także w mocniejszej wersji.

Pilarka akumulatorowa CNS

Pilarka CNS 36-35 jest zalecana do poważniejszych, częstszych i cięższych prac. Przy prędkości łańcucha do 21 m/s i ostrzu o długości 35 cm nawet grube pnie drzew nie stanowią już problemu.

OBUDŹ W SOBIE ARTYSTĘ!

Dlaczego nie zabawić się w rzeźbiarza i nie wyczarować w swym ogrodzie pięknych kształtów? Z nożycami akumulatorowymi Kärcher ogranicza nas tylko nasza wyobraźnia. Zasilane **bateryjnie nożyce** GSH 18-20 (18 V) Kärcher przydadzą się każdemu ogrodniczemu perfekcjoniście, a także wszystkim tym, którzy do tego miana aspirują. Nożyce to sprzęt 2 w 1 poradzą sobie zarówno z przycinaniem trawy jak i krzewów. Nożyce GSH 18-20 można szybko i łatwo złożyć, dzięki czemu są natychmiast gotowe do użycia. Tarcze diamentowe z dwustronnymi krawędziami tnącymi zapewniają dokładne i precyzyjne cięcie przy przycinaniu krawędzi trawnika wokół domu, klombu lub patio, a także podczas formowania krzewów. Bardzo wydajna praca jest możliwa dzięki długości koszenia 20 centymetrów (ostrze krzewów) i szerokości koszenia 12 centymetrów (ostrze do trawy).

Nożyce akumulatorowe GSH

KÄRCHER

www.karcher.pl

eprasa.pl cb90b9819f

“Daj swojemu ogrodowi impuls, którego potrzebuje i pobudź rośliny, aby dały z siebie wszystko”

Wymień obumarłe rośliny na nowe przed rozpoczęciem sezonu

Wiosenny plan działania Alana

Wraz z końcem zimy pora zadbać o kondycję ogrodu na nadchodzący sezon. W zależności od tego, ile masz wolnego czasu, **Alan** udzieli ci odpowiedniej rady i pomoże osiągnąć doskonałe rezultaty

Zachęta – tego właśnie potrzebujemy o tej porze roku. Nie tylko zachęty do wyjścia, ale i przekonania, że robimy coś ważnego. Poprawiamy wygląd ogrodu, a roślinom dajemy szansę na życiową formę. Zima bywa bezlitosna, ale bez niej nie mielibyśmy szansy zacząć od nowa. Ogrodnictwo w tropikach przebiega w cieplarnianych warunkach, za to brakuje mu różnorodności powstałej w chłodnym, umiarkowanym klimacie. Gdyby wiosna nie istniała, przyszłość napawałaby mnie lękiem. Czas przestać szukać usprawiedliwień dla siedzenia w domu. Zamiast tego wyjdź na świeże powietrze i zacznij coś zmieniać.

Zacznij działać według planu

Jak dać swojemu ogrodowi impuls, którego potrzebuje i pobudzić rośliny do dawania z siebie wszystkiego? Na początek przyjrzyj się grządkom i rabatom, aby zobaczyć, co przetrwało zimę, a co zmarniało. Usuń obumarłe okazy, a wszelkie puste miejsca zaznacz tyczkami. Jeśli naprawdę zależy ci na organizacji, stwórz listę roślin, którymi chciałbyś je zastąpić. Miej też oczy otwarte, aby zauważyć rośliny, które zbytnio się rozrosły. Przenieś je w inne miejsce teraz, przed ponownym rozpoczęciem wzrostu. One zaczną rozwijać się bez opóźnień, a ty zyskasz czas, aby zastąpić je czymś bardziej odpowiednim, zanim sezon się rozkręci. Jeśli ziemia jest zamarznięta lub rozmoknięta, to oczywiście trzeba poczekać, ale im szybciej zaczniesz wymieniać i przesadzać rośliny, tym szybciej znów się ukorzenią i będziesz dłużej cieszyć się nimi w ich nowym domu. Nie martw się, jeśli brakuje ci czasu. Plan zadań można rozpisać nawet dla najbardziej zabieganych.

Jak najszybciej przystąp do sadzenia, aby rośliny miały czas dobrze się ukorzenić

ZDJĘCIA: SARAH CUTTLE

eprasa.pl cb90b9819f

Siej już teraz, aby zapewnić uprawom szybki start – to nie jest czasochłonne

Jedna wolna godzina

• **Wysiej nasiona** w szklarni, na parapecie lub, jeśli ziemia już rozmarzła, do gruntu w docelowym miejscu. Rośliny jednoroczne, takie jak nagietki i nasturcje, to wytrzymałe gatunki, które latem ozdobią ogród przy niewielkim wysiłku i kosztach.

• **Sadź letnie rośliny cebulowe:** galtonie, mniejsze odmiany mieczyków i lilie. Umieść je w pustych miejscach na rabatach między bylinami.

• **Skoś trawnik** – to niesamowite, jaką zobaczysz różnicę. Nagle zniknie sfilcowana powierzchnia, a całość znów będzie wyglądać na zadbaną. Jeśli twój trawnik jest mały, w ciągu godziny prawdopodobnie zdołasz też wyrównać jego brzegi. Jeżeli robisz to raz w roku, nadeszła na to najlepsza pora.

• **Usuń przekwitłe narcyzy** – może się to wydawać błahe, ale powstrzymasz je przed niepotrzebnym wytwarzaniem nasion. Kępka żonkili czy narcyzów wygląda o wiele bardziej świeżo bez zbrązowiałych, wysuszonych kwiatów.

• **Umyj taras myjką ciśnieniową.** Będzie lepiej wyglądać i stanie się mniej śliski. Każdy, kto kiedykolwiek wywinął orła na brukowanym patio wie, że nie ma pewniejszego sposobu na złamanie biodra – niezależnie od wieku!

• **Przytnij derenie i krzewiaste wierzby.** Nie żałuj ich – pozostaw tylko kilka centymetrów nad ziemią. Ściółkowane kompostem lub obornikiem, wypuszczą młode pędy, których kora przybierze piękne kolory następnej zimy.

Sadź rośliny cebulowe kwitnące latem, np. galtonię błyszczącą

eprasa.pl cb90b9819f

Jedno wolne popołudnie

• **Przytnij powojniki.** Skróć łodygi do miejsca, w którym pojawiają się młode, gładkie pędy. Upewnij się, że mają podpory (np. kratki albo duże krzewy) i porządnie je nawieź.

• **Przenieś krzewy,** które zbytnio się rozrosły, wykopując je z jak największą bryłą korzeniową i sadząc w ziemi wzbogaconej kompostem lub obornikiem. Skróć wszystkie pędy o jedną trzecią, chyba że zrujnowałoby to kształt rośliny.

• **Widłami wzrusz** ziemię na grządkach, rozsypując na nich wcześniej mączkę kostną. Jeśli zima była bardzo mokra, wiele składników odżywczych zostało wypłukanych – nawóz je uzupełni.

• **Wyściółkuj grządki** i rabaty zrębkami drewnianymi lub kompostowaną korą. Zatrzymają wilgoć i spowolnią wzrost chwastów przez cały sezon. Zamiast nich można użyć dobrze przerobionego kompostu ogrodowego. Nawiezienie i wyściółkowanie doda twoim grządkom energii.

• **Podeprzyj byliny** na obrzeżach rabat. Niby jeszcze nie potrzebują podpór, ale jeśli umieścisz drobne tyczki lub obręcze już teraz przy piwoniach i podobnych roślinach, to zdążą one przerosnąć i zamaskować konstrukcje.

• **Przytnij róże.** Mieszańce herbatnie skróć do wysokości kolan. Róże bukietowe pozostaw wyższe. Utnij końcówki pędów i usuń po kilka starszych łodyg z krzewów róży.

Zapewnij powojnikom podpory, do których będą mogły się przyczepić. Skracanie ich do miejsc, gdzie wyrastają młode pędy, nie jest czasochłonne

Przycięcie powojników do młodych pędów nie zajmie ci dużo czasu

ZDJĘCIA: SARAH CUTTLE, JASON INGRAM

Zainwestuj w szklarnię, którą można zmontować w jeden dzień

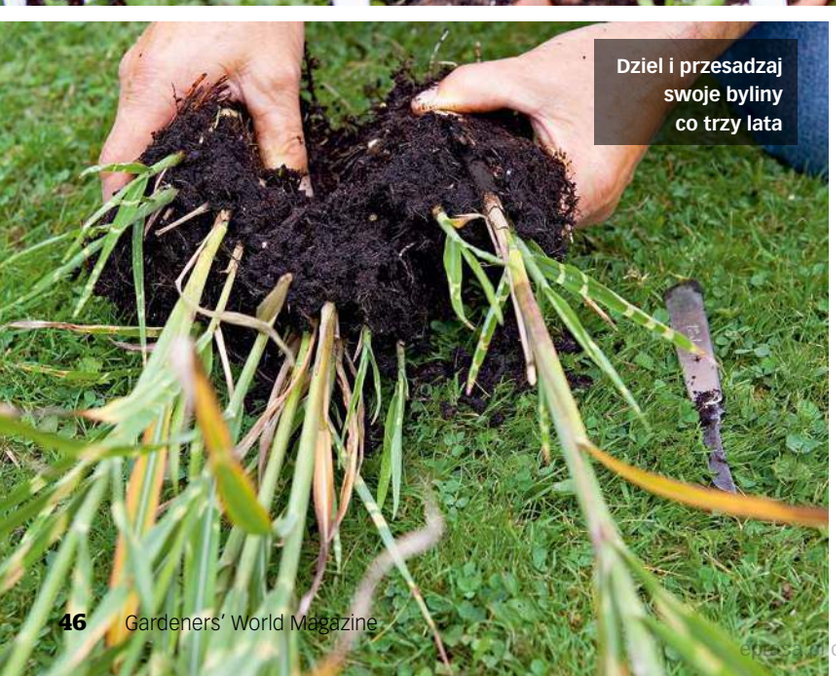

Dziel i przesadzaj swoje byliny co trzy lata

Wolny cały dzień

• **Wykop i podziel byliny.** Bywają przypadki, że trzeba opróżnić całą rabatę i ustalić nowy schemat sadzenia. Nie przeciągaj tego, próbując wymienić pojedyncze sztuki. Gruntowne sprzątanie rób co trzy lata. Podziel i rozsadź wszystko. Gdy odświeżysz swój ogród, poczujesz satysfakcję.

• **Zadbaj o trawnik** – spulchnij go za pomocą drucianych grabi, usuń suche źdźbła i mech. Na koniec skoś trawę i oczyść brzegi. Podczas dobrej pogody możesz rozrzucić mączkę kostną z pomocą siewnika na kółkach.

• **Wybuduj szklarnię!** Jeśli marzysz o niej od dawna, odważ się ją stworzyć w tym roku. Ustaw ją w słonecznym miejscu. Kup tak dużą, na jaką wystarczy ci środków i miejsca. Jedno jest pewne – nawet jeśli wyda ci się olbrzymia, szybko ją wypełnisz.

• **Zrób żwirowy skalniak,** najlepiej zastępując nim bruk lub beton. Do zaparkowania samochodu potrzebne są tylko dwa paski betonu! Wokół niego poradzą sobie rośliny okrywowe:

ZDJĘCIA: SARAH CUTTLE

epic.el/cb90b9819f

tymianek, rumianek, czystek i podobne roślinki tworzące niskie kępy. Widok będzie o wiele piękniejszy, obniży się ryzyko zalania przez gwałtowny deszcz, a ty znów odrobinę pomożesz przyrodzie.

• **Zacznij tworzyć oczko wodne** – jest świetne dla zwierząt. Umieść je na otwartym terenie (nie pod drzewem). Wykop najszersze, jakie zdołasz, o głębokości 45-60 cm. Wyrównaj zagłębienie piaskiem i rozłóż wykładzinę butylową. Zabezpiecz jej brzegi głazami lub kłodami. Zobacz nasz „Projekt dla przyrody" na s. 114 i stwórz oczko wodne krok po kroku.

• **Odśwież trawnik** trawą z rolki. Teraz jest na to świetny moment. Przed zakupem sprawdź jakość produktu. Zamów w terminie, który pozwoli ułożyć darń w ciągu kilku dni. Inaczej trawa zżółknie.

Odkryj 40 pomysłów na ulepszenie ogrodu w tym miesiącu w dziale „Zrób to teraz", od strony 120.

ZDJĘCIA: SARAH CUTTLE; PAUL DEBOIS

"Ułóż trawnik z rolki w ciągu kilku dni od dostawy. W przeciwnym razie zbrązowieje."

W ciągu kilku godzin możesz stworzyć staw i przyciągnąć dzikie zwierzęta do swojego ogrodu.

eprasa.pl cb90b9819f

Dobre związki na rabacie

Carol Klein wyjaśnia, jak łączyć ze sobą rośliny dobrane do warunków panujących na działce – bez względu na to, czy jest ona nasłoneczniona czy cienista, sucha czy podmokła – i przedstawia cztery odpowiednio dostosowane plany nasadzeń

Ogród jest miejscem wielu związków – rozwija się tam między innymi jego związek z ogrodnikiem. Każdy z nas ma nieco inne uczucia wobec własnej działki – wszyscy mamy swoje priorytety i jeśli jesteście choć odrobinę do mnie podobni, priorytety te stale się zmieniają. Tworzenie ogrodu to niezwykle kreatywny proces, szczególnie na poziomie walorów dekoracyjnych, gdy łączymy ze sobą byliny, trawy i rośliny cebulowe – niekiedy również z krzewami i drzewami.

Jednak w przeciwieństwie do malowania obrazu, który w większości przypadków nie zmienia się, gdy artysta odłoży pędzle, obrazy tworzone za pomocą roślin stale ewoluują. Liście rosną i zmienia się ich forma lub tekstura. Pojawiają się pąki, otwierają się kwiaty, a potem kwiaty przekwitają i zawiązują się nasiona. To z pewnością najbardziej radosny aspekt ogrodnictwa – w znacznym stopniu zaplanowany, ale zawsze zawierający element nieprzewidywalności.

> “Najpierw dowiedz się, jakie rośliny będą dobrze rosły w konkretnym miejscu, a potem zacznij je ze sobą łączyć”

Początkowo planujemy nasadzenia, choć niektórzy z nas planują więcej niż inni! Podczas gdy dla pewnych osób jest to proces intelektualny – obmyślają one, co powinno z czym rosnąć – inni mają bardziej eksperymentalne podejście, stawiając na różne pomysły i zachowując otwartość na ich modyfikację. Możemy zmieniać różne rzeczy wokół siebie, ale rośliny nie lubią być za często przesadzane. Wolą zapuścić korzenie i jeśli już się przemieszczają, to bardzo stopniowo.

A jednak jest jeszcze jeden element, który wszyscy musimy wziąć pod uwagę, stawiając go ponad względy estetyczne i osobiste preferencje: stanowisko, na którym chcemy zasadzić rośliny. Jeśli nie dostosowały się ewolucyjnie do warunków, jakie możemy im zaproponować, wówczas, bez względu na nasze plany i inspirujące pomysły, nic nie przekona ich do życia w danym towarzystwie.

Poznaj swoją działkę

Z myślą o tym skupiam się na czterech rodzajach stanowisk powszechnie występujących w ogrodach – z wszystkimi mamy do czynienia w Glebe Cottage. Są to stanowiska: suche i słoneczne z przepuszczalną glebą, wilgotne i/lub podmokłe, cieniste i łąkowe. To ostatnie określenie stosuje się w odniesieniu do otwartych przestrzeni, na których może rosnąć większość roślin, co z grubsza odpowiada typowej ogrodowej rabacie.

Niekiedy trudno jest się powstrzymać przed pokusą robienia spontanicznych zakupów. Często sama ulegam takim impulsom – i czasem wszystko dobrze się kończy. Ale nie zawsze. Może się okazać, że mamy roślinę, której nie odpowiadają warunki panujące w ogrodzie. Fakt, że spodobała się nam w sklepie nie oznacza, że będzie dobrze rosła w naszym ogrodzie. To wielka szkoda, jeśli roślina musi przez całe życie walczyć o przetrwanie, zwłaszcza, że jest wiele innych, którym dobrze by się tu żyło.

Pierwszy krok: dowiedz się, jakie rośliny będą dobrze rosły na danym stanowisku. Zabawa zaczyna się, gdy próbujemy je ze sobą połączyć. Styl naszego ogrodu zależy w ogromnej mierze od roślin, jakie wybierzemy; od tego, jak je ze sobą połączymy i jakie warunki im zapewnimy. Ale nie postrzegaj tego jako ograniczenia – zawsze istnieje mrowie możliwych rozwiązań i mnóstwo możliwości wyrażenia siebie.

Wypełnij rabaty roślinami, które dobrze czują się w podobnych warunkach, a z pewnością okażą się harmonijnie współżyjącymi ze sobą sąsiadami

ZDJĘCIA: SARAH CUTTLE

Idealne zestawienia Carol:

Podmokła rozkosz

W wielu ogrodach są miejsca, gdzie jest mokro – przez cały czas albo tylko po większym deszczu. Na szczęście istnieje mnóstwo roślin, które w procesie ewolucji dostosowały się do wzrostu w wilgotnej ziemi lub nawet w wodzie. Często są bujne i wyraziste, i stanowią wspaniałą ozdobę ogrodu.

W tym połączeniu o zróżnicowanej teksturze rośliny rosną zarówno w wodzie, jak i nad jej brzegiem. Świetnie rozwijają się tu tawułki o ciemnych, lśniących liściach, ponad którymi latem pojawiają się puchate kwiaty. W międzyczasie wspaniale kontrastują z delikatnymi białymi kwiatami jaskra tojadolistnego (*Ranunculus aconitifolius*) i pionowo wznoszącymi się łodygami pierwiosnka kandelabrowego pełnymi okółków intensywnie różowych kwiatów. Ogromne, soczystozielone liście tulejnika (*Lysichiton*) zapewniają spektakularny kontrast.

ZDJĘCIA: JASON INGRAM

Pierwszoplanowa gwiazda: tawułka

Miękkie, puchate kwiaty tawułek wnoszą do podmokłego ogrodu niezwykłą gracje. Gdy tawułka rośnie w odpowiednio wilgotnej glebie, jej lśniące liście zapewniają dobre tło dla funkii i irysów. Ale to kwiaty stanowią o czarze tej rośliny. Kwitnąca na biało odmiana 'Professor van der Wielen' to uosobienie elegancji.

...i trzy rośliny do dosadzenia

- **Rabarbar dłoniasty (*Rheum palmatum*)** to ozdobny rabarbar o olbrzymich liściach i wysokich pióropuszach kwiatów. Wymaga sporej przestrzeni. Jego mniejsza wersja to 'Ace of Hearts'.
- **Pierwiosnki kandelabrowe** to jedne z najbardziej kolorowych kwiatów do podmokłego ogrodu. Liczne warstwy kwiatów w najróżniejszych intensywnych barwach pokazują się na wysokich, wyprostowanych łodygach, które dodają roślinie struktury. Pierwiosnek japoński (*Primula japonica*) występuje w szerokim spektrum kolorów, zaś pierwiosnek piętrowy (*P. bulleyana*) daje tak lubiane żółte i pomarańczowe kwiaty.
- **Kosaćce**. Rośliny te pochodzą z różnych środowisk, w tym także z siedlisk podmokłych. Najbardziej elegancki i pożądany jest chyba kosaciec mieczolistny (*Iris ensata*) o aksamitnych, fioletowych kwiatach. Zwykle wymaga kwaśnego podłoża.

eprasa.pl cb90b9819f

Ocieniona enklawa

Większość z nas ma w ogrodzie cień, a to doskonała okazja, aby połączyć ze sobą kilka wyjątkowych roślin. We wszystkich ogrodach główną barwą jest zieleń – dotyczy to szczególnie miejsc zacienionych. Najważniejsze są w nich liście, których zróżnicowane tekstury i kształty zapewniają dodatkowy element atrakcyjności. Tu dominuje funkia – wielkość jej liści podkreślają ich białe obrzeża. Ta barwa powtarza się też w dużych kwiatach tawułki i delikatnym puchu tiarelli sercolistnej (*Tiarella cordifolia*). Faliste liście przywrotnika miękkiego (*Alchemilla mollis*), na których często pojawiają się krople rosy, tworzą idealne tło wraz z drobnymi, ciemnozielonymi, lśniącymi dyskami kopytnika.

Pierwszoplanowa gwiazda: funkia

Gdy łączymy ze sobą rośliny, ważnym elementem są atrakcyjne liście, a funkie to klasyczne rośliny liściaste do cienia. Liście dostępnych odmian zapewniają szeroki wybór kształtów, barw i wielkości. Szczególnie atrakcyjne są mozaikowate liście obrzeżone na biało.

...i trzy rośliny do dosadzenia

- **Epimedia** Miejsca, które są jednocześnie suche i zacienione mogą być kłopotliwe, ale epimedia zapewniają skuteczne i atrakcyjne rozwiązanie. Świetnie dogadują się z innymi roślinami lubiącymi cień, a ich zimozielone formy, zwłaszcza epimedium różnobarwne (*Epimedium* × *versicolor*), są nie tylko pełne wigoru, ale też urodziwe.
- **Brunnera** Chociaż rośliny o srebrzystych liściach zwykle potrzebują słonecznego stanowiska, brunnera wielkolistna (*Brunnera macrophylla*) 'Jack Frost' uwielbia cień. Jej sercowate, srebrne liście lśnią już od kwietnia. Ma też śliczne jak u niezapominajki kwiaty, które utrzymują się aż do listopada.
- **Dzwonek szerokolistny (*Campanula latifolia*)** Większość roślin do cienia ma tylko atrakcyjne liście, więc tym milej widziane są barwne plamy. Nasz rodzimy dzwonek szerokolistny lubi cień i świetnie łączy się z paprociami oraz innymi roślinami stroniącymi od słońca.

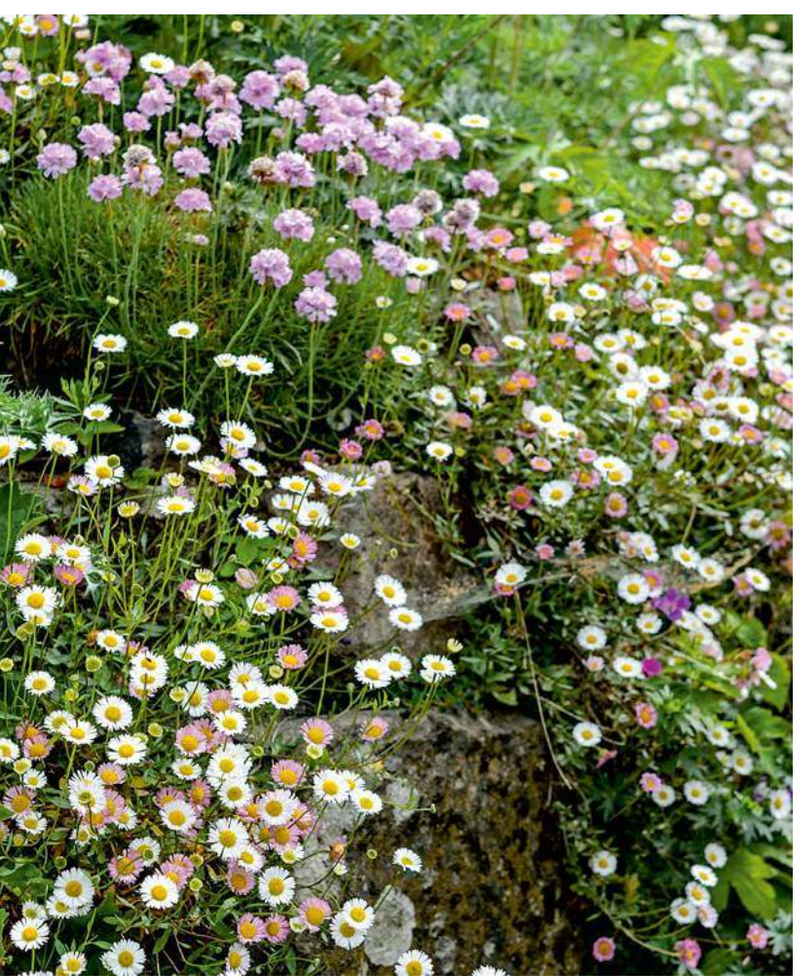

Raj miłośników słońca

Wiele pięknych roślin z terenów górskich i nadmorskich świetnie rośnie w pełnym słońcu i przepuszczalnej glebie.

Chociaż tu, w Glebe Cottage, wolimy płynąć z prądem, zbudowaliśmy sporą podwyższoną rabatę obrzeżoną kamiennym murkiem dla roślin potrzebujących bardzo przepuszczalnej ziemi i tyle słońca, ile może im dać brytyjski klimat. To właśnie tam uprawiamy różne odmiany sasanek, bodziszki czerwone (*Geranium sanguineum*), mikołajki iberyjskie (*Eryngium bourgatii*) i cyklameny dyskowate (*Cyclamen coum*). Połączyliśmy je z trawami tolerującymi suszę, w tym z pierzastą ostnicą cieniutką (*Stipa tenuissima*) i bardziej od niej delikatnymi rozplenicami. Rośliny, które dobrze sobie radzą ze słońcem i suszą są w większości ogrodów niezbędne. W tym atrakcyjnym połączeniu poduchy zawciągu nadmorskiego (*Armeria maritima*) wznoszą się nad chmurami różowych i białych kwiatów przymiotna Karwińskiego. W głębi po lewej stronie kolczasto kontrastują z tym miękkim kobiercem mikołajki.

Pierwszoplanowa gwiazda: przymiotno Karwińskiego

Jeszcze kilka dekad temu przymiotno Karwińskiego (*Erigeron karvinskianus*) rzadko widywano poza Devonem i Kornwalią, gdzie roślina porasta kamienne murki. Teraz jednak można często natknąć się na nie znacznie dalej na północ, w ciepłych, słonecznych miejscach. Kwitnie od czerwca do pierwszych mrozów, swobodnie się rozsiewając i dobrze łączy się z innymi roślinami.

...i trzy rośliny do dosadzenia

- **Bylice** Te kochające słońce rośliny o srebrzystych liściach dobrze radzą sobie z suszą. Wypróbuj delikatną, drobną bylicę Schmidta (*Artemisia schmidtiana*) 'Nana' lub bardziej krzepką bylicę Ludovica (*A. ludoviciana*) 'Valerie Finnis'.
- **Bodziszek czerwony (*Geranium sanguineum*)** Nasz rodzimy bodziszek świetnie rośnie w słabych glebach lub nawet na piasku. Do wyboru masz odmiany o kwiatach w odcieniach od bladoróżowego po fuksję.
- **Mikołajki.** Wiele mikołajków nadmorskich pochodzi z terenów górskich, gdzie w procesie ewolucji nauczyły się radzić sobie ze słabym podłożem i palącym słońcem. Mikołajek iberyjski (*Eryngium bourgatii*) i liczne odmiany tego gatunku mają srebrzyste podsadki, kwiaty i pędy, które stają się jaskrawoniebieskie.

eprasa.pl cb90b9819f

Dojrzała łąka

Warunki na większości rabat ogrodowych przypominają warunki panujące na łące, dzięki czemu idealnie nadają się do uprawy różnorodnych traw, bylin i roślin cebulowych. Na zdjęciu krwawnik o płaskich baldachach w odcieniach brzoskwini i moreli tworzy miękkie dolne warstwy dla płomiennych dzielżanów o brązowych, aksamitnych środkach. Pierzasta trawa – ostnica (*Stipa tenuissima*) przewija się przez całość, jednocząc kompozycję. Mamy tu różne formy i tekstury, ale kolory są harmonijne i ciepłe, co daje delikatny, melodyjny efekt.

Pierwszoplanowa gwiazda: krwawnik

Na łąkach nasz rodzimy, kwitnący na biało krwawnik uwielbia rosnąć wśród traw i innych bylin. Ponieważ jednak te cenne siedliska szybko znikają, ta czarująca roślina jest częściej widywana przy drogach. Wyhodowano już liczne odmiany krwawnika – kwitną na żółto, rdzawo, pomarańczowo lub inne kolory. Idealnie nadają się na naturalistyczne, preriowe rabaty przetykane kołyszącymi się trawami i jaskrawo kwitnącymi kwiatami.

...i trzy rośliny do dosadzenia

- **Świerzbnica macedońska (*Knautia macedonica*)** Ta łatwo dostosowująca się, blisko spokrewniona z driakwią bylina (większość driakwi to też świetne rośliny na rabaty), jest atrakcyjna zarówno dla ogrodników, jak i owadów zapylających. Kołyszące się na długich łodygach zaokrąglone kwiaty w kolorze głębokiego karmazynu rozkwitają przez wiele miesięcy. Później cieszą oko owocostany.
- **Ostnica cieniutka (*Stipa tenuissima*)** Trawy są podstawowymi roślinami w nasadzeniach łąkowych – a ta piękna, nieduża i łatwa w uprawie ostnica fantastycznie łączy się z innymi roślinami. Jej delikatne, miękkie liście są początkowo intensywnie zielone, a następnie stopniowo, przez całe lato, przebarwiają się na beżowo, podczas gdy jej puszyste kwiatostany zawiązują nasiona. Dodaje rabacie zwiewności i swobody.
- **Jarzmianki** tworzą kępy wysokich pędów zakończonych kwiatami przypominającymi poduszeczki do igieł w kolorze różowym, białym lub rubinowoczerwonym i najlepiej prezentują się w towarzystwie innych roślin. Lubią gleby wilgotne lub zasobne, dlatego zanim je zasadzisz, dodaj do ziemi sporą ilość ogrodowego kompostu.

ZDJĘCIA: JASON INGRAM

eprasa.pl cb90b9819f

ZAUFAJ NATURZE

SUBSTRAL® Naturen

www.lovethegarden.pl

eprasa.pl cb90b9819f

Mój przepis na dobre samopoczucie

Kiedy **Joe Swift** projektował ogród szpitalny dla pacjentów z urazami kręgosłupa, nie zdawał sobie sprawy, że będzie to jego najważniejsza praca do tej pory. Dziś opowiada, jak wszyscy możemy się czegoś nauczyć podczas tworzenia ogrodu z myślą o dobrym samopoczuciu

Kamienne murki tworzą podwyższone rabaty, dzięki czemu można dotykać roślin – znajdą się na wysokości wyciągniętej dłoni.

Horatio's Garden to brytyjska organizacja charytatywna, która tworzy ogrody dla pacjentów ośrodków leczących urazy kręgosłupa. Ma na celu założenie ogrodu przy każdym z 11 takich ośrodków w Wielkiej Brytanii. Dotychczas powstały cztery. Już wcześniej wiedziałem o pozytywnym wpływie, jaki pierwsze dwa ogrody (w Salisbury i Glasgow) miały na samopoczucie pacjentów. Kiedy poproszono mnie o zaprojektowanie trzeciego – w Narodowym Centrum Urazów Kręgosłupa przy szpitalu Stoke Mandeville – od razu powiedziałem: „Tak". Byłem onieśmielony odpowiedzialnością, ale także podekscytowany. Mogłem wykorzystać moje doświadczenie i umiejętności, tworząc przestrzeń, która odmienić miała życie wielu osób. Pacjenci z urazami kręgosłupa spędzają w szpitalu miesiące, a czasem lata. Wewnętrzne pomieszczenia, ze zrozumiałych względów, muszą być sterylne. Ogród może za to być doskonałą odskocznią. Oazą, w której można spędzać znaczące chwile – w pojedynkę lub z rodziną i przyjaciółmi. Teren w Stoke Mandeville był bardzo wymagający: odsłonięty, pochyły, niezachęcający i niewygodny. W czasie oględzin nie spotkałem tam nikogo, ani razu. Nawet niewielkie nierówności mogą powodować u pacjentów z urazami kręgosłupa olbrzymi ból po najechaniu na nie kółkiem wózka lub łóżka ortopedycznego. Dlatego konieczne było odpowiednie usypanie 2000 ton ziemi, a następnie budowa murków oporowych, aby podłoże było idealnie równe. Polecenie dostałem ogólne: „Zaprojektuj piękny, wielofunkcyjny ogród, mieszczący zarówno kameralne zakątki, jak i przestrzenie wspólne dla różnej wielkości grup pacjentów". Ważny był też widok na ogród z budynku szpitala oraz specjalnie zaprojektowanego całorocznego pawilonu ogrodowego, wyposażonego w kuchnię i ogrzewanie. Zależało mi na stworzeniu fontanny, która zapewniłaby kojące dźwięki i ruch, a także montażu oświetlenia odpowiedniego do użytku wieczorami i zimą.

Joe zamienił niewykorzystaną przestrzeń w piękną, dostępną oazę spokoju dla pacjentów i ich gości

Projektowanie

Na liście znalazła się również szklarnia, służąca uprawie i zimowaniu roślin. Pacjenci mieli być zaangażowani w uprawę ogrodu

ZDJĘCIA: SARAH CUTTLE; MARK LORD; JOE SWIFT

eprasa.pl cb90b9819f

w ramach terapii, lecz na co dzień o ogród dbać miał zawodowy ogrodnik i wolontariusze. Spędziłem tygodnie na dopieszczaniu projektu. Wykorzystałem rysunek miękkich łuków, kontrastujący z geometrycznym wnętrzem szpitala. Pomogły działce w kształcie litery „L" zyskać wdzięk i elegancję. Wzdłuż łukowatych linii powstały murki oporowe, pomiędzy którymi rozmieściłem poszczególne części ogrodu, a w nich fontanny i miejsca do siedzenia. Jeśli chodzi o rośliny, potrzebny był zestaw użytkowy efektowny o każdej porze roku. Część okalała przestrzenie zapewniające prywatność, inne tworzyły kompozycje prezentujące się najciekawiej

Ogrodnictwo jako terapia

Wypróbuj 5 sposobów na upiększenie ogrodu i poprawę samopoczucia.

1 Zapewnij dyskrecję
Posadzenie wysokich roślin wokół kącika, w którym można przysiąść, pomoże utworzyć tam zaciszne schronienie. Tam skierujesz uwagę na swoje wnętrze, zyskasz miejsce dla kontemplacji, relaksu i rozmowy.

2 Przyciągnij żywe stworzenia
Aby ogród wypełnił się życiem, sadź rośliny bogate w nektar – stwórz siedliska dla motyli, pszczół i innych owadów. Dodaj karmniki, rośliny rodzące jagody i wanienki dla ptaków (w Horatio kazałem wykuć zagłębienia w głazach).

3 Pobudź zmysły
Wybierz rośliny i ozdoby, które zaangażują wszystkie zmysły: charakterystyczne w dotyku rośliny, drewno i kamień. Pachnące i aromatyczne kwiaty. Jadalne owoce. Rośliny pobudzające wzrok kolorami. Szeleszczące trawy i drzewa oraz szum płynącej wody.

4 Stwórz pejzaż
Bywa, że nie da się wyjść na zewnątrz. Spraw, aby widok na ogród z domu był ciekawy. Poprawienie kompozycji widocznej przez okna dostarczy ci satysfakcji przez cały rok.

5 Otwórz ogród na wszystkich
Ogrody Horatio's Garden są zaprojektowane tak, aby każdy mógł się do nich dostać. Pacjenci mają możliwość zbliżyć się do roślin. W swoim ogrodzie rozmieść rośliny tak, aby dało się je obejrzeć, powąchać lub z łatwością dotknąć. Wykorzystaj donice, stoły, podwyższone grządki, obrzeża ścieżek i fronty rabat.

eprasa.pl cb90b9819f

Sadź rośliny z przewodnikiem Joego

Miniprojekt w doniczce...

Zaprojektowałem tę kompozycję, aby oddać istotę mojego Horatio's Garden – nie było to łatwe, ale myślę, że się udało! Jest idealna do sadzenia już teraz. Zawiera mieszankę traw i bylin. Takich samych używałem na wielu obszarach w Stoke Mandeville. Miały się harmonijnie łączyć. Pasują do siebie i sprawiają, że ogród miękko faluje na wietrze. Każdy pacjent tego szpitala otrzymuje przy wypisie sadzonkę szyplinu szorstkiego (który sam się wysiewa). To bardzo ważna chwila, wiec kwiat znalazł się w kompozycji.

1 Częściowo wypełnij ziemią 45 cm donicę. Użyłem mieszanki iłu i podłoża bez torfu w proporcji 50:50. Dodałem żwiru – te rośliny lubią dobry drenaż.

2 Rośliny namocz w wiadrze. Umieszczaj je w docelowych miejscach, zaczynając od tyłu. U mnie pierwszy był trzcinnik. Poluzuj korzenie, jeśli są ciasno upakowane.

3 Gillenię i szyplin posadź pośrodku. Przymiotna niech znajdą się z przodu i wychylają za krawędź.

4 Luki wypełnij podłożem, po czym lekko je przyciśnij. Porządnie podlej i umieść w słonecznym miejscu.

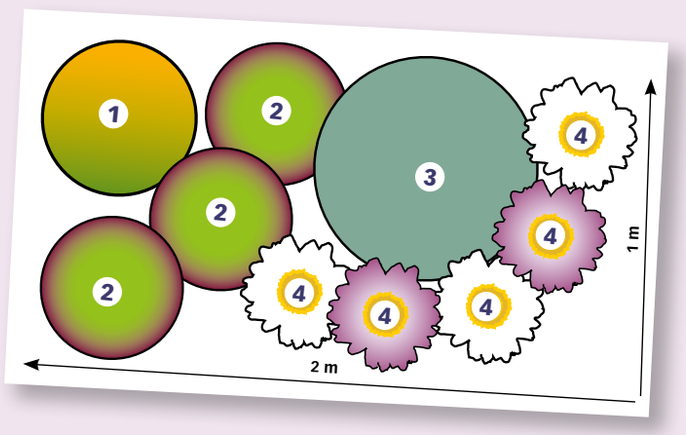

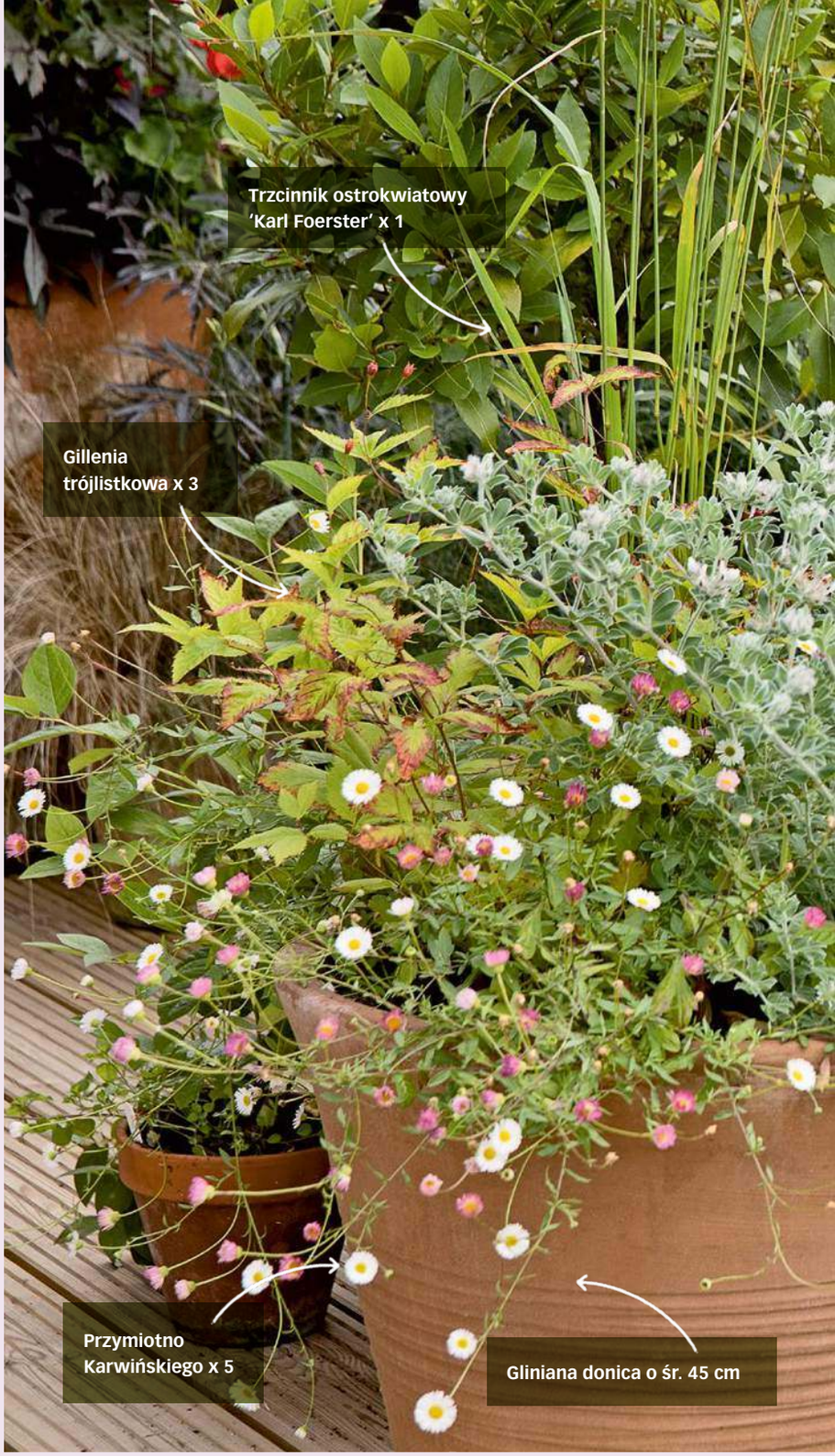

...lub na rabacie.

Ta kompozycja sprawdzi się też na rabacie z przepuszczalną ziemią. Nadaje się na pełne słońce, choć rośliny będą tolerować trochę cienia. Wiosna to idealna pora na sadzenie. Najpierw odchwaść rabatę i dodaj do niej ziemi liściowej lub kompostu (nic bardziej użyźniającego). Rozstaw wszystkie rośliny na ich miejscach, aby utrzymać równe odstępy. O kompozycję łatwo dbać. Wystarczy ścinać szyplin, aby nie wybujał, wczesną wiosną skracać trzcinnik i gillenię do ziemi, a na początku każdego sezonu ściółkować rabatę ziemią liściową.

Wykorzystane rośliny

1. **Trzcinnik ostrokwiatowy 'Karl Foerster' x 1**
2. **Gillenia trójlistkowa x 3**
3. **Szyplin szorstki x 1**
4. **Przymiotno Karwińskiego x 5**

eprasa.pl cb90b9819f

Ogród jest w pełni dostępny, więc nawet leżący pacjenci mogą cieszyć się jego kojącym pięknem.

przy oglądaniu z okien szpitalnych sal. Najważniejsze było to, jak rośliny wyglądają z wysokości wózka inwalidzkiego czy szpitalnego łóżka. Drzewa, krzewy, trawy i byliny oraz wiosenne i letnie rośliny cebulowe dobrałem tak, aby ogród żył przez cały rok. Część drzew (np. czeremcha amurska 'Amber Beauty') ma ciekawą korę, inne – świdośliwy czy miłorzęby – bajeczny kolor jesienią, a różowa wiśnia kwitnąca zimą rozjaśnia jej krótkie dni. Krzewy wybrałem tak, aby zachowywały kształt cały rok (to np. pospornica japońska czy strzyżony cis) lub pachniały zimą (np. wiciokrzew 'Winter Beauty', sarkokokka i pachnące kaliny). Posadziliśmy tysiące roślin cebulowych kwitnących wiosną (m.in. tulipany, kamasje i naryzy), aby uczynić początek roku weselszym. Pnącza, np. powojniki, jaśmin gwiazdkowy, akebia pięciolistkowa i winobluszcz pięciolistkowy otulają płot z listew. Latem masa bylin i traw wznosi się powyżej poziomu oczu i kołysze na wietrze. Ogród tętni życiem dzięki ptakom, pszczołom, motylom i innym owadom. Wielu pacjentów mówiło, że przebywanie na świeżym powietrzu w otoczeniu przyrody jest kojące i odmieniło ich życie. Ogród okazał się wielkim sukcesem. W pochwały aż trudno mi było uwierzyć! Widziałem pacjentów i ich bliskich cieszących się zaprojektowaną przeze mnie przestrzenią. Napawa mnie to jednocześnie satysfakcją i pokorą. To najważniejszy ogród, jaki kiedykolwiek zaprojektowałem. Praca dla Horatio's Garden była ogromnym przywilejem.

Aby dowiedzieć się więcej o organizacji charytatywnej Horatio's Garden i zaangażować się w pomoc, odwiedź www.horatiosgarden.org.uk

ZDJĘCIA: OLIVIA CHAPPLE; SARAH CUTTLE

eprasa.pl cb90b9819f

„Oboje czuliśmy, że potrzebujemy wytchnienia”

Zmieniwszy zawilgocone, betonowe podwórko w bujny, kolorowy ogród, **Gary McLaughlan** trafił do finału konkursu BBC „Ogrody Roku 2019”.

Wielkość ogrodu 4,5 m x 3,5 m

Kiedy Gary po raz pierwszy zobaczył maleńkie podwórko przylegające do odziedziczonego domu, postanowił mimo przeciwności stworzyć ogród, o którym zawsze marzyła jego partnerka, Lindsey. Ten projekt zainspiruje posiadaczy małych ogródków do wykorzystania ich pełnego potencjału.

Jak wyglądał ogród, kiedy go dostałeś?
Było to podwórko pokryte betonem, otoczone czterema wysokimi, ceglanymi murami. Było wilgotne, obskurne, bezbarwne, przygnębiające i bez życia. W jednym rogu stała stara szopa, która zajmowała jedną czwartą całego terenu.

Opowiedz nam, jak tworzyłeś poszczególne elementy ogrodu.
Ponieważ działka była mikroskopijna, postanowiłem wcisnąć na nią jak najwięcej. Zbudowałem werandę z odzyskanych desek z rusztowania, podkładów kolejowych, drewna

❶ Odzyskane panele maswerkowe i łukowe okna (patrz s. 60) nadają ogrodowi charakteru świątyni
❷ Gary i Lindsey uwielbiają siedzieć na werandzie, skąd mogą podziwiać swoje dzieło przy każdej pogodzie
❸ Ogród to mistrzostwo w dziedzinie równoważonego rozwoju – konstrukcje powstały z drewna z odzysku

Przed zmianą

3

„Skalniak w kształcie kopca robi wrażenie! Rośliny są dobrane świetnie, a całość przywodzi na myśl orient.”

Juror „Ogrodów Roku” Diarmuid Gavin

ZDJĘCIA: NEIL HEPWORTH

wyrzuconego na brzeg i łukowych okien. Miałem szczęście, bo znalazłem kościół sprzedający stare panele maswerkowe. Uratowaliśmy też omszone płyty chodnikowe z ogrodu sąsiada, który zresztą od lat zwalczał mech. Skalniak w kształcie kopca pokryłem mchami i rozchodnikami. Pamiętałem, że obficie rosły one na pobliskich terenach poprzemysłowych i postanowiłem trochę ich zebrać. Spotkało się to z zainteresowaniem właścicieli tamtego terenu, ale rośliny w ogrodzie prezentują się świetnie.

Skąd wziął się pomysł na projekt?

Chciałem dać Lindsey ogród, o którym marzyła. Opowiadała mi, że uwielbiała swój ogród z dzieciństwa i chwile, gdy pomagała w nim tacie. Jej tata zmarł, gdy miała 13 lat. Łapali razem żaby, sadzili drzewa i wspólnie projektowali ogrody dla znajomych. Ostatnio wiodło nam się gorzej. Oboje czuliśmy, że potrzebujemy schronienia i wytchnienia.

Czy przy projektowaniu ogrodu korzystałeś z pomocy?

Tworzyłem go głównie sam. Od czasu do czasu wpadał mój tata, aby pomóc przy przenoszeniu ciężarów. Lindsey wybrała rośliny do sadzenia. Teraz głównie ona zajmuje się ich

❶ To imponujące, że na tak małej powierzchni znalazło się oczko wodne wspomagające i tak już dużą bioróżnorodność

❷ Ogród intryguje kontrastami faktur: miękki mech na kamieniu; rogate rojniki na gładkim drewnie...

PHOTOS: NEIL HEPWORTH

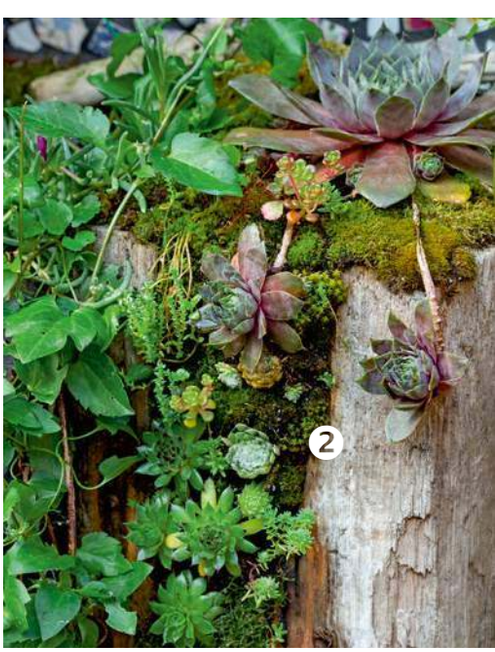

eprasa.pl cb90b9819f

❶ Chociaż działka jest w dużej mierze zacieniona, dwie zielone ściany otrzymują trochę słońca i olśniewają formami i kolorami roślin, np. dzwonków, driakwi, żurawek czy paproci.
❷ W ogród wkomponowano również ciekawe detale: przedmioty-znaleziska, elementy retro i mozaiki.

pielęgnacją. Uwielbia paprocie i mchy za intrygujący wygląd i wytrzymałość. Nie mogliśmy sobie pozwolić na fachową pomoc. Od czasu do czasu podpatrujemy coś w „Gardeners' World".

Jakie były największe wyzwania?

Dużym utrudnieniem był brak doświadczenia w ogrodnictwie i charakter przestrzeni, jaką dysponowaliśmy. Musieliśmy wybrać rośliny odporne na brak słońca, np. paprocie i mchy, a potem eksperymentować z tym, co udało się utrzymać. Dwa mury, które znajdują się w słońcu przez część dnia, obudowałem instalacją ze 120 kieszeniami uprawowymi, aby utworzyć zielone ściany. Dzięki nim mamy więcej roślin do wyboru. Ciekawe kompozycje umieściliśmy też na zielonych dachach.

Czy spędzasz dużo czasu w ogrodzie?

Ogród służy nam do wielu zajęć, ale najważniejsze, że pozwala się odstresować. To idealne miejsce, w którym można po prostu usiąść i posłuchać owadów czy ptaków, patrząc na rośliny. Lubię spędzać czas na powietrzu, więc przenoszę tu każdą czynność, jaką zdołam. Odpisuję na e-maile, pracuję przy komputerze... Lindsey jest instruktorką pilatesu. Planuje treningi w kąciku z dużą ławą.

Z czego jesteście najbardziej dumni?

Oboje uwielbiamy zielone ściany, które wyszły nam całkiem nieźle, choć nie mieliśmy pojęcia o ich tworzeniu! Musiałem wniknąć w temat i własnoręcznie zbudować instalację. Wkręciłem metalowe wsporniki w ceglane ściany. Na wspornikach rozciągnąłem ocynkowaną siatkę ogrodzeniową, a do niej przytwierdziłem filcowe kieszenie. Ponieważ tego typu konstrukcje są podatne na wysychanie, zainstalowałem system nawadniający. Rozszerzyłem go też na inne donice, zielone dachy i resztę ogrodu.

Czy masz ulubioną część ogrodu?

Naszym ulubionym miejscem jest weranda. Pozwala oglądać i cieszyć się ogrodem przez cały rok, bez względu na pogodę. Często wychodzimy na nią, gdy zaczyna się burza, aby popatrzeć na to piękne przedstawienie. Ogród prawdopodobnie wygląda najlepiej podczas ulewy. Mech jest jeszcze bardziej zielony, a liście paproci i innych roślin lśnią. W szybko zmieniającym się świecie, gdzie jesteśmy przebodźcowani, my mamy szansę zatrzymać się i być obecnymi tu i teraz.

ZDJĘCIA: NEIL HEPWORTH.

eprasa.pl cb90b9819f

Torcik „Przedwiośnie”

Kiedy zima dobiega końca, ale do wiosny wciąż jeszcze daleko, w ogrodzie brakuje radosnych kolorów. Przedwiośnie jest takie kapryśne! Zdezorientowane rośliny badawczo próbują rozwijać pierwsze pąki, ale zimne noce studzą ich zamiary. Ta wesoła przedwiosenna kompozycja to doskonała propozycja dla wszystkich, którym tęskno już za kolorami wiosny. Żwawa sałata, niezniszczalne bratki, odporny ciemiernik i zuchwałe irysy w smakowitej aranżacji przypominającej mały torcik będą pierwszym zwiastunem przedwiośnia. I nie przestraszą się przymrozków!

Łączenie roślin ozdobnych i jadalnych to jeden z najciekawszych trendów tego sezonu. W tej kompozycji, oprócz liści sałaty, jadalne są także kwiaty bratków. Rośliny nie rosną razem w ziemi, więc można je łatwo wymienić na nowe w razie potrzeby. Mech chroni je przed zimnem, a drewniana podstawka izoluje od dołu i ułatwia przenoszenie. Ten torcik można, a nawet trzeba – jak wszystkie torty – trzymać w chłodzie. Wtedy zachowa smak do samej wiosny.

Tekst: **Łukasz Skop**
Zdjęcia: **Bożka Piotrowska**

Krok po kroku

1 **Przygotuj** wszystkie rośliny i materiały. Wybierz kwiaty z wieloma pąkami i świeżą oraz jędrną sałatę. Młode rośliny łatwiej zniosą kapryśną, przedwiosenną aurę i krótkie przymrozki. Nie wyjmuj roślin z doniczek – łatwiej będzie je zaaranżować, a później podlewać.

2 **Ustaw** podstawkę na drewnianym krążku, a rośliny w doniczkach na podstawce. Najwyższy ciemiernik niech stanie pośrodku (jeśli torcik ma być oglądany ze wszystkich stron) lub przy brzegu podstawki (jeśli torcik będzie podziwiany z jednej strony). Karbowane liście sałaty wpleć pomiędzy kwiaty.

3 **Wypełnij** mchem wszystkie wolne przestrzenie pomiędzy doniczkami, a na końcu obłóż doniczki dużym płatem mchu. Mech nie tylko zasłoni doniczki, ale też ochroni korzenie roślin przed mrozem i zatrzyma wilgoć na dłużej.

4 **Związ** sznurkiem całą kompozycję, tak aby doniczki się nie przesuwały, a mech trzymał w miejscu. Na koniec lekko podlej wszystkie rośliny uważając, by nie zmoczyć ich liści. Nadmiar wody spłynie do podstawki i wsiąknie w mech. Ustaw torcik w chłodnym miejscu. Smacznego!

Ciemiernik ogrodowy x 1
Sałata o karbowanych liściach x 1
Irys żyłkowany x 1
Bratek ogrodowy x 2
Sznurek jutowy lub drucik florystyczny
Duży płat naturalnego mchu
Plastikowa podstawka śr. 25 cm
Krążek z brzozowego pnia śr.30 cm

Kreuj z wizją
Tnij z precyzją

GWARANCJI 25 LAT GWARANCJI

Bez wysiłku, wygodnie i precyzyjnie.
Narzędzia tnące dla kreatywnych ogrodników.

ENGINEERED IN GERMANY GERMANY

GARDENA®

gardena.com

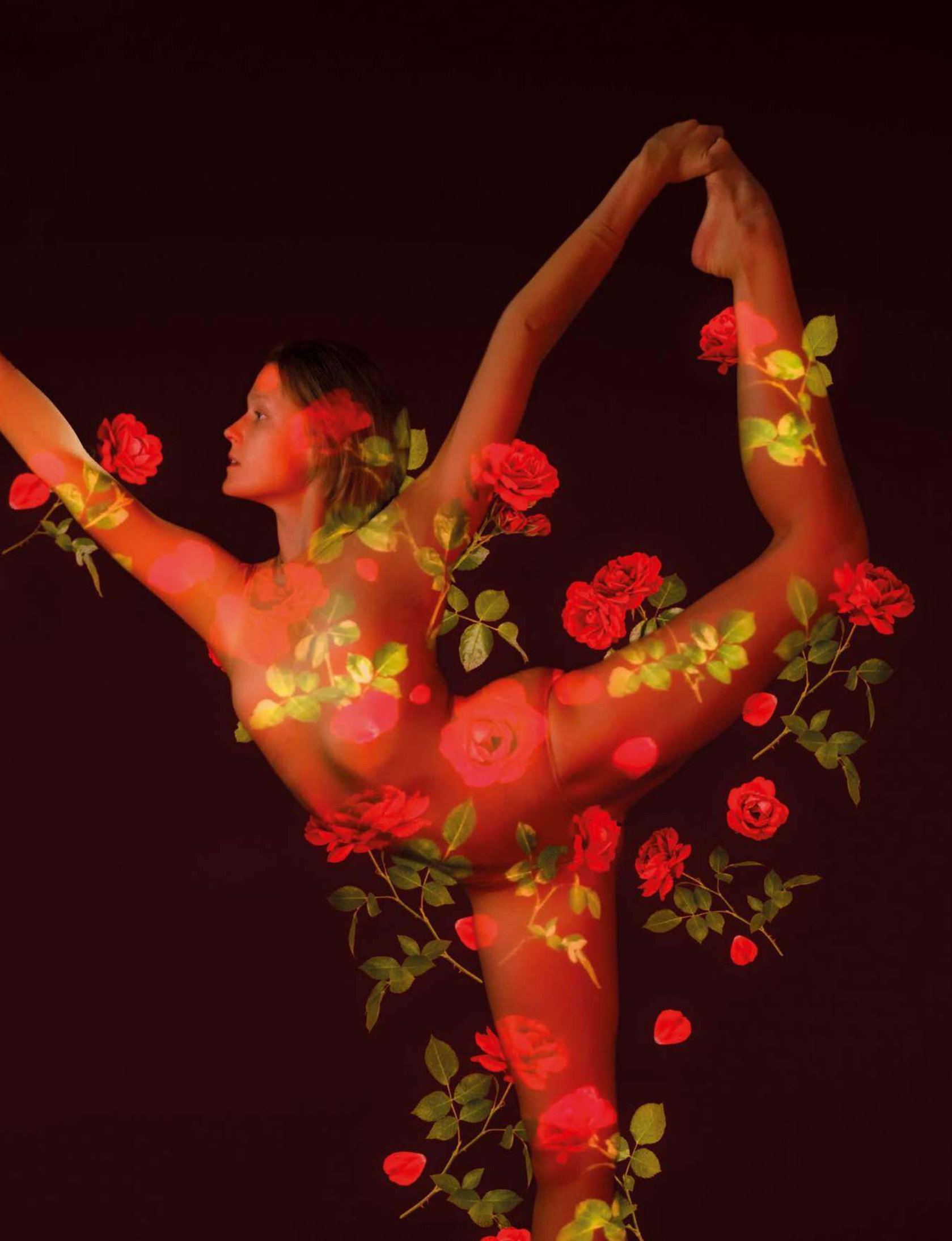

Jak rozświetlić cień

Ogród w zacienionym miejscu może być wyrafinowany, ekscytujący i piękny. Istnieje wiele ciekawych roślin do aranżacji zakątków, do których dociera znikoma ilość światła. **Jarosław Jacek Gryz**, ekspert Związku Szkółkarzy Polskich, podpowiada, jak pięknie obsadzić cienisty zakątek.

Przy aranżacji cienistego ogrodu mamy do wyboru pokaźną paletę roślin – nie tylko bylin, ale także zimozielonych krzewinek, pnączy i krzewów. Przed przystąpieniem do projektowania koniecznie sprawdź warunki świetlne, rodzaj podłoża i poziom jego wilgotności, aby odpowiednio dobrać nasadzenia. Zacienienie może być całodniowe lub tylko w określonych porach dnia lub roku (poranne lub popołudniowe słońce, bezlistne gałęzie drzew wiosną). Warstwa humusu, jego odczyn i to, co się pod nim znajduje (piasek czy glina), ma znaczenie dla określenia żyzności i przepuszczalności podłoża. Miejsca zacienione potrafią być bardzo suche (parasol z konarów i liści drzew, okapy budynków, płytko korzeniące się brzozy, magnolie, świerki), ale mogą też być stale wilgotne lub okresowo zalewane. Tylko poznanie warunków siedliskowych (ewentualnie ich poprawa poprzez prześwietlenie koron, nawiezienie kompostem, ściółkowanie, nawadnianie) umożliwi wyselekcjonowanie odpowiednich gatunków i odmian, które będą zdrowo rosły i rozświetlą cień.

ZDJĘCIE: ZGURSKI1980 / DEPOSITPHOTOS

Do obsadzenia cienistych rabat warto wykorzystać epimedia – ich ozdobą są piękne liście, a wiosną atrakcyjne kwiaty przypominające kwiaty orlików.

Nie bój się cienia

Projekt ogrodu oparty na inspiracji rodzimymi lasami mieszanymi świetnie sprawdzi się w głębokim cieniu, jeśli wykorzystamy rośliny runa leśnego, takie jak konwalie, kokoryczki czy kopytniki, a zwłaszcza paprocie: narecznice, języczniki i wietlice. W trochę lepszych warunkach świetlnych mamy do wyboru znacznie szerszą paletę sprawdzonych propozycji.

Zrównoważenie koloru liści odmian jednolicie zielonych i pstrych, kształtu pokaźnych kęp funkii i niepozornych, rozproszonych zawilców, struktury skórzastych, jędrnych blaszek bergenii i jedwabistych, efemerycznych arizem pozwoli wydobyć ich subtelne piękno i przełamać cienistą przestrzeń. Do rozświetlenia cienia najodpowiedniejsze będą odmiany o jasno obrzeżonych lub kremowych, mozaikowych wzorkach i cętkach na liściach lub o białych kwiatach. Wybór gatunków bylin cieniolubnych jest zdumiewająco zróżnicowany i pozwala stworzyć efektowne nasadzenia, atrakcyjne przez cały rok.

Nawet w letnie gorące dni, gdy słońce świeci wysoko, pod zwartym okapem drzew panuje orzeźwiający chłód i lekki półmrok. W tym czasie na cienistej rabacie najlepiej będą prezentować się byliny o dekoracyjnym ulistnieniu. Jeśli chociażby jednemu promieniowi uda się przebić przez plątaninę gałęzi, to rozbłyśnie on ze zdwojoną siłą na pstrokatej, błyszczącej lub skórzastej powierzchni liści bylin.

Zawilec wielkokwiatowy (*Anemone sylvestris*)

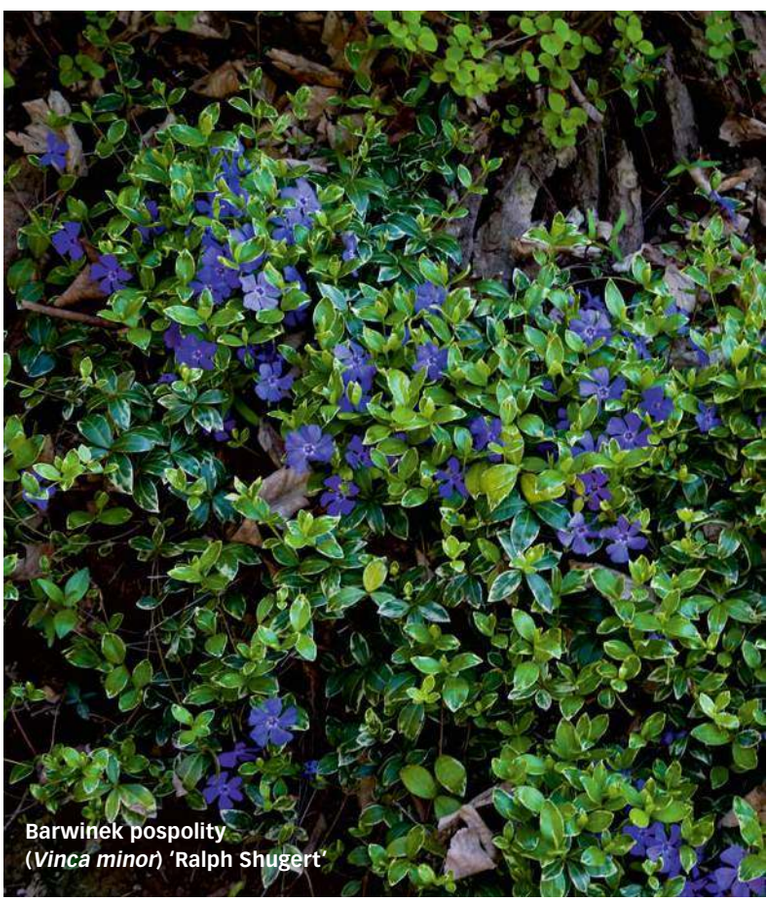

Barwinek pospolity (*Vinca minor*) 'Ralph Shugert'

Tawułka (*Astilbe*) 'Betsy Cuperus'

ZDJĘCIA: GRZEGORZ FALKOWSKI

eprasa.pl cb90b9819f

Ekspert poleca:
niezawodne byliny do cienia

1. Arizema amurska (*Arisaema amurense*)
Dość rzadko spotykana dwupienna bylina o okrągławej bulwie i całobrzegich, pięciodzielnych liściach (u młodych roślin trójdzielnych) długości 35 cm. Pęd kwiatostanowy stanowi pochwa o dł. ok. 5 cm z zagiętym wierzchołkiem, bladozielona z białymi paseczkami i kolbą kwiatową wewnątrz. Kwitnie pod koniec maja i w czerwcu. Często zdarza się, że młode okazy początkowo wykształcają kwiat męski, który z wiekiem zmienia się w żeński. Jednak niekiedy, po obfitym owocowaniu, ponownie dochodzi do zmiany płci kwiatów. Czerwone, błyszczące, zebrane na szczycie kolby nasiona pięknie zdobią cienistą rabatę jesienią. Preferuje wilgotną, ale nie mokrą, próchniczą, przepuszczalną glebę.

2. Zawilec gajowy (*Anemone nemorosa*)
Cenna kłączowa bylina okrywowa o jednym liściu odziomkowymi z ząbkowanymi brzegami, która w marcu i kwietniu zachwyca białymi kwiatami. Do ciekawych kultywarów należą: 'Alba Plena' o podwojonej liczbie płatków, 'Blue Eyes' o pełnych białych kwiatach z fioletowym oczkiem, 'Green Dream' z pylnikami przekształconymi w drobniutkie zielone listki otoczone białym wianuszkiem płatków czy 'Lychette' o bardzo dużych śnieżnobiałych kwiatach. Wyhodowano również odmiany o zabarwieniu niebieskim, różowym, fioletowym lub żółtym, co daje możliwość stworzenia ogrodu tematycznego lub kolekcjonerskiego wraz z innymi gatunkami zawilców, np. altajskim (*A. altaica*), bajkalskim (*A. baicalensis*), długowłosym (*A. crinita*) i narcyzowatym (*A. narcissiflora*).

3. Konwalia majowa (*Convallaria majalis*)
Dobrze znana, rozpowszechniona w lasach liściastych i mieszanych rodzima roślina kłączowa. Na uwagę zasługują odmiany: 'Polish Beauty' o licznych białożółtych paseczkach na liściach, podobne do siebie 'Albostriata', 'Aureovariegata' i 'Variegata' z białymi lub kremowobiałymi liniami, złoto obrzeżona 'Cream da Mint' oraz 'Prolificans' z rozgałęzionymi kwiatostanami.

4. Brunera wielkolistna (*Brunnera macrophylla*)
Długowieczna, kępiasta roślina z rodziny ogórecznikowatych dorastająca do 50 cm wysokości. Blaszki liściowe sercowate, ciemnozielone, od spodu pokryte meszkiem, a u odmian ozdobnych spotyka się białe, kremowobiałe, żółte czy zielonooliwkowe dekoracyjne ubarwienie wzdłuż nerwów i brzegów liści lub nieregularne plamki i mozaiki na całej ich powierzchni. Drobne kwiaty zebrane po kilka lub kilkanaście przypominają kolorem i kształtem niezapominajki. Pojawiają się od marca do czerwca. Są błękitne lub niebieskie, a u odmiany 'Alba' – białe. Polecane hodowlane formy, o ozdobnym, jasnym ulistnieniu to m.in.: 'Variegata' – z kremowobiałą, nieregularną obwódką; 'Jack Frost' – ze srebrzystą, metaliczną mozaiką i jasnozielonym, wyrazistym unerwieniem; 'Looking Glass' – o srebrzystobiałych blaszkach z delikatnym zielonym użyłkowaniem wzdłuż nerwów i cienkim marginesem wzdłuż krawędzi; 'Gordono Gold' – o liściach początkowo zielonych, a później marmurkowych ze złoto-żółtym rysunkiem. Brunery wymagają żyznej i umiarkowanie wilgotnej gleby.

1

2

3

4

ZDJĘCIA: GRZEGORZ FALKOWSKI

eprasa.pl cb90b9819f

Najważniejsze gatunki na wiosnę i lato

W coraz dłuższe wiosenne dni delikatne promienie słońca, przesiane przez konary i gałęzie z dopiero co pękającymi pączkami, mają szansę dotrzeć i ogrzać przez chwilę mroczne zakątki, w których pysznią się najpierw białe cebulice syberyjskie (*Scilla siberica*) 'Alba', a później białe kamasje (*Camassia leichtlinii*) 'Alba'. Kolejno swój urok zaczynają roztaczać byliny stworzone z natury do cienistych ogrodów leśnych w stylu naturalistycznym i w typie nieformalnym.

Latem centralne miejsce cienistego zakątka ozdobi na przykład kolekcja niezastąpionych funkii (*Hosta*). Rośliny te tworzą kępy o zróżnicowanej wielkości, od miniaturowych do olbrzymich, składające się głównie z liści odziomkowych wyrastających z krótkiego kłącza z gęstymi pęczkami mięsistych korzeni. Kształt blaszki liściowej zależy od gatunku (rodzaj liczy 20-50 gatunków w różnych ujęciach systematycznych) i odmiany (powyżej tysiąca kultywarów). Liście odmiany 'Brim Cup' zdobi szerokie, nieregularne obrzeżenie w kremowobiałym kolorze. U 'Ginko Craig' jest ono białe, ale z pofalowanym brzegiem. 'Pandora's Box', miniaturka dorastająca do 5 cm, ma na kremowobiałym liściu szarozielony, postrzępiony margines. Mroczne zakątki idealnie ożywią formy żółtolistne: wyprostowana 'Sun Power', złocista 'Zounds' czy 'Fire Island' o wiśniowych ogonkach liściowych i zaczerwienionych nerwach na zielono-żółtych blaszkach.

Najważniejsze gatunki na jesień i zimę

W rześkie jesienne dni na pierwszy plan wysuwają się zimozielone rośliny tworzące strukturę założenia. Godne polecenia, odporne odmiany, które nie są bylinami, ale pełnią ich rolę oraz zepną i zespolą całą cienistą kompozycję to m.in. barwinek pospolity (*Vinca minor*) 'Ralph Shugert' o ciemnozielonych błyszczących liściach z nieregularnym białym obrzeżeniem (nagroda brytyjskiego Królewskiego Towarzystwa Ogrodniczego RHS Award of Garden Merit) oraz 'Illumination' z szerokim żółtym, świetlistym wzorem wzdłuż unerwienia, a także runianka japońska (*Pachysandra terminalis*) 'Variegata' – wolno rosnąca krzewinka tworząca zwartą okrywę wysokości ok. 15-20 cm. Jej powcinane, grubo ząbkowane, skórzaste liście z delikatnym kremowobiaławym brzegiem i nieregularnymi, fantazyjnymi plamkami uatrakcyjnią nawet dużą zacienioną powierzchnię. Bluszcz pospolity (*Hedera helix*) 'Profesor Seneta' jest polską odmianą o dużych, skórzastych, ciemnozielonych liściach z kremowobiałym, marmurkowym zdobieniem. Rośliny okrywowe powinny stanowić tło dla tych o dużych i dekoracyjnych liściach. Warto posadzić je dużymi, nieregularnymi plamami lub wijącymi się wstęgami.

REKLAMA

Szklane kiełkownice - miseczkowa i słoikowa

· praktyczne i wygodne
· idealny mikroklimat dla kiełków
· bez plastiku

Semini

zapraszamy na semini.pl

eprasa.pl cb90b9819f

Ekspert poleca:
niezawodne byliny do cienia

5. Epimedium wielkokwiatowe (*Epimedium grandiflorum*)
Pochodząca z Korei i Japonii niewysoka wieloletnia okrywowa roślina zielna, o wysokości do 20-35 cm. Liście jajowate, na brzegach kolczaste, zimotrwałe. W mroźne, bezśnieżne zimy mogą podsychać, ale wiosną szybko się regenerują. Pęd kwiatostanowy złożony z kilku do kilkunastu oryginalnych kwiatów koloru białego, żółtego lub różowo-purpurowego, pojawia się od kwietnia do czerwca. Odmiana 'Elfenkönigin' wytwarza okazałe, białe kwiaty, 'Rose Queen' – duże, różowo-białe, a 'White Queen' białe z muśnięciem różu, ale mniejsze (2,5 cm średnicy). Stanowisko umiarkowanie wilgotne, żyzne.

6. Parzydło leśne (*Aruncus sylvestris*)
Ponad imponującą masą pierzastych liści w czerwcu pojawiają się silnie rozgałęzione wiechy rozdzielnopłciowych, kremowobiałych kwiatów. Roślina tolerancyjna. Ma niewielkie wymagania glebowe i dobrze znosi suszę, ale rośnie lepiej na żyznych i wilgotnych terenach. Odmiana 'Glasnevin' jest niższa (60-120 cm), ale ma silniej podzielone liście. Natomiast 'Kneiffii', z bardzo cienkimi, zwieszającymi się łodygami i nitkowatymi segmentami, w czasie kwitnienia zdaje się tworzyć ulotną białawą mgiełkę unoszącą się nad mocno pierzastym ulistnieniem. Tę delikatność można zestawić z podobnymi w kształcie, ale sztywniejszymi i okazalszymi kwiatami tawułki japońskiej (*Astibe japonica*) 'Deutschland'.

7. Jarzmianka większa (*Astrantia major*)
Dziko rośnie w Sudetach i Karpatach i jest rozpowszechniona w południowej części niżu. Dorasta, w zależności od odmiany, do 30-90 cm wysokości. Jej liście osadzone na długich ogonkach są podzielone i mają ząbkowane brzegi. Kwiaty zebrane w baldaszki pojawiają się od czerwca do sierpnia. U jarzmianki 'Alba' są śnieżnobiałe, a u 'Moira Red' początkowo zaróżowione, a następnie białe z zielonkawym odcieniem na wierzchołkach pokrywy baldachu. 'Sunningdale Variegated', wyrastająca na 70 cm, ma jasnożółte, nieregularnie rozmieszczone plamki, które ładnie kontrastują z ciemną zielenią pierzastych blaszek liściowych. Kwitnie na różowo.

8. Wietlica japońska (*Athyrium nipponicum* var. *pictum*)
Paproć wytwarzająca krótkie kłącze z licznymi i gęsto skupionymi liśćmi, która bardziej niż głęboki cień preferuje stanowiska półcieniste. Odmiana 'Ursulas Red' urzeka srebrzystobiałymi listkami zieleniejącymi w okolicach nerwów na purpurowej osadce. 'Silver Falls' jest podobna, ale z szarawym odcieniem. 'Cristatoflabellatum' poza intensywnym, srebrno-białym wybarwieniem zachwyca pierzasto podzielonymi listkami. Jest w pełni mrozoodporna.

5

6

7

8

ZDJĘCIA: GRZEGORZ FALKOWSKI

Artykuł powstał we współpracy ze Związkiem Szkółkarzy Polskich. Więcej informacji o roślinach i ich producentach uzyskać można na: www.e-katalogroslin.pl lub: www.zszp.pl i pod numerem telefonu: 22 435 47 22.

eprasa.pl cb90b9819f

Niech ci kaktus wyrośnie!

Zauroczenie kaktusami przeradza się w miłość na całe życie. Łukasz Skop podpowiada, jak wybrać i pielęgnować swojego pierwszego kaktusa.

13 metrów wysokości – tak rekordowy rozmiar osiągnął w 2020 roku kaktus rosnący w sandomierskim Przedsiębiorstwie Energetyki Cieplnej, aż w końcu z pomocą mediów rozpoczęły się poszukiwania dla niego nowego, odpowiednio wysokiego domu, w którym mógłby dożyć sędziwej starości bez groźby przebicia dachu. Większość domowych kaktusów rzadko osiąga aż tak pokaźne rozmiary, chociaż w świecie roślin kaktusy są rekordzistami pod wieloma względami: potrafią przetrwać ekstremalne upały, wytrzymują długotrwały brak wody i, niestety, dla wielu są wyjątkowo niesympatycznymi roślinami, dopóki nie pojawi się ten pierwszy kwiat, który zmienia wszystko.

eprasa.pl cb90b9819

Zawsze robi mi się smutno, kiedy widzę kaktusy z doklejonymi jak sztuczny uśmiech na twarzy kwiatami. Te niezwykłe rośliny wyglądają przecież dekoracyjnie przez cały rok, a kolorowe ciernie doskonale zastępują kwiaty. Wiele gatunków kwitnie zresztą bardzo łatwo – potrzebują tylko niewielkiej zachęty. W przypadku kaktusów będzie to kilkumiesięczna zimowa przerwa w podlewaniu i obniżenie temperatury, dzięki czemu – tak jak w naturze – rośliny mogą odpocząć i zebrać siły do kwitnienia. W ciepłym mieszkaniu może to być trudne do zrobienia. Jeśli nie masz chłodnego pomieszczenia, przysuń kaktusy blisko szyby okna, a pod doniczki podłóż kawałek styropianu. Gorące kaloryfery ogrzewają parapety i stojące na nich doniczki. Styropian odizoluje rośliny od grzejników, a przy szybie będzie im przynajmniej trochę chłodniej. Pierwsze pąki kwiatowe zaczną się pojawiać już pod koniec zimy, zwiastując niezwykłe wydarzenie: na tych nieprzyjaznych, kłujących kulkach rozwiną się wkrótce zjawiskowe, delikatne i bajecznie kolorowe kwiaty.

W uprawie kaktusów niebagatelne znaczenie ma także odpowiednio dobrane podłoże. Ziemia do kaktusów powinna być lekka i przepuszczalna, ale w żadnym wypadku zbyt żyzna. Nawet większość gotowych mieszanek zawiera zbyt dużo składników pokarmowych. Na każdy litr gotowego podłoża możesz dodać solidną garść najdrobniejszego keramzytu, wermikulitu lub akwarystycznego żwirku. Ściśnięte w garści podłoże powinno się natychmiast rozsypać pomiędzy palcami. Jeśli użyjesz takiej ziemi do posadzenia kaktusów, to na dno doniczek możesz już nie sypać dodatkowej warstwy

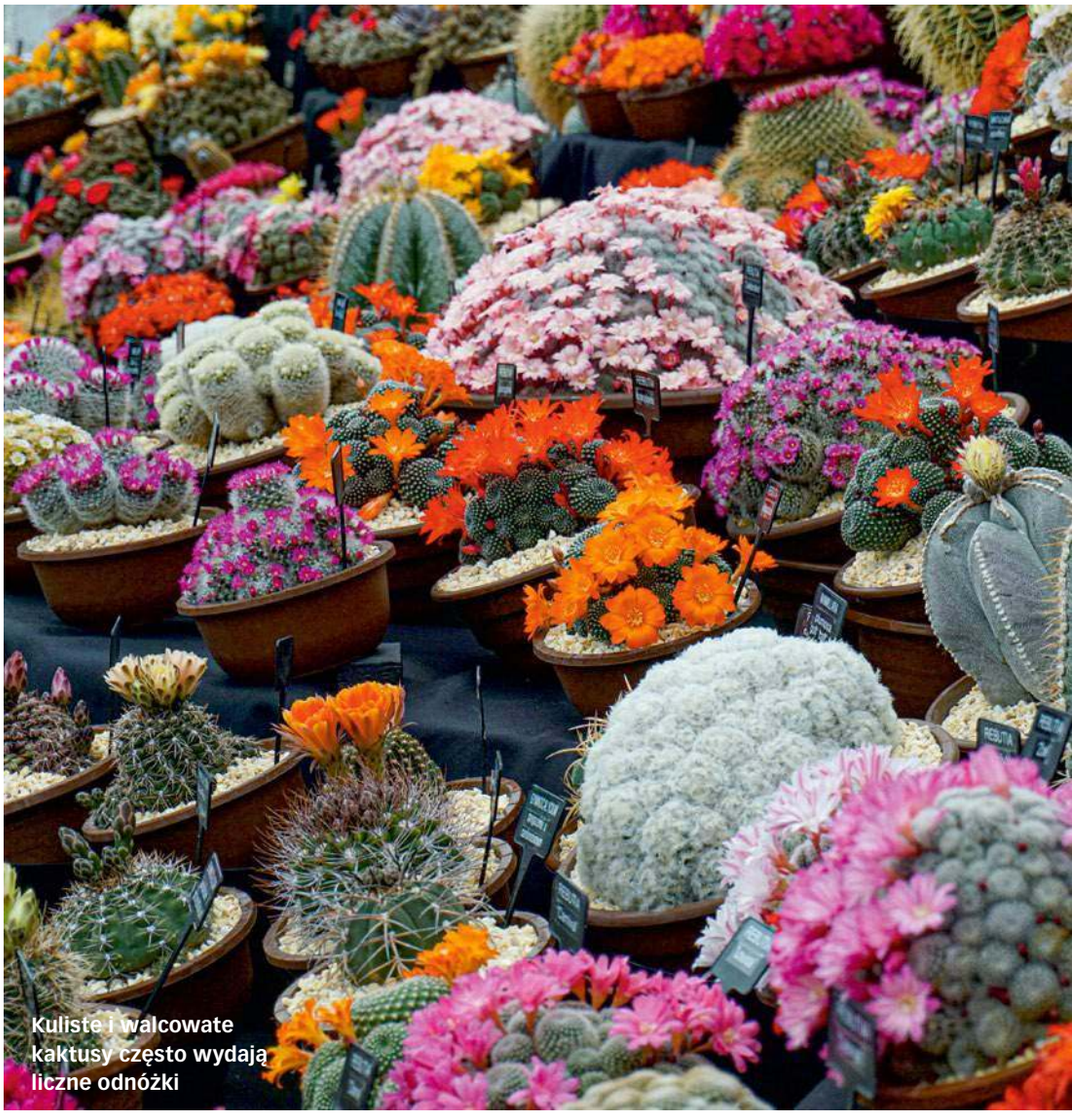

Kuliste i walcowate kaktusy często wydają liczne odnóżki

Kaktusy o rzadkich cierniach mogą ulec poparzeniom w pełnym słońcu

5 zasad pielęgnacji kaktusów:

1. Nie każdy kaktus zniesie bezpośrednie słońce

Gatunki w całości pokryte białymi, włosowatymi cierniami mogą bezpiecznie spędzić lato na słonecznym, południowym balkonie lub zewnętrznym parapecie. Te o nielicznych i pojedynczych cierniach łatwo ulegają poparzeniom i lepiej będą się czuły w półcieniu.

2. Kaktusy lubią się solidnie napić wody

To mit, że kaktusy potrzebują minimalnej ilości wody. Podlewając swoje kaktusy raz w miesiącu z pewnością je ususzysz! Kaktusy możesz podlewać nawet raz w tygodniu, ale woda nigdy nie może zalegać w podstawce – inaczej rośliny szybko zgniją.

3. Niska temperatura zimą pobudza kwitnienie

Okres od października do marca kaktusy lubią spędzić w chłodzie: najlepsze będzie jasne miejsce o temperaturze 10-15°C. Przenieś rośliny na chłodną klatkę schodową, do nieogrzewanego przedpokoju, ganku, garażu, a nawet do chłodnej piwnicy.

4. Kaktusy rosną lepiej w ciasnych doniczkach

Nie przesadzaj kaktusów na siłę. Wystarczy, że doniczka będzie miała podobną średnicę do samego kaktusa. Większość kaktusów ma nieliczne korzenie, więc po przesadzeniu chwieją się i przewracają, a w ciasnych doniczkach stoją stabilnie i obficiej kwitną.

5. Nie przesadzaj z nawożeniem

Do nawożenia używaj tylko specjalistycznych nawozów do kaktusów o minimalnej zawartości azotu. W naturze rośliny te rosną w bardzo ubogich ziemiach. Zamiast nawożenia możesz je wyjąć z pojemników, wymienić podłoże na świeże i posadzić ponownie – do tych samych doniczek.

eprasa.pl cb90b9819f

Niepokojący wygląd

Kaktusy – gruszki

Kaktusy, które mają zbyt mało światła zaczynają szybko rosnąć i wyciągają się w jego kierunku. Wierzchołek jest wtedy cieńszy niż podstawa rośliny i kaktus kształtem zaczyna przypominać gruszkę. Osłabiony wierzchołek może się złamać, wygląda nieestetycznie i nie będzie kwitł. Możesz go odciąć czystym, ostrym nożem zdezynfekowanym spirytusem, a dużą ranę zasypać roztartą tabletką węgla aktywnego.

Brązowe plamy

Skórka starszych, przynajmniej kilkunastoletnich kaktusów może twardnieć i brązowieć zaczynając od dołu rośliny, a później coraz wyżej. Jest to naturalne zjawisko, którym nie należy się martwić. Jasnobrązowe plamy pojawiające się na wierzchołku rośliny są oznaką poparzeń słonecznych. Przyczyną poparzeń pomiędzy żebrami lub brodawkami są krople wody, które działają jak soczewki. Zawsze kieruj strumień wody do bryły korzeniowej unikając moczenia zielonych części.

Pomarszczona skórka

Zimujących w chłodnym pomieszczeniu kaktusów nie trzeba podlewać aż do wiosny. W tym czasie rośliny kurczą się nawet dwukrotnie, ich skórka marszczy się i ciemnieje. Wiosną daj kaktusom jak najwięcej światła i zacznij je ponownie regularnie podlewać – pierwsze podlewanie wykonaj ciepłą wodą. Po 3-4 tygodniach rośliny odzyskają ładny wygląd i zaczną rosnąć.

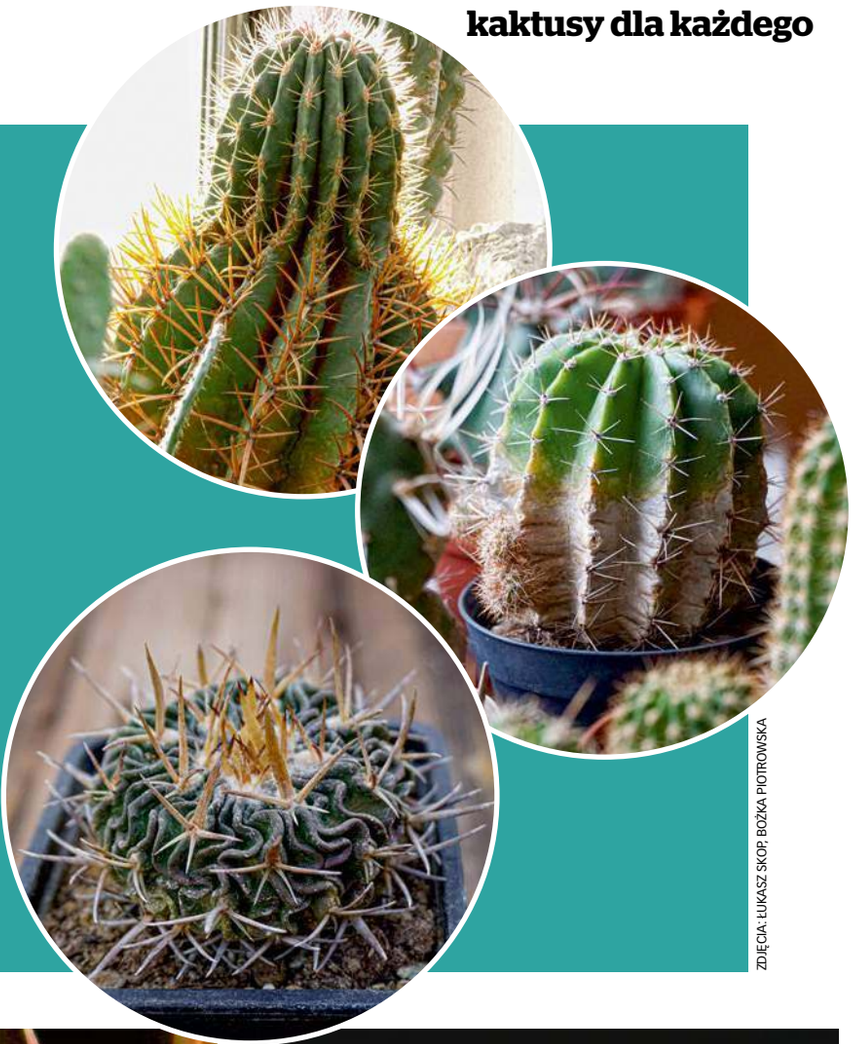

ZDJĘCIA: ŁUKASZ SKOP, BOŻKA PIOTROWSKA

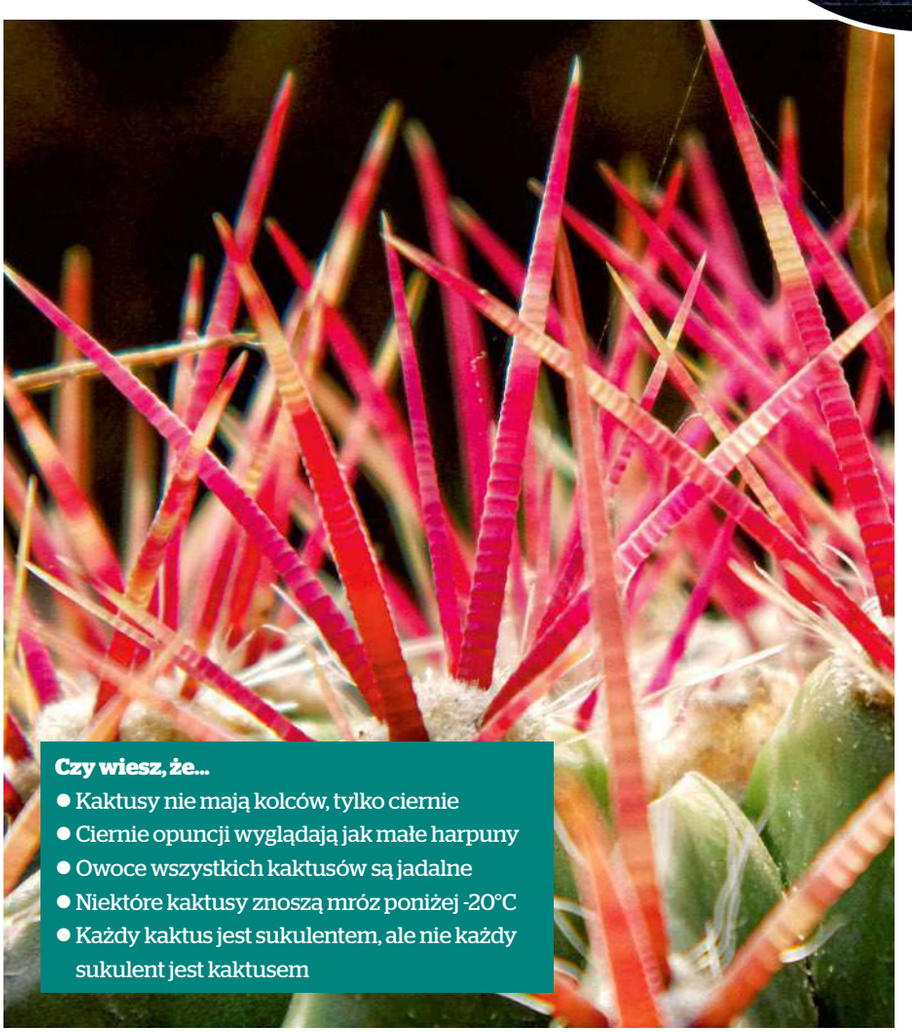

Czy wiesz, że...

- Kaktusy nie mają kolców, tylko ciernie
- Ciernie opuncji wyglądają jak małe harpuny
- Owoce wszystkich kaktusów są jadalne
- Niektóre kaktusy znoszą mróz poniżej -20°C
- Każdy kaktus jest sukulentem, ale nie każdy sukulent jest kaktusem

Kaktusy kwitnące nocą, jak *Echinopsis subdenudata*, kwitną krótko, ale spektakularnie

eprasa.pl cb90b9819f

drenażu, ale tylko pod warunkiem, że denka są dziurawe jak szwajcarski ser. Nigdy nie sadź kaktusów do pojemników bez otworów odpływowych.

Jako doniczki do kaktusów najlepiej sprawdzają się płytkie misy lub podłużne, niewysokie korytka nazywane kaktusiarkami, które zapewniają roślinom odpowiednią stabilność. Tylko nieliczne gatunki kaktusów wytwarzają głębokie, palowe systemy korzeniowe podobne do marchewek i do ich uprawy potrzebne są wysokie pojemniki. Reszta kaktusów korzeni się płytko i zadowala się małymi doniczkami. Jeśli chcesz zmieścić dużo okazów na małej powierzchni, wybierz kwadratowe doniczki, które można ustawić ciasno obok siebie na jednej, dużej, prostokątnej podstawce lub kuwecie. Wtedy za jednym zamachem będzie można podlać nawet kilkadziesiąt doniczek – po prostu napełnij podstawkę wodą i poczekaj, aż cała wsiąknie.

Zacząłem zbierać kaktusy, kiedy byłem jeszcze nastolatkiem. Ich małe rozmiary i powolny wzrost pozwalały mi zmieścić bardzo wiele okazów na małej przestrzeni, a dzięki niezwykłej różnorodności gatunków miałem pewność, że to hobby nieprędko mi się znudzi. I rzeczywiście – po dwudziestu latach od zakupu pierwszej rośliny ona wciąż jest ze mną i wciąż mieści się na parapecie. Tylko skąd możesz wiedzieć, że i twój kaktus nie wyrośnie kiedyś na trzynastometrowego giganta?

Jak wybrać kaktusa na dobry początek?

Wybierz kaktusa o kulistym lub lekko walcowatym korpusie. Taki kształt będzie dobrą wróżbą na przyszłość, bo kuliste kaktusy przeważnie nie zmieniają już swojej sylwetki. Kaktus o wyglądzie małego ogórka najprawdopodobniej będzie szybko rósł wzwyż i po kilkunastu latach może dosięgnąć sufitu. Kolumnowe kaktusy często kwitną dopiero w bardzo sędziwym wieku, a kuliste zakwitają już jako małe rośliny.

Zwróć uwagę, czy kaktus ma małe odnóżki. Jeśli tak, to rozrastając się utworzy gęstą poduchę, łatwo będziesz mógł go rozmnożyć i wymienić się sadzonkami z innymi zbieraczami.

Ciernie kaktusów mogą mieć różny kształt i wielkość. Na początek wybierz taki okaz, który ma krótkie i grube ciernie – trudniej się łamią i łatwiej je wyjąć, kiedy wbiją się w skórę.

Poszukaj kaktusa, którego powierzchnię pokrywają brodawki (pojedyncze wypustki zakończone kępką cierni) zamiast żeber (wzgórki biegnące od wierzchołka do nasady, jak południki łączące bieguny kuli ziemskiej). Z reguły kaktusy z brodawkami kwitną łatwiej niż te z żebrami.

Łukasz poleca:

1. *Aylostera albipilosa*

Niewielki kaktus o białych i gęstych, ale miękkich w dotyku cierniach. Wydaje liczne, wściekle pomarańczowe kwiaty. Bardzo łatwy i niewymagający w uprawie. Rozmnaża się przez nasiona i odnóżki. **Czytaj:** ajlostera.
Wysokość x Szerokość: 4-6 x 3-8 cm

2. *Astrophytum senile*

Początkowo kulisty, w starszym wieku cylindryczny kaktus o zmierzwionych, papierowych cierniach. Pojedyncze żółte kwiaty mają piękny połysk i czerwony środek. Rozmnaża się tylko przez wysiew dużych, czarnych nasion.
Czytaj: astrofytum.
W x S: 20 x 15 cm

3. *Echinofossulocactus crispatus*

Nie załamuj się koszmarną do wymówienia nazwą! Ten fantastyczny kaktus ma mnóstwo falistych żeber i cukierkoworóżowe kwiaty z bordowymi smugami pośrodku każdego płatka.
Czytaj: echinofosulokaktus
W x S: 20 x 10 cm

1

2

3

eprasa.pl cb90b9819f

łatwe kaktusy na dobry początek

4

5

6

7

8

9

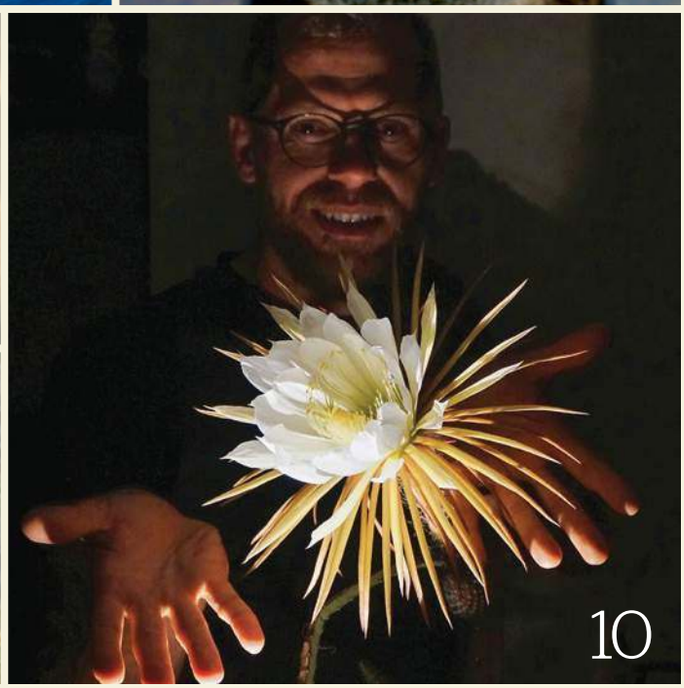
10

4. *Echinopsis subdenudata*

Kulisty kaktus o mikroskopijnych cierniach ukrytych w białym futerku. Kremowobiałe, gigantyczne kwiaty otwierają się nocą i pachną waniliową latte. Wydaje dużo odnóżek. Nie lubi pełnego słońca. **Czytaj:** echinopsis
W x S: 30 x 15 cm

5. *Lobivia ferox*

Kilkucentymetrowe ciernie straszą wyglądem, ale białe lub różowe kwiaty są od nich jeszcze dłuższe i piękniejsze. Nazwa jest anagramem kraju pochodzenia – Boliwii. **Czytaj:** lobiwia
W x S: 25 x 10 cm

6. *Mammillaria gracilis*

Paluszkowate pędy łatwo wydają odnóżki, które odpadają po dotknięciu palcem i od razu się ukorzeniają. Ciernie wyglądają jak śnieżynki. Małe, blade kwiaty otwierają się zimą.
Czytaj: mamilaria
W x S: 5 x 2 cm

7. *Mammillaria albilanata*

Ma mnóstwo białych, krótkich cierni, ale jeśli nakryjesz ją całą dłonią, to w ogóle się nie ukłujesz! Karminowe drobne kwiaty rozwijają się jak wianuszek dookoła cylindrycznego pędu. Czytaj: mamilaria
W x S: 12 x 7 cm

8. *Notocactus mammulosus*

Znany jest już teraz jako *Parodia mammulosa*. Ma pojedynczy, cylindryczny pęd, na wierzchołku którego rozwijają się cytrynowe kwiaty z czerwonym znamieniem. Rośnie bardzo wolno.
Czytaj: notokaktus
W x S: 20 x 15 cm

9. *Parodia aureispina*

Trzeba na nią uważać, bo ciernie zakończone haczykami czepiają się wszystkiego. Bukiet złotych kwiatów rozwija się niezawodnie każdego roku. Jej nazwa to nie żart – pochodzi od nazwiska włoskiego przyrodnika Domingo Parodiego. **Czytaj:** parodia
W x S: 10 x 10 cm

10. *Selenicereus grandiflorus*

Królowa Jednej Nocy – każdy jej kwiat otwiera się tylko na jedną noc. Długie, pnące się pędy osiągają zawrotną długość, ale to jeszcze nic w porównaniu z kwiatami o średnicy ponad 30 cm! Kwitnie chętniej, jeśli rośnie w pełnym słońcu. **Czytaj:** selenicereus
W x S: 10 m x 2 cm

eprasa.pl cb90b9819f

Wpuść do domu trochę słońca

Stwórz trzy kompozycje kwiatowe w donicach w wiosennych kolorach z **Bobem Purnellem.** *Zdjęcia Jason Ingram*

Budząca energię i pełna żywotności wiosna to najbardziej oczekiwana i zawsze witana z entuzjazmem pora roku. Wraz z jej nadejściem czeka nas wiele pracy, ale i radości. Idealnym sposobem na przywitanie tego pracowitego okresu jest stworzenie pięknych kompozycji w donicach i ustawienie ich w zasięgu wzroku. W centrach ogrodniczych znajdziesz wiele kuszących wiosennych roślin, a my podpowiemy ci, które wybrać, by cieszyć się ich długim kwitnieniem. Byliny, na przykład, będą ci służyć przez całe lata. Dobrane tematycznie i posadzone obok siebie zachwycą od razu i na długo, aż wiosna stanie się latem. Będą także karmnikami dla pszczół i motyli.

Odporne i długo kwitnące fiołki rogate są idealne do doniczek

KOLORY NA WIELE MIESIĘCY

Oczy pełne barw

Wiszące kosze to atrakcyjny sposób na wyeksponowanie roślin na wygodnej wysokości. Ta ciekawa kompozycja równie idealnie nadaje się do stojącej na ziemi donicy, ale wesołe fiołki i barwinki o gwiazdkowych kwiatach najlepiej przyciągną wzrok, wisząc na wysokości oczu. Jeśli nie uda ci się kupić małych barwinków lub tataraku, którym obsadzisz kosz, kup większe okazy i ostrożnie je podziel. Obie rośliny to wiecznie zielone byliny, więc można je przechowywać w domu, w pojemnikach i wysadzić wczesnym latem. Regularne usuwanie przekwitłych kwiatów i przycinanie roślin pozwoli fiołkom kwitnąć aż do czerwca.

Stanowisko: Zawieś kosz w słonecznym lub lekko zacienionym miejscu, osłoniętym od chłodnego wiatru. W cieniu też się uda, ale kolorowe liście będą słabiej wybarwione.

Tatarak trawiasty (*Acorus gramineus*) 'Ogon' x 3

Barwinek 'Illumination' (*Vinca minor*) x 3

eprasa.pl cb90b9819f

Pastelowe odcienie

Ta umieszczona w eleganckiej, spatynowanej donicy przyciągająca uwagę kompozycja składa się z wielu długo kwitnących, roślinnych skarbów. Wyraźne różnice wysokości pozwalają zachować równowagę, dzięki wysokiemu jaskrowi, który jest efektownym, centralnym elementem. Ograniczenie palety barw do różnych odcieni różu nada kompozycji wyrafinowany wygląd, a pastelowe kolory dodają kompozycji łagodności. Blade anemony o kwiatach przypominających stokrotki, posadzone po to, by falowały i zwieszały się przez krawędzie naczynia, będą się zwracać we wszystkich kierunkach. Po przekwitnięciu wszystkie rośliny oprócz jaskrów przesadź późną wiosną do gruntu.

Stanowisko: Wybierz osłonięte od wiatru, ale jasne miejsce pod chmurką, gdzie zawilce rozkwitną w wiosennym słońcu.

Zawilce rozkwitają w ciepłe, wiosenne dni

ELEGANCJA WPADAJĄCA W OCZY

Jaskier *(Ranunculus)* 'Bloomingdale Blue Bi-colour' x 3

Pierwiosnek *(Primula)* 'Blue Lace Mary' x 2

Skalnica *(Saxifraga)* 'Apple Blossom' x 1

Zawilec grecki *(Anemone blanda)* 'Charmer' x 3

Donica z gliny i włókna szklanego , (32cm), www.woodlodge.co.uk, £24.99

Godzina złota

ROŚLINY NA LATA

Te rośliny o ciepłych kolorach to idealne odzwierciedlenie wspaniałych wiosennych dni. Pantofelniki świetnie nadają się do donic, ale trzeba je chronić przed mrozem. Jeśli to zbyt wielki wysiłek, zastąp je pomarańczowymi jaskrami. Kolorowe pierwiosnki mieszańcowe będą kwitły przez wiele tygodni, a usuwanie przekwitłych kwiatów pozwoli zachować ładny wygląd kompozycji. Po demontażu kompozycji wszystkie rośliny, oprócz pantofelników, można przesadzić w nasłonecznione miejsce, chociaż macierzanka będzie dobrze rosła w donicy wypełnionej przepuszczalnym podłożem przez wiele miesięcy.

Stanowisko: Nasłonecznione miejsce będzie idealne dla tego zestawienia roślin, które w słońcu chętniej rozkwitną. W chłodne noce okryj pantofelniki siatką lub włókniną.

Pantofelnik *(Calceolaria)* 'Calynopsis Orange' x 1

Pierwiosnek lekarski 'Lime with Orange' x 2

Pierwiosnek bezłodygowy *(Primula vulgaris)* 'Dunbeg' x 1

Lak (Erisimum) 'Golden Jubilee' x 1

Macierzanka cytrynowa *(Thymus citriodorus)* 'Variegatus' x 1

Gliniana donica (37cm), www.crocus.co.uk, £17.99

KROK PO KROKU

1 Wybierz donicę z otworami w dnie i wypełnij ją uniwersalnym podłożem beztorfowym. Rozbij palcami grudki ziemi.

2 Ustaw kompozycję roślin (jeszcze nie wyjmuj ich z pojemników), by sprawdzić, czy się zmieszczą; a najwyższe umieść pośrodku.

3 Wyjmij ostrożnie rośliny z pojemników. Dodaj lub odejmij podłoża, żeby wszystkie rośliny były na tym samym poziomie – 3-5 cm poniżej krawędzi donicy.

4 Wsyp ziemię między sadzonki i dobrze ją ugnieć. Podlewaj konewką bez sitka. Sprawdzaj regularnie wilgotność podłoża.

eprasa.pl cb90b9819f

Zgodnie z ruchem wskazówek zegara od lewej: *Schlumbergera* 'Madame Butterfly Variegated', *Saxifraga* 'Tricolor' i *Sansevieria* Sansiam Ulimi

Szczęśliwe rośliny doniczkowe

Matt Pottage, kurator w RHS Wisley, pokazuje jak pielęgnować i rozmnażać rośliny doniczkowe. *Zdjęcia Sarah Cuttle*

Pielęgnacja roślin doniczkowych nie musi być kolejną listą zadań odłożoną na stos „rzeczy do zrobienia". Jednak roślin nie można ignorować miesiącami! Pierwszą, największą lekcją jest prawidłowe podlewanie; następnie wybór miejsca, nawożenie i przesadzanie. Uważam, że domowi ogrodnicy dzielą się na dwa obozy: tych, którzy zbyt rzadko używają konewki (ich rośliny zawsze sapią z pragnienia) i tych, którzy podlewają tak, jakby woda miała wyjść z mody (po ich roślinach od razu widać ciężką rękę do konewki – patrz str. 62). Oczywiście większości roślin odpowiada pośrednie rozwiązanie. Rozmnażanie własnych roślin to kolejna przyjemna kwestia, a oddzielenie rozmnóżek i dzielenie należy do moich ulubionych zajęć. W nagrodę otrzymasz darmowe rośliny dla przyjaciół, sąsiadów i – jak ostatnio w moim przypadku – innych ogrodników na Twitterze.

eprasa.pl cb90b9819f

PROSTE, UNIWERSALNE I WYTRZYMAŁE

AK SYSTEM

Dzięki urządzeniom akumulatorowym STIHL koszenie trawnika za pomocą kosy czy kosiarki, przycinanie żywopłotu, cięcie drewna czy usuwanie liści jest wyjątkowo łatwe. Z systemem akumulatorowym AK podołasz najtrudniejszym zadaniom związanym z pielęgnacją Twojego ogrodu. Wymienne akumulatory litowo-jonowe AK są bardzo mocne i wytrzymałe, również podczas pracy na dużych powierzchniach. Lekko, cicho i wydajnie – tak pracuje każde urządzenie systemu AK.

WIĘCEJ INFORMACJI UZYSKACIE PAŃSTWO U AUTORYZOWANYCH DEALERÓW STIHL ORAZ NA **WWW.STIHL.PL**

/ STIHL.POLSKA / STIHL_POLSKA

Na nową sadzonkę wybierz 5-10 cm odcinek *Schlumbergera* 'Madame Butterfly Variegated'.

Przygotowanie sadzonek

Zarówno z kaktusów bożonarodzeniowych (*Schlumbergera*) jak i wielkanocnych (*Hatiora gaertneri*) można łatwo pobrać sadzonki. Wybierz 5-10 cm odcinek łodygi i odetnij ją w miejscu przewężenia (pomiędzy liśćmi). Posadź do przepuszczalnego podłoża, a następnie ustaw na jasnym, ale nie słonecznym parapecie. Większość sukulentów łatwo się ukorzenia, a często ich sadzonki zaczynają wypuszczać korzenie nawet wtedy, gdy zostaną oderwane od rośliny matecznej i pozostawione bez doniczek na parapecie przez kilka tygodni. Później można je posadzić.

Posadź sadzonki do doniczki wypełnionej przepuszczalnym podłożem.

eprasa.pl cb90b9819f

„Rozmnażanie własnych roślin to przyjemna część domowego ogrodnictwa, a dzielenie roślin należy do moich ulubionych zajęć”

Dzielenie roślin

Kluczową czynnością zapewniającą powodzenie podczas dzielenia roślin jest zabezpieczenie korzeni lub przynajmniej ich nasady (miejsca, z którego wyrastają korzenie). Zawsze odcinaj sadzonki czystym i ostrym nożem. Pamiętaj, że im mniej korzeni ma oddzielony fragment rośliny, tym mniej liści będzie w stanie utrzymać, więc jeśli korzenie są małe, to nie wahaj się przyciąć liści. Następnie posadź sadzonkę i ustaw ją na cienistym parapecie.

Ostrożnie oddziel odnóżkę od rośliny matecznej (w tym przypadku jest to sukulent), używając ostrego noża

Posadź odnóżkę do świeżego podłoża uważając, żeby nie naruszyć korzeni

Po 2-3 dniach obficie podlej nową roślinę, pozwól wodzie odcieknąć, po czym ustaw ją na zacienionym parapecie

Właściwe stanowisko

Przed wybraniem roślin doniczkowych trzeba poznać swoje domowe warunki. Mojemu partnerowi jest zawsze zimno, więc nigdy nie wyłączamy centralnego ogrzewania i nasze tropikalne rośliny, m.in. palma areka i fitonia, są bardzo szczęśliwe. Jednak ci, którzy używają ogrzewania tylko po to, żeby nie zamarzły rury, powinni wybierać rośliny z chłodniejszych stref klimatycznych, takie jak aspidistry i juki. Trzeba też odrobić pracę domową z natężenia światła w twoim domu. Jeśli twoje okna wychodzą na południe lub zachód, będą tam świetnie się czuły rośliny na bardziej nasłonecznione stanowiska. Jeśli masz okna wychodzące na północ i wschód, wybierz rośliny kochające cień. Przeciągi są na ogół problemem tylko dla roślin ciepłolubnych, szczególnie tych wciśniętych pomiędzy okno i zaciągniętą zasłonę.

Rośliny, takie jak rypsalis dobrze rosną w wilgotnej łazience

Podlewanie roślin

Aby przekonać się, czy roślina wymaga podlania, zawsze najpierw palcem wskazującym dotykam powierzchni ziemi. Zwykle nigdy nie sprawdzam moich roślin doniczkowych częściej niż raz w tygodniu, a zimą raz na dwa tygodnie. Zawsze nawadniaj bezpośrednio podłoże w donicy (chyba, że podlewasz świeżo posadzoną roślinę) i podlewaj obficie, tak by nawilżyć całą bryłę korzeniową, zamiast zwilżać tylko samą powierzchnię. Pamiętaj, że rośliny na słonecznym stanowisku wysychają szybciej, podobnie jak te przy grzejniku lub te, które mają korzenie przyrośnięte do ścianek donicy. Przelana roślina może wykazywać te same objawy, co przesuszona (ponieważ korzenie nie będą funkcjonować), dlatego zawsze sprawdzaj stan nawodnienia podłoża.

Obficie podlewaj świeżo posadzone rośliny, aby woda dotarła do wszystkich korzeni

Rośliny przyrośnięte do donic przesadzaj wiosną

Najczęstsze problemy

PRZESADZANIE

- Zwykle przesadzam rośliny, kiedy wykazują oznaki potrzeby przeprowadzki, takie jak: korzenie wyrastające z dna doniczki lub kiedy tak się rozrosły, że trudno je podlewać.
- Nie ma dobrej lub złej pory na przesadzanie, ale prawdopodobnie najbardziej rozsądne jest przesadzanie na wiosnę, kiedy dzień zaczyna się wydłużać.
- Podczas sadzenia roślin w donicach dodaj do podłoża nawozu o powolnym uwalnianiu składników i rozluźnij nadmiernie splątane korzenie.

SZKODNIKI

- Często spotykam się z pytaniami o szkodniki. Większość ludzi zastanawia się skąd się wzięły, a w wielu przypadkach rośliny są już nimi zainfekowane w momencie zakupu, tylko jest ich mało i pozostają niezauważone.
- Rośliny o delikatnych liściach zazwyczaj padają ofiarą przędziorków, podczas gdy sukulenty i storczyki są atakowane przez wełnowce. Inwazja wełnowców może być prawdziwym problemem! Moim ulubionym rozwiązaniem na szkodniki jest umieszczenie zaatakowanej rośliny w wannie i zmycie szkodników silnym strumieniem wody.

PODLEWANIE

- Innym częstym problemem jest zapominanie o podlewaniu, co prowadzi do opadania liści. Jeśli okres przesuszenia był krótki, podlej roślinę obficie i bądź cierpliwy, bo liście często odrastają w ciągu kilku tygodni. Tak często dzieje się z paprociami – wszystkie zaschnięte liście należy odciąć u podstawy, skąd powinny wyrosnąć nowe.

Matthew Pottage jest kuratorem RHS Garden Wisley, pisarzem i prezenterem; interesuje się roślinami ozdobnymi, szczególnie roślinami iglastymi i doniczkowymi. Posłuchaj jego audycji Gardeners' Question Time *w* Radio 4 *lub śledź na twitterze @matt.pottage*

eprasa.pl cb90b9819f

Wysoka *Beaucarnea recurvata* z *Aloe erinacea* i *Araucaria cunninghamii* skupiają na sobie uwagę

Doskonali współlokatorzy

Matt Pottage, kurator RHS Wisley, pokazuje jak stylowo i z klasą uprawiać rośliny doniczkowe.

Zdjęcia Sarah Cuttle

Spędzając czas z babcią i jej niemal niekończącą się kolekcją pachnących pelargonii (lub geranium, jak sama je nazywała) zakochałem się w roślinach doniczkowych. Jednak rośliną, która porwała moją wyobraźnię, był *Ferocactus emoryi*, którego babcia trzymała w swojej szklarni. Rosnący w moim biurze ferokaktus także i dziś należy do moich ulubieńców.

Zbieranie kaktusów i sukulentów stało się wtedy moją obsesją i nadal mam ich więcej, niż mogę pomieścić. Mimo to, wciąż ogromną frajdę sprawia mi przeglądanie roślin doniczkowych w szkółkach i znajdowanie tych, których nigdy wcześniej jeszcze nie miałem ani nie uprawiałem. Rośliny doniczkowe wnoszą do domu świeżość i styl, a on

eprasa.pl cb90b9819f

Zostań zielonym buntownikiem

• **Najważniejszą zasadą**, którą przy uprawie roślin doniczkowych ignoruję od lat, jest słynny mit, że doniczki muszą mieć otwory odpływowe. Często sadzę rośliny w alternatywnych pojemnikach z przedmiotów gospodarstwa domowego, które w dnie nie mają żadnych dziur. Nie ma lepszego sposobu na zniszczenie mebli niż woda, wylewająca się z podstawki.

• **Latem** często nawożę swoje rośliny nawozem w płynie, więc nigdy nie wyglądają na zagłodzone i szczęśliwie mieszkają w tych samych doniczkach przez lata bez konieczności przesadzania. Jeśli robi im się zbyt ciasno, nie zawracam sobie głowy wymianą górnej warstwy podłoża. Zamiast tego wyciągam roślinę z doniczki, ząbkowanym nożem lub piłą odcinam dolne 20% bryły korzeniowej, napełniam donicę świeżą ziemią z nawozem i wkładam roślinę z powrotem. To nigdy nie zawodzi.

• **Główna zasada**, której przestrzegam, dotyczy światła naturalnego. Bez względu na to, jak słodko wygląda sukulent na stole w jadalni, to o ile pokój nie jest zalany bezpośrednim słońcem, żaden nie będzie chciał na nim stać.

Regularne dokarmianie płynnym nawozem dobrze wpłynie na aspidistrę

Użyj przedmiotów gospodarstwa domowego, takich jak waga kuchenna, aby mieć pod ręką smaczną sałatę

Powieś zwisające rośliny, takie jak rypsalis, w wiszących doniczkach

w zamian zyskuje osobowość, kolor i charakter. Mój roślinny gust nigdy nie podążał za modą i zawsze byłem tym dziwakiem, który hodował w domu coś z pstrymi lub kolorowymi liśćmi. Cieszę się, że młodsze pokolenie ponownie doceniło rośliny o barwnym ulistnieniu – do tego stopnia, że biało-zielona monstera na Instagramie została większą celebrytką niż jakakolwiek roślina ogrodowa.

Wybierając nowe rośliny, często kieruję się sercem i zasadą: „Kup teraz, miejsce znajdzie się później" i jestem pewien, że wielu roślinnych zapaleńców doskonale to zrozumie. Jednak jedną z najważniejszych rad ogrodniczych, którą mogę się podzielić, jest zwrócenie uwagi na poziom światła w domu. Bez względu na to, jak wspaniale może wyglądać roślina w danej przestrzeni, przy niedostatecznym oświetleniu sukces w jej uprawie będzie mało prawdopodobny. Okna salonu mojego małego mieszkania w zachodnim Londynie są skierowane na północ, więc pomieszczenie przypomina jaskinię. Po drugiej stronie, w pokoju z oknami na południe, atmosfera latem przypomina Bahamy. Oznacza to, że chociaż bardzo chciałbym wypełnić cały dom kaktusami i sukulentami, jedynym miejscem, gdzie czują się szczęśliwie są słoneczne okna w tym drugim pokoju. Mimo tego, w środku zimy nadal

eprasa.pl cb90b9819f

Antyczne krzesło obsadzone *Zamioculcas zamiifolia* 'Zenzi' i *Ficus pumila* 'White Sunny' wygląda niemal surrealistycznie

“Rośliny doniczkowe wnoszą do domu świeżość i styl, a on w zamian zyskuje osobowość, kolor i charakter”

eprasa.pl cb90b9819f

Aloesy i litopsy uwielbiają słoneczne stanowisko, a te doniczki doskonale odpowiadają ich potrzebom

Paproć łosie rogi (*Platycerium wandae*) ma dość miejsca dla swoich wspaniałych liści

Jak uzyskać taki efekt

Filiżanki i wazony na kwiaty to moje ulubione pojemniki do roślin doniczkowych. Wazony są zwykle doskonałe dla długich korzeni, a filiżanki (szczególnie ze spodkami) nie pozwalają wilgoci zniszczyć jakąkolwiek powierzchnię. W aranżacji po lewej stronie aloes i żywe kamienie (litopsy) stoją przy słonecznym oknie i podlewam je tylko co kilka miesięcy, gdy liście zaczynają się lekko marszczyć.

Paproć *Nephrolepis* 'Emina' z trzema skrytokwiatami *Cryptanthus bromelioides*

wyglądają jak ktoś, kto spędził zbyt dużo czasu w ciemnej szafie i potrzebuje wakacji.

„Mniej znaczy więcej" – taką zasadę przyjąłem dla moich roślin doniczkowych, więc nie każde pomieszczenie pęka w szwach od zieleni. Jednak jeśli chodzi o wielkość roślin, to uważam, że „więcej znaczy więcej" i trzymam takie okazy, które pewnie większość ludzi uznałaby za zbyt wielkie do swojego domu. Uprawiając mniej, ale bardziej okazałych roślin, mogę sobie pozwolić na duże, dekoracyjne donice. Takie połączenie jest mocnym elementem wystroju pokoju. Niektóre z moich roślin doniczkowych mieszkają ze mną od prawie 20 lat i przywiązałem się do nich. Jednym z takich przykładów jest moja nolina (*Beaucarnea recurvata*), którą pamiętam doskonale jeszcze jako małą roślinę na parapecie, kiedy mieszkałem w domu z rodzicami.

Do narożników pomieszczeń wybieram bardzo wysokie rośliny nie przejmując się tym, że prawie dotykają sufitu. I odwrotnie, na parapetach stawiam więcej krzaczastych roślin. Rośliny doniczkowe zawsze powinny być okazami zdrowia – nikt nie chciałby oglądać szpitala z roślinami w twojej jadalni! Jeśli jakaś roślina straci formę lub wybuchnie epidemia szkodników, niechętnie przenoszę ofiary na wielką pryzmę kompostową w niebie. Rośliny pnące świetnie wyglądają na regałach lub gzymsach kominków i chociaż wiem, że wiele osób uprawia je w wiszących koszach, to nie mogę znaleźć żadnego, który mi się podoba. Przypominają mi zajęcia ze szkoły podstawowej, kiedy byłem zmuszony do ręcznego wyplatania, bo było zbyt mokro, żeby w czasie lunchu wyjść na zewnątrz!

Matthew Pottage jest pisarzem i prezenterem; interesuje się roślinami ozdobnymi, szczególnie roślinami doniczkowymi i iglastymi. Jest kuratorem RHS Garden Wisley. @matt.pottage

eprasa.pl cb90b9819f

„Do narożników pomieszczeń wybieram bardzo wysokie rośliny, nie przejmując się tym, że prawie dotykają sufitu”

Smukła palma rapis niski (*Rhapis humilis*) i zwisające pstre *Epipremnum* ‘Njoy’ rosną przy oknie o wystawie północnej

REKLAMA

P.N. TORAF POLECA

Nowe odmiany OGÓRKÓW

Seria ostrych PAPRYK

Ciekawe rośliny OZDOBNE EXOTIC HOBBY

EXPRESS ŁĄCZKA

Unikalna mieszanka szybko kwitnących, mało wymagających kwiatów polnych i ziół w pastelowych barwach.Od wysiania do kwitnienia mija zaledwie kilka tygodni, dzięki czemu uzyskasz „ekspresowy" efekt pięknie kwitnącej łąki w krótkim czasie.

Przedsiębiorstwo Nasienne TORAF
Leszek, Tomasz, Rafał Węgrzynowscy sp. j.
Maciejów 34 | 46-211 Kujakowice Górne

www.toraf.pl toraf@toraf.pl

eprasa.pl cb90b9819f

Małe jest piękne

Mała działka nie musi być przeszkodą w posiadaniu pięknego ogrodu. Postępuj zgodnie z poradami **Alana**, aby jak najlepiej wykorzystać przestrzeń każdej wielkości

To nie ogród – to skrawek ziemi. I to mały. Jak stworzyć przyzwoity ogród, jeśli ma się do dyspozycji tylko małą działkę? To oczywiste: będąc sprytnym i wykorzystując maksymalnie każdy centymetr kieszonkowej działki. Chodzi zarówno o powierzchnie poziome jak i pionowe. Obsadzaj je warstwami, rozkoszując się zawiłością swojego dzieła.

Mój pierwszy ogród miał zaledwie 5 m x 15 m, a według śródmiejskich standardów mógłby być uznany za spory. Zresztą najpiękniejsze ogródki, jakie w życiu widziałem, były maleńkie. Przyjemność, jaką dają swoim właścicielom, jest nieproporcjonalna do ich rozmiaru. W dodatku nie muszą oni wydawać fortuny na kosiarkę-traktorek.

Najważniejsze jest planowanie. Zacznij od zrobienia listy funkcji, bez których nie możesz się obejść. Miejsce do siedzenia? Stolik obiadowy? Kilka warzyw w dużej donicy? Szum płynącej wody? Schowek na narzędzia? Lista będzie długa, ale trzeba ustalić priorytety i być może część funkcji odrzucić. Następnie szkicujemy ogólny plan tego, co gdzie ma się znaleźć. Weź pod uwagę, jak operuje słońce w ciągu dnia i fakt, że zimą znajdzie się niżej niż latem. Warto wziąć to pod uwagę nawet w najmniejszej przestrzeni.

Koniec z trawnikiem?

Najpierw darujmy sobie trawnik. W małym ogrodzie może być trudny do utrzymania z powodu cienia i podmakania podłoża. Trudno go kosić, a pokos wymaga utylizacji. Ja lubię trawniki, ale czasem naprawdę przynoszą więcej szkody niż pożytku. Na przykład w bardzo małych ogrodach. Jeśli masz tyci ogródek, rozważ inne nawierzchnie: żwir, z którego mogą wyrastać rośliny, bruk, w którym zostawisz otwory na rabaty lub taras z desek, wokół którego zbudujesz podwyższone rabaty. Brak trawnika nie oznacza, że musisz utwardzić cały teren. Dwie trzecie powierzchni obsadź roślinami, a pozostałą jedną trzecią utwardź i wykorzystaj do ustawienia pojemników wypełnionych roślinami ozdobnymi z kwiatów i liści.

Zaszalej z donicami

Nie zakładaj błędnie, że małe ogrody potrzebują małych pojemników. To przez nie sprawią wrażenie jeszcze mniejszych. Duża liczba małych doniczek i korytek sprawia niechlujne wrażenie. Lepiej obsadź mniej większych pojemników. Ich zalety to wolniejsze wysychanie i większa stabilność na wietrze. Nie stosuj zbyt wielu wzorów i materiałów. Trzymaj się wybranego stylu.

Częstym problemem w ogródkach wciśniętych między budynki jest brak światła. Poznaj rośliny dobrze rosnące w cieniu. To paprocie, funkie, żurawki, naparstnice, bodziszki czy niecierpki. Te ostatnie dodadzą ogródkowi koloru. Uprawiaj rośliny, które dobrze czują się w panujących u ciebie warunkach.

Jeśli trudno o dyskrecję, bo sąsiedzi z wyższych pięter widzą cię z okien, spróbuj zasłonić widok kratkami, przy których posadzisz pnącza, np. powojnika górskiego. Zrezygnuj z wysokich i topornych barier, które mogą przewrócić się na wietrze, a na pewno nie wzbudzą sympatii sąsiadów. W zasadzie ogrodzenia nie powinny przekraczać dwóch metrów wysokości, ale umieszczenie nad nimi treliażu może je nieco podwyższyć.

Ogrody między budynkami cierpią też często na niedobór wody w porównaniu z terenami otwartymi. W tej sytuacji warto zainstalować automatyczny system nawadniania. Ułatwia on życie także latem.

Poza kilkoma wadami małe ogrody mają ogromną zaletę – żeby wyglądały dobrze, wkłada się w nie o wiele mniej wysiłku. Zaledwie godzina w tygodniu może utrzymać je w dobrym stanie. To, co na większej działce bywa czasochłonnym obowiązkiem – a więc najczęściej nigdy nie zostaje zrobione – w mniejszym ogródku jest czystą przyjemnością.

ZDJĘCIA: SARAH CUTTLE

Kilka większych doniczek zamiast wielu mniejszych na małej przestrzeni robi lepsze wrażenie

eprasa.pl cb90b9819f

eprasa.pl cb90b9819f

Rozwiązania do małych ogrodów

Własne warzywa

Nie rezygnuj z uprawy warzyw tylko dlatego, że nie masz miejsca na pełnowymiarową grządkę. Pewnie nie będziesz samowystarczalny, ale wiele satysfakcji daje już garść własnej sałaty czy miseczka truskawek.

- Grządki można obramować prowadzonymi poziomo drzewkami owocowymi do wysokości kolan. Dadzą dość dużo jabłek na przekąski, a nawet na szarlotkę. Przycinanie jest łatwe – latem wystarczy skrócić wszystkie boczne pędy na długość palca.
- Uprawiaj sałatę, dymkę, rzodkiewkę i rukolę w dużym korytku lub na małej grządce. Możesz też włożyć worek uprawowy do wiklinowego kosza i w słonecznym miejscu uprawiać pomidory. Truskawki będą dobrze rosnąć w glinianych doniczkach przyzwoitej wielkości.
- Skrzynkę balkonową umieszczoną na słońcu można wypełnić ziołami, a gdy się zużyją, wymienić na nowe (patrz s. 95).
- Karłowe brzoskwinie i nektaryny uprawiaj w dużych pojemnikach. Lubią słońce i zaciszne stanowisko.

Wiele pomidorów, np. 'Tumbler' i 'Golden Sunrise', dobrze radzi sobie w pojemnikach

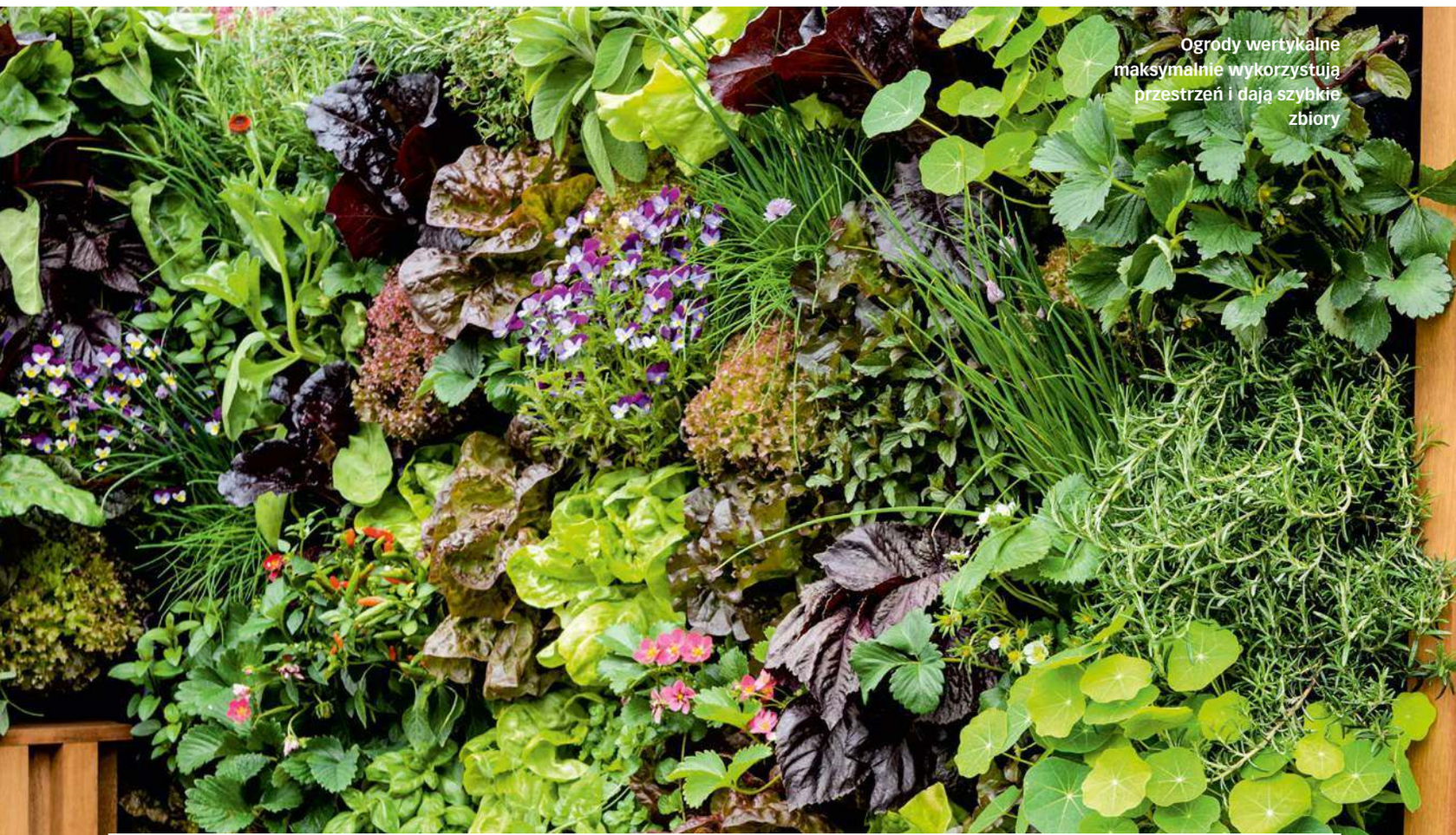

Ogrody wertykalne maksymalnie wykorzystują przestrzeń i dają szybkie zbiory

Wykorzystaj ściany

Nie musisz trzymać się kurczowo ziemi. Nad każdym metrem kwadratowym twojego ogródka jest jeszcze dużo miejsca. O ile twoje uprawy nie są uciążliwe dla ciebie i sąsiadów, ani nie zacieniają reszty ogrodu, nie ma przeciwwskazań do wykorzystania pionowej powierzchni.

- **Posadź pienne drzewka**, np. wawrzyny, ostrokrzewy czy cisy, aby dodać pionowej struktury, a pod spodem będą mogły rozwijać się niższe okazy.
- **Rośliny, które się płożą** osłaniają ziemię, lecz jeśli zależy ci na różnorodności, to ich unikaj. Wybierz te, które rosną ku górze. Posadź na grządkach i rabatach rośliny cebulowe, które przebiją się przez byliny i krzewinki.
- **Klony japońskie** to prawdziwe drzewa, ale są niewielkie i nigdy zbyt mocno się nie rozrosną.
- **Posadź** kilka roślin zimozielonych, aby uzyskać kompozycję całoroczną. Regularnie, ciekawie formowane krzewy nie zajmą zbyt dużo miejsca.
- **Wykorzystaj ściany**. Oprócz wiszących koszy i doniczek, które można przymocować do murów, dostępne są zestawy do tworzenia „zielonych ścian". Dzięki nim pionowe powierzchnie można pokryć kieszeniami uprawowymi (jak wyżej).

ZDJĘCIA SARAH CUTTLE/JASON INGRAM.

eprasa.pl cb90b9819f

Praktyczny schowek

Nawet w małym ogrodzie trzeba gdzieś trzymać narzędzia, ziemię i inne przybory. Zadbaj o porządek. Nie ma nic gorszego niż widok stosu plastikowych worków przy porannej kawie lub wieczornym drinku.

- Przechowuj rzeczy w wąskich, stojących pojemnikach umieszczonych wzdłuż ścian lub wbuduj je w siedziska.
- Nie zbieraj na zapas! Korzystaj z wybranych, potrzebnych narzędzi. Pozbywaj się starych nawozów i ziemi.
- Składaj suszarkę do ubrań, kiedy jej nie używasz! Ewentualnie zdobądź dla niej estetyczny pokrowiec.
- Niewielka, przylegająca do nasłonecznionej ściany szklarnia może służyć do kiełkowania roślin, a jej dolna część – do przechowywania.
- Grupuj duże doniczki, zamiast rozstawiać je po ogrodzie.
- Zamiataj patio i taras. Raz do roku myj nawierzchnie ciśnieniowo, aby nie były śliskie od mchu czy glonów.
- Zgrab i odchwaść obszary pokryte żwirem, gdy przestają wyglądać schludnie.
- Nie zostawiaj uschniętych roślin w doniczkach. Regularnie odświeżaj kompozycje.

Nawet niewielka szklarnia posłuży do wyhodowania wielu roślin

To rozwiązanie oszczędza miejsce: łączy wbudowane siedziska i prosty grill

Stwórz miejsce do wypoczynku

Miejsce do siedzenia to konieczność. Nawet na najmniejszej działce trzeba mieć gdzie wypocząć. Meble ogrodowe ustawiaj z głową.

- **Ławki** dobudowane do ścian lub podwyższonych rabat to spora oszczędność miejsca. Pamiętaj, że aby usiąść na krześle, musisz mieć miejsce, by je odstawić od stołu.
- **Ustaw** krzesło lub ławkę tak, aby łapać promienie zachodzącego słońca i odprężyć się z kieliszkiem czegoś dobrego.
- **Fontanny ścienne** prawie nie zajmują miejsca, a zapewniają relaksujący szmer płynącej wody.

ZDJĘCIA: JASON INGRAM.

eprasa.pl cb90b9819f

Projektowe sztuczki

Nawet najmniejszy ogród może wyglądać na większy po zastosowaniu kilku sztuczek.

- **Użyj luster**, aby dodać przestrzeni głębi. Sprawi to wrażenie, że ogród sięga dalej niż w rzeczywistości. Uważaj jednak: ptaki mogą atakować swoje odbicie, a przez to śmiertelnie się zranić. Jeśli część lustra przesłonią liście, lecz ludzki wzrok i tak zostanie przyciągnięty, osiągniesz szczęśliwy kompromis.
- **Podziel ogród** tak, aby nie można było go objąć jednym spojrzeniem. Z pomocą bambusowych przesłon lub kratek możesz podzielić ogródek na strefy i zachęcić do eksploracji.
- **Ścieżka** biegnąca od drzwi, przy której umieścisz bukszpany cięte w kształt coraz mniejszych kul, stworzy złudzenie perspektywy, a krótki ogród wyda się dłuższy.
- **Na końcach ścieżek** i miejsc widokowych zaplanuj silne punkty, które przyciągną do siebie spojrzenie.
- **Sadź rośliny** tak, aby z domu widoczne były miejsca za wyższymi roślinami. Na końcu ogrodu umieść coś, do czego warto się udać – siedzisko, pojemnik wypełniony kwiatami lub ścienną fontannę. To prawda, że są małe. A czy fajne? Zdecydowanie tak.

ODKRYJ 12 najważniejszych wskazówek dotyczących małych ogrodów na stronie **www.gardenersworld.com/small-gardens**

ZDJĘCIA: PAUL DEBOIS.

Wykorzystanie obrazków i lusterek doda przestrzeni głębi

Kręta ścieżka przyjemnie się wije i obiecuje interesujący cel

eprasa.pl cb90b9819f

Ciesz się rekordowymi zbiorami nawet z najmniejszych doniczek

Obfite zbiory

Brakuje ci miejsca na uprawę własnej żywności? Czerp inspiracje od **Joego Swifta**. W donicach łączy zioła, warzywa i kwiaty, aby uzyskać estetyczne, jadalne kompozycje.

Zdjęcia: Sarah Cuttle

Zbieranie własnych ziół, sałat i warzyw, które można dodać do potraw, jest niezwykle przyjemne. Jeśli masz mało miejsca, myśl kreatywnie. Wybierając uprawy, które dobrze sobie radzą w donicach, możesz w pełni wykorzystać patio, ogródek, balkon, a nawet parapet. Wiele z nich nie tylko dobrze smakuje, ale też dobrze wygląda. Kompozycja może być ładna i produktywna. Jeśli zbierzesz donice w jedną aranżację, możesz odmienić charakter całej przestrzeni. Świeże rośliny jadalne są pełne smaku, szczególnie zioła – świeże są zdrowsze od suszonych. Kilka listków wypełnia danie aromatem. Dodatkowym atutem są ich żywe kolory zdobiące talerz. Kwiecień to idealna pora na przesadzanie rozsady i młodych roślin do pojemników, z których zbierać będziesz mnóstwo smakołyków przez całe lato.

eprasa.pl cb90b9819f

Pelargonia ‘Odorata Pino’ x 1

Pelargonia i macierzanka cytrynowa to świetne połączenie

Macierzanka ‘Archer’s Gold’ x 2

Gliniana donica o śr. 30 cm

Ozdoba stołu

W płytkiej donicy zestawiłem pachnące pelargonie i macierzanki. Najlepiej postaw je na blacie. Będą dostępne w każdej chwili i będziesz się mógł cieszyć ich aromatem – szczególnie, jeśli potrzesz liście roślin. Liści pelargonii można użyć do aromatyzowania cukru do wypieków (zapach podobny do lawendy). Kwitnie przez całe lato. Macierzanka o limonkowych liściach i cytrynowym zapachu pasuje do wielu potraw.

DOBRA RADA

Umieść kompozycję na słońcu, ale dopiero po ostatnich przymrozkach. Pelargonie nie znoszą mrozu. Uszczykuj im czubki pędów, aby rozkrzewiały się i obficiej kwitły.

Donicę z pelargonią i macierzanką ustaw w słonecznym miejscu

Zestaw sałat

Ta kompozycja jest ładna, a wszystkie rośliny są jadalne. W jednym pojemniku uprawiasz całą sałatkę! Szczypiorek o wąskich liściach i fiołki (słodkie ozdoby talerza) umieść z tyłu, a młode sałaty w odstępach z przodu, aby ładnie ze sobą kontrastowały. Użyłem uniwersalnego podłoża bez torfu. Nie zapewniłem roślinom zbyt dobrego drenażu, ponieważ te gatunki szybko wykorzystują zapas wilgoci.

DOBRA RADA

Okno czasem było oświetlane, ale przez część dnia było w cieniu. Mimo to kompozycja radziła sobie świetnie. Podlewaj regularnie, ponieważ warzywa liściowe potrzebują wody.

eprasa.pl cb90b9819f

Fiołek rogaty
‘ Sorbet Orange‘ x 4
Szczypiorek x 1
Sałata rzymska
czerwona x 3
Sałata dębolistna
zielona x 2
Stylizowana skrzynka
przypominająca pojemnik
z łupka, śr. 45 cm
Wszystkie rośliny
są jadalne, więc
masz pod ręką
gotową sałatkę

Fasoli nigdy dość

Z tej donicy zbierałem plony przez całe lato. Połączyłem karłową fasolę szparagową z orzeźwiającą miętą (z której powstaje świetna herbatka) i pozwoliłem im powalczyć o przestrzeń. Pozostawiłem dla fasoli dużo miejsca. Użyłem organicznego podłoża uniwersalnego prosto z worka – niczego nie dodawałem.

DOBRA RADA

Te rośliny nie mogą wysychać i potrzebują sporo przestrzeni dla korzeni, więc wybierz głęboką donicę. Regularnie zbieraj fasolę, by zachęcić ją do ciągłego plonowania.

Wybierz szparagową fasolę karłową (nie tyczną).

Orzeźwiająca mięta świetnie rośnie z fasolką szparagową

Mięta kędzierzawa (*Mentha spicata*) 'Tashkent' x 1

Fasola karłowa 'Purple Teepee' x 5

Zielonkawa, szkliwiona donica o śr. 30 cm

eprasa.pl cb90b9819f

Aromaterapia

Najważniejszą rośliną jadalną w tym pojemniku jest koper włoski – jego brązowawy odcień i puszysta struktura pasują do błyszczącej doniczki. Spodobała mi się wysokość kompozycji oraz jej kolorystyka: brązy, żółcienie, srebro i fiolety. Z doniczki unosi się mocny aromat – kocanki pachną curry, lawenda doskonale aromatyzuje wypieki, a liście i nasiona kopru włoskiego nadają zupom anyżowy posmak. Wszystkie te rośliny potrzebują przepuszczalnego podłoża, domieszałem więc kilka garści żwiru. Doniczkę ustawiłem w pełnym słońcu.

DOBRA RADA

Dla utrzymania ładnego wyglądu rośliny ścinaj całe łodygi kopru włoskiego. Rozrośnięte lawendy i kocanki wysadź do ogrodu, ponieważ obie są krzewinkami.

eprasa.pl cb90b9819f

Idealne zbiory

Wykorzystaj swoje zbiory jak najlepiej dzięki prostym wskazówkom:

- **Te kompozycje** nie wykarmią rodziny przez całe lato, ale będą dobrze wyglądać i dawać regularne, smaczne plony wkrótce po posadzeniu. Zbieranie części jadalnych wybranych roślin zwiększa ich produktywność.
- **Poczekaj**, aż nowo posadzona roślina wzmocni się, zanim rozpoczniesz zbiory. Unikaj zbyt drastycznego ścinania. Zawsze zostawiaj tyle liści, aby roślina mogła odżyć.
- **Latem** idealna pora zbioru to poranek – po wyschnięciu rosy, a przed upałem w południe. Później zbieraj rośliny po południu, gdy zrobi się chłodniej.
- **Jeśli roślina** wygląda, jakby nie mogła się już zregenerować, wyrwij ją, zjedz co się da, a resztę przeznacz na kompost. Puste miejsce w kompozycji uzupełnij okazem tego samego gatunku, aby zachować styl.
- **Jeśli roślina** się wyciągnie lub zagłuszy inne, przytnij ją, by utrzymała zwarty pokrój i nie przerosła doniczki.
- **Zaopatrz się** w organiczne rośliny jadalne, aby uniknąć spożycia środków chemicznych używanych do roślin ozdobnych.

Regularnie zbieraj plony, aby rośliny lepiej się rozrastały

Sposoby na kłopoty

Doniczki wymagają różnego rytmu podlewania w zależności od umiejscowienia (słońce/cień), materiału, z którego je wykonano, użytego podłoża czy pogody. Podłoże w donicach szybko wysycha. Sprawdzaj, czy tuż pod powierzchnią ziemi jest wilgotno. Jeśli nie – podlej. Podlewaj rano lub wieczorem, wprost do ziemi, bez moczenia liści. Nawóż regularnie. Płynną odżywkę z wodorostów podawaj kompozycjom aromatycznych ziół co dwa tygodnie, a pozostałym – raz w tygodniu. Naszym zestawom raczej nie grożą szkodniki, przenieś do nowego wiersza uważaj na ślimaki. Obcinaj liście z objawami chorób grzybowych.

Podlej obficie świeżo posadzone rośliny

ZNAJDŹ więcej porad dotyczących uprawy roślin w doniczkach na stronie **www.gardenersworld.com/container-veg**

eprasa.pl cb90b9819f

Kompletny poradnik **uprawy pomidorów**

Ciesz się domowymi pomidorami prosto z krzaczka

ZDJĘCIA: JASON INGRAM

Żadna działka nie może się bez nich obyć. **Sally Nex** wyjaśnia, co musisz wiedzieć, aby zebrać pyszne i obfite plony oraz jak uniknąć typowych pułapek

W brytyjskich ogrodach prędzej niż jakiekolwiek inne warzywa znajdziesz właśnie pomidory, ponieważ uprawia je ponad 60% z nas, a to oznacza, że są bardziej popularne niż ziemniaki, truskawki i sałaty.

Nietrudno zrozumieć, dlaczego tak jest: pomidory uprawiane z nasion są tanie, a ponieważ zmiany klimatyczne powodują gwałtowny wzrost letnich temperatur, owoce dojrzewają prawidłowo nawet na wyspach. Kiedy już zakosztujesz smaku pomidora świeżo zerwanego z domowej grządki, wciąż ciepłego od słońca, to te ze sklepowych półek na zawsze przestaną ci smakować.

Nowicjusze w uprawie własnych warzyw z pewnością znają okrągłe pomidory sałatkowe, ale nie musisz na nich poprzestawać. Soczyste pomidory befsztykowe, mięsiste włoskie śliwkowe i słodkie pomidorki koktajlowe, doskonałe do pudełek śniadaniowych dla dzieci, znajdziesz w katalogach z nasionami. Pomidorowe krzaczki też różnią się wyglądem. Są „płożące" odmiany do wiszących koszy, niskie odmiany typu „patio" do pojemników oraz wielopędowe krzaczaste pomidory, a także tradycyjne szklarniowe odmiany jednopędowe.

Prowadzenie roślin jest łatwe: wiele pomidorów uprawia się zostawiając jedną łodygę, więc możesz zmieścić wiele odmian na małej przestrzeni. Ale spójrzmy także na alternatywy, ponieważ oprócz tradycyjnych pomidorów jednopędowych przetestowałem jeszcze trzy inne metody uprawy.

Wyhoduj własne pomidory

1 **Weź doniczki o średnicy 10 cm** i napełnij je podłożem do wysiewów bez torfu. Wyrównaj powierzchnię, delikatnie ugnieć, po czym dokładnie podlej i zaczekaj, aż woda wsiąknie.

2 **Rozsyp równomiernie** nasiona na powierzchni ziemi w odstępach 1-2 cm od siebie. Wysiej tylko o kilka nasion więcej niż potrzebujesz, żeby nie zalała cię później nadwyżka sadzonek.

3 **Przykryj nasiona** 5 mm warstwą podłoża lub wermikulitu i delikatnie ugnieć. Ostrożnie i nie za szybko podlej nasiona, w przeciwnym razie wszystkie spłyną na bok.

4 **Oznacz** każdą doniczkę etykietą z odmianą i datą siewu. Utrzymuj podłoże stale lekko wilgotne – przezroczysta torba foliowa ograniczy wysychanie, jeśli nie masz mnożarki.

5 **Utrzymuj ciepło** (15-20°C) w podgrzewanej szklarence lub ustaw doniczki na jasnym, dobrze oświetlonym parapecie (silne światło jest niezbędne, w przeciwnym razie sadzonki będą się wyciągały).

6 **Siewki** pojawią się między 7 a 14 dniem od wysiewu. Gdy ich liście w pełni się rozwiną, delikatnie wyjmij całą zawartość doniczki.

7 **Trzymając siewki** za liście (łodygi łatwo zgnieść), przesadź je do osobnych doniczek o średnicy 8 cm wypełnionych uniwersalnym podłożem bez torfu.

eprasa.pl cb90b9819f

Sadzenie pomidorów

W szklarni

Jeśli twoje pomidory są przeznaczone do uprawy w szklarni, posadź je w pojemnikach, workach lub na szklarniowej grządce, gdy tylko zauważysz zawiązki pierwszych kwiatostanów. Wybierz dużą donicę o średnicy i wysokości co najmniej 30 cm (dla typowych odmian) i napełnij podłożem bez torfu.

W koszach, workach i pojemnikach

Odmiany przeznaczone do wiszących koszy należy sadzić w dużych koszach – małe zbyt szybko wysychają, szczególnie latem, gdy temperatura jest wysoka, a systemy korzeniowe roślin silnie rozrośnięte. Worki do uprawy zapewnią wystarczającą ilość podłoża, aby rośliny nie cierpiały suszy. Takie worki są również idealne do uprawy pomidorów na patio.

W gruncie

Pomidory gruntowe wymagają hartowania: gdy temperatury w nocy osiągną dwucyfrową wartość (zwykle ma to miejsce na początku czerwca), przez tydzień należy wynosić rośliny na zewnątrz na dzień, a następnie wnosić je z powrotem do domu na noc, przed wysadzeniem na stałe na grządki.

W czasie ich wzrostu nawoź rośliny co dwa tygodnie

Przesadź rośliny z doniczek w ich docelowe miejsce

Późnym latem ogranicz podlewanie, aby wzmocnić smak owoców

Sekrety sukcesu

✓ **Zapewnij pomidorom** najcieplejsze, najbardziej nasłonecznione i osłonięte miejsce – najlepiej posadź je w szklarni lub w foliowym tunelu.

✓ **Jeśli uprawiasz** rośliny na zewnątrz, wybierz wczesne odmiany, (np. ‚Shirley') i odmiany krzaczaste, (np. ‚Red Alert'), które wcześnie owocują.

✓ **Automatyczne nawadnianie** zapewni stałą wilgotność podłoża. Podłącz linię kroplującą do regulatora czasowego na zewnętrznym kranie lub pompie w zbiorniku na deszczówkę.

✓ **Raz na dwa tygodnie** dokarmiaj rosnące pomidory nawozem z wodorostów. Kiedy zaczną się zawiązywać owoce, przejdź na bogaty w potas nawóz do pomidorów.

✓ **Późnym latem** ogranicz podlewanie, aby wzmocnić smak owoców. Podlewaj tak samo często, ale o połowę mniejszą ilością wody, aby uniknąć rozcieńczania cukrów w owocach.

eprasa.pl cb90b9819f

Kształtowanie krzaczków

Są cztery sposoby kształtowania krzaczków, które pomagają zwiększyć przyswajanie wody i składników odżywczych. Ale który jest najlepszy?

Przywiąż roślinę do palika, aby zapewnić podparcie łodydze

Na jeden pęd

Najlepszy sposób na: większe owoce.
Metoda To tradycyjna technika uprawy. Przywiąż każdą roślinę do jednego, sztywnego palika, usuwając wszystkie pędy boczne, aby uzyskać jedną łodygę.
Wyniki Chociaż jednopędowe pomidory dały mniej owoców niż przy innych metodach, a rośliny walczyły z suszą, to pojedyncze owoce były większe.

Na dwa pędy

Najlepszy sposób na: duże zbiory.
Metoda Wbij dwa paliki po obu stronach łodygi. Główną łodygę przywiąż do jednego palika, a następnie poprowadź pierwszy boczny pęd do drugiego palika. Usuń resztę bocznych odrostów.
Wyniki Uzyskaliśmy wysokie zbiory z prawie dwukrotnie większą liczbą owoców, chociaż poszczególne owoce były mniejsze. Rośliny zmagały się także z gorącym i suchym latem.

Okopywanie

Najlepszy sposób na: silny wzrost.
Metoda Gdy rośliny osiągną wysokość 40 cm, usuń dolne liście i uformuj wokół łodygi kołnierz z kartonu. Owiń kartonowy cylinder sznurkiem, a następnie wypełnij go podłożem niemal po same brzegi.
Wyniki Do czerwca były to największe rośliny w szklarni. Nie przeszkadzała im susza i jako pierwsze wydały owoce.

Użyj dwóch palików do podparcia łodygi i bocznego pędu

Owiń łodygę kartonem i wypełnij podłożem

Ułóż młode sadzonki bokiem w rowku, a następnie zasyp je ziemią

Zakopywanie sadzonek

Najlepszy sposób na odporność na suszę.
Metoda Usuń dolne liście, a następnie rozłóż sadzonki po obu stronach rowka o głębokości 15 cm. Zasyp sadzonki ziemią, przykrywając całą łodygę, a następnie delikatnie zagnij wierzchołki do góry i przywiąż je do solidnych palików.
Wyniki Przy tej metodzie rośliny wytworzyły dodatkowe korzenie, co skutkowało zdecydowanie bardziej zielonymi liśćmi i wydłużeniem czasu plonowania. Rośliny lepiej radziły sobie w wysokich temperaturach.

eprasa.pl cb90b9819f

Problemy z pomidorami

Wypadki zdarzają się pomimo najlepszych chęci. Oto rozwiązania najczęstszych problemów

Dbaj o swoje rośliny, a będziesz mieć wspaniałe zbiory

Zaraza niszczy owoce i sprawia, że są niesmaczne. Atakuje przy wilgotnej pogodzie, więc uprawiaj pomidory w szklarni i unikaj moczenia liści wodą. Na zewnątrz uprawiaj odmiany odporne na zarazę, takie jak 'Mountain Magic'.
Mączliki wysysają soki i osłabiają twoje rośliny. Posadź w pobliżu aksamitki, aby je odstraszyć. Alternatywnie, wczesnym latem możesz zastosować ochronę biologiczną w postaci *Encarsia formosa* (pasożytnicza osa).
Sucha zgnilizna wierzchołkowa to niedobór wapnia, powodujący zamieranie wierzchołków owoców. Jest spowodowana nierównomiernym podlewaniem. Nigdy nie pozwól pomidorom wyschnąć i przez cały sezon utrzymuj wilgotne podłoże.
Pękanie owoców jest wynikiem zmiany dostępności wody. Jeśli przelewasz rośliny, ich owoce pękną, szczególnie odmiany o cienkiej skórce, takie jak 'Sungold'. U pomidorów gruntowych trudno tego uniknąć w przypadku letnich ulew.
Werticilioza to paskudna choroba grzybowa, która powoduje, że rośliny nagle więdną i zamierają w środku lata. Rozprzestrzenia się w ziemi i nie ma na nią lekarstwa, dlatego jeśli podłoże jest zainfekowane, uprawiaj odporne odmiany, takie jak 'Fandango' lub trzymaj rośliny w pojemnikach bądź workach do uprawy.

ZDJĘCIA: JASON INGRAM

eprasa.pl cb90b9819f

Uprawiaj alternatywy dla cukru

Chcesz wyeliminować cukier z diety, ale wciąż masz ochotę na coś słodkiego? **Alex Mitchell** pokazuje trzy gatunki, które możesz uprawiać

Na co komu cukier, skoro można zastąpić go naturalnymi słodzikami? W ostatniej części mojego cyklu o uprawie warzyw i owoców dla zdrowia szukam takich, którymi możemy zastąpić cukier.

Wraz z poszerzaniem się naszych talii, zwiększa się ryzyko chorób, takich jak cukrzyca typu 2 i choroby serca. Dobra wiadomość jest taka, że sami możemy podjąć kroki, aby chronić zdrowie i ograniczyć spożycie cukru.

Możesz zaskakująco łatwo wyhodować te rośliny, a potem przerabiać je na proszek lub syrop. Niektóre z nich, takie jak pozbawiona kalorii stewia czy yacon, świetnie zastępują cukier; inne zachowują się jak „wypełniacze", więc możesz w danym przepisie zredukować ilość cukru, dodawanego podczas gotowania. Zasadź je i słodź herbatę bez wyrzutów sumienia.

Alex Mitchell to pisarka-ogrodniczka, autorka pięciu książek o uprawie jadalnych roślin. @alexmitchelleg

Bulwy yacona smakują jak niedojrzałe gruszki, ale mają konsystencję ponikła bulwiastego

YACON

Ta wieloletnia roślina uprawiana przez Inków wygląda jak krzaczasty słonecznik, ale ważniejsze jest to, co się dzieje pod ziemią. Jedzone na surowo bulwy łączą w sobie smak orzeźwiającego ponikła bulwiastego i niedojrzałej gruszki, ale można przetwarzać je na syrop, który jest niskocukrowym substytutem białego cukru, bo ma trzy razy mniej kalorii. Wyciśnij z bulw sok i zredukuj go na małym ogniu do ciemnego syropu, którym z powodzeniem zastąpisz miód. Yacon jest bogaty w inulinę, polisacharyd będący magazynem energii. Jedząc go, czujesz słodycz, ale twój organizm nie jest w stanie go strawić, a co za tym idzie, nie wzrasta twój poziom cukry we krwi. Zasadź yacon w miejscu w pełni nasłonecznionym i w żyznej ziemi. Wykop bulwy, kiedy nastaną pierwsze przymrozki.

Siew: Zamów rośliny już teraz, żeby zasadzić je od razu po dostawie.

Czym zastąpić yacon?
Jeśli nie możesz dostać yacona, zasadź bulwy topinamburu, które także są bogate w inulinę i są łatwiej dostępne w centrach ogrodniczych lub w sprzedaży wysyłkowej. Wybierz dla nich słoneczne miejsce pamiętając o tym, że są dość wysokie (dojrzałe rośliny osiągają nawet 2 metry) i rzucają sporo cienia.

ZDJĘCIA: SARAH CUTTLE; GETTY/FRANÇOIS ANGERS

eprasa.pl cb90b9819f

SYROP Z YACONA

Przygotuj:

- **500 g bulw yacona, umytych i pokrojonych w kostkę**
- **2 łyżki wody**

Wyciśnij z bulw sok w wyciskarce i wyrzuć pulpę. Przelej sok na patelnię o grubym dnie i dodaj odrobinę wody. Doprowadź do wrzenia, zmniejsz gaz do minimum i gotuj, aż płyn zredukuje się do 2/3-3/4 początkowej objętości (odszumuj płyn). Lekko ostudź, przelej do wyparzonych butelek i odstaw do całkowitego ostygnięcia. Przechowuj syrop w lodówce i zużyj w ciągu pięciu dni.

Przed zebraniem bulw sprawdź, czy są już dojrzałe

Zerwij kilka liści stewii i od razu wrzuć je do gorącego napoju

PROSZEK ZE STEWII

Świeże liście stewii są łatwe do zebrania i świetnie osłodzą gorące napoje, ale najlepiej jest zmienić je w proszek. Zbierz liście i wysusz je w suszarce lub w piekarniku na najniższym poziomie grzania, aż będzie je można zmielić na gładki, zielony proszek. Przechowuj go w szczelnym słoiku. Taki proszek to naprawdę „mocna rzecz" – tylko jedna czwarta łyżeczki osłodzi twoją herbatę.

STEWIA

Surowe liście stewii, którą w Meksyku uprawiali już Aztekowie, są czterdzieści razy słodsze niż rafinowany cukier, ale nie mają ani jednej kalorii. Stewia świetnie nadaje się do uprawy w doniczkach ustawionych latem przy tylnych drzwiach, posadzona w uniwersalnym i beztorfowym podłożu z dodatkiem żwirku. Uszczykuj wierzchołki, aby utrzymać krzaczasty pokrój rośliny. Stewia jest zbyt delikatna, żeby zostawić ją zimą na zewnątrz, więc zabierz ją do domu – wypuści wtedy łodygi z korzeniami, które możesz pobrać i posadzić w kolejnym roku. **Siew: Zamów sadzonki już teraz. Lepiej kupować ukorzenione rośliny, bo stewia trudno kiełkuje z nasion.**

Suszarki do żywności

Bardzo przydają się do suszenia i przerabiania stewii na proszek, suszenia ziół i skórek z owoców oraz warzywnych czipsów. Mogą mieć spore rozmiary, więc sprawdź, czy będziesz mieć odpowiednią ilość miejsca, zanim zdecydujesz się na zakup. Ich zakres cenowy waha się między 30 a 250 funtów. Większość modeli działa na zasadzie owiewania suszonych na siatkowych półkach produktów ciepłym powietrzem.

Gdzie kupić?

- **Nisbets** www.nisbets.co.uk
- **Sous Vide Tools** www.sousvidetools.com
- **UK Juicers** www.ukjuicers.com

MARCHEWNIK ANYŻOWY

To niesprawiające kłopotów wieloletnie zioło zadomowi się prawie w każdym podłożu i wyda wspaniałe, przypominające paproć liście oraz białe, koronkowe kwiaty. Jeśli spróbujesz łodygi, kwiatu lub liści, poczujesz lekko słodki smak z nutą anyżu. Zaletą marchewnika anyżowego jest to, że usuwa kwaśny smak z owoców podczas gotowania, więc nie musisz już ich dosładzać. Kiedy gotujesz rabarbar lub jabłka, dodaj do wody kilka łyżek drobno posiekanych liści, łodyg i główek kwiatów. Po ugotowaniu owoców spróbuj kompotu i dosłodź go, jeśli trzeba.
Siew: Zamów sadzonki marchewnika wiosną lub jesienią, albo już teraz wyhoduj go z nasion w doniczkach.

Czym zastąpić marchewnik anyżowy?

W ten sam sposób możesz używać arcydzięgiela, bo także smakuje nieco anyżkiem, który redukuje kwaśny smak w gotowanych owocach. To okazała, dwuletnia roślina, która osiąga dojrzałość dopiero w drugim roku wzrostu. Uprawiaj arcydzięgiel z nasion i bądź cierpliwy, jeśli potrzebujesz większych zbiorów lub kupuj młode, jednoroczne rośliny.

Uprawiaj marchewnik anyżowy w wilgotnym, ale przepuszczalnym podłożu w lekkim cieniu.

Dostawcy:

- **Chiltern Seeds (stewia i marchewnik anyżowy)** www.chilternseeds.co.uk
- **Crocus (marchewnik anyżowy)** www.crocus.co.uk
- **Jekka's Herb Farm (stewia i marchewnik anyżowy)** www.jekkas.com
- **Marshalls (stewia i yacon) marshalls-seeds.** www.co.uk
- **Sarah Raven (marchewnik anyżowy)** www.sarahraven.com

ZDJĘCIA: SARAH CUTTLE; GETTY/ANNE GREEN-ARMYTAGE; TIM SANDALL

eprasa.pl cb90b9819f

W. Legutko

„Z miłości do kwiatów"

Autorska kolekcja dalii
dr inż. Wiesława Legutko

To autorska kolekcja dalii dr inż. Wiesława Legutko. Powstała ona z ogromnej pasji do ogrodnictwa, która stanowi ważny element życia jej twórcy. Kwiaty, a w szczególności dalie są wielką miłością Wiesława, który postanowił stworzyć nową gamę dalii własnej hodowli.

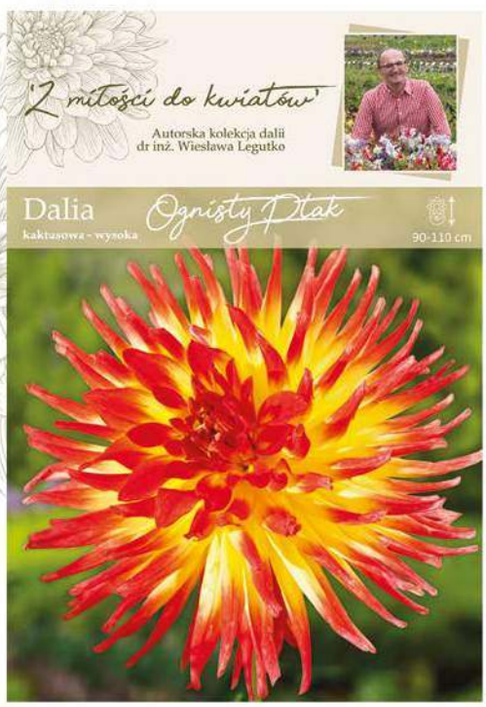

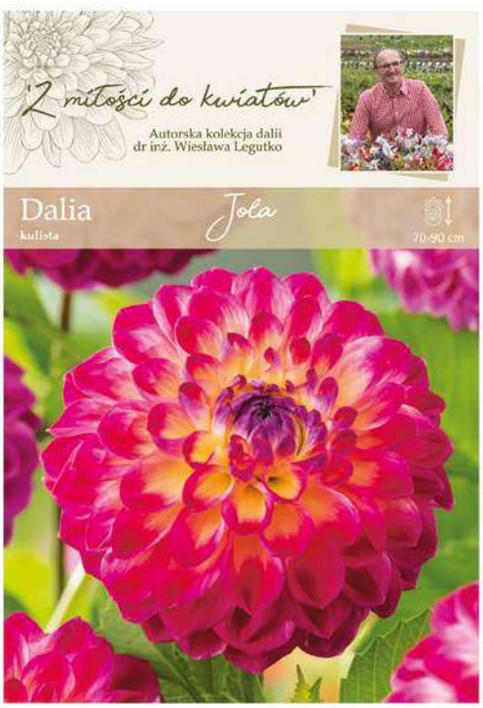

Cała kolekcja dalii dostępna będzie w wybranych centrach ogrodniczych PSCO.

www.esklep.legutko.com.pl

eprasa.pl cb90b9819f

Twój miesiąc dzikiej przyrody...

Pierwiosnki, narcyzy, szafirki, pierwsze kwitnące drzewka otoczone zachwyconymi pszczołami – kwiecień to miesiąc nadziei. I mimo wciąż istniejącego ryzyka przymrozków, rośliny kiełkują, a kwiaty kwitną.

Wyższe temperatury i coraz większa ilość soków pobudza ćmy do rozmnażania się. Składają jaja na świeżych liściach takich drzew jak leszczyna i głóg, brzoza i dąb, a także na wysokich trawach i polnych kwiatach, które ogrodnicy często biorą za chwasty. Gąsienice ciem są na samym końcu łańcucha pokarmowego i stają się pożywieniem dla setek głodnych ptasich piskląt, jak również dla jeży, żab, myszy i nornic. Im więcej roślin żywicielskich gąsienic posadzimy w ogrodzie, tym więcej dzikich zwierząt do niego zawita.

Tekst: Kate Bradbury

Wyśpiewywały swoje trele siedząc w koronach drzew już od grudnia, a miejsca na gniazda wybrały zaraz po zimowym przesileniu, ale dopiero teraz zaczynają je wić. Bogatka to nasza największa sikorka, która osiąga nawet 14 cm długości i waży 18 g, a rozpiętość jej skrzydeł dochodzi do 24 cm. Jest zielono-żółta z czarną główką, białymi policzkami i czarnym krawacikiem. Samca od samicy różni grubość paska – męski jest znacznie szerszy, a im szerszy, tym samiec jest atrakcyjniejszy dla samic.

Sikorki żywią się owadami, nasionami i orzechami, ale gąsienice zostawiają dla swoich młodych. Gniazdują w dziuplach i budkach dla ptaków. Samica znosi do dziewięciu jaj w gnieździe zrobionym z mchu, trawy i piór. Pisklęta wykluwają się po około dwóch tygodniach i osiągają dorosłość po kolejnych trzech.

Jeden z popularniejszych ptaków w Wielkiej Brytanii, sikorka, jest często spotykana w ogrodach i okolicach karmników

ZDJĘCIA: GETTY/MARK HAMBLIN, MANFREDXY

Wypatruj także..

- Ropuch, które są w drodze do oczek wodnych. Są wierne miejscom, w których się już wcześniej rozmnażały, w przeciwieństwie do żab, które wydają się większymi oportunistami.
- Jerzyków i jaskółek. Zazwyczaj nie pojawiają się przed majem, ale obserwuj niebo pod koniec miesiąca, żeby wypatrzeć pierwsze osobniki w tym sezonie.
- Jeży, które budzą się właśnie po okresie hibernacji. Będą głodne, więc postaw im w pobliżu miseczkę z kocią karmą o smaku kurczaka, a drugą z odrobiną wody.

eprasa.pl cb90b9819f

eprasa.pl cb90b9819f

Niektóre spośród 250 gatunków pszczół samotnic w Wielkiej Brytanii budują gniazda w pustych wnękach i chętnie zamieszkają w sztucznym hotelu dla pszczół

Co to są hotele dla pszczół?

Jedną z najlepszych rzeczy, jakie możesz zrobić, aby pomóc dzikiej przyrodzie w ogrodzie, jest zapewnienie siedliska pszczołom samotnicom, a **Kate Bradbury** pokaże ci, jak to zrobić.

W przeciwieństwie do trzmieli i pszczół miodnych, pszczoły samotnice gniazdują pojedynczo, składając jaja w oddzielnych jamkach z błota, liści lub innych materiałów. Wiele samotnic buduje gniazda w ziemi, a niektóre „mistrzynie gniazdowania" moszczą się w spróchniałych pniach lub wydrążonych łodygach roślin. Pszczeli hotel to nic innego, jak odtworzenie tych siedlisk tak, aby stał się domem dla całej masy różnych gatunków samotnic, takich jak pszczoły murarki czy miesierki. Kiedy już zdecydujesz się na zakup hotelu, przede wszystkim postaw na jakość. Najlepsze są takie, które możesz zdemontować i wyczyścić samodzielnie lub wymieniać poszczególne części na nowe.

ZDJĘCIA: SARAH CUTTLE; GETTY/HSVRS; JASON INGRAM

Pszczeli hotel w punktach

- ✓ kup drewniany model, który można rozłożyć i samodzielnie wyczyścić
- ✓ wybierz taki, w którym można wymieniać części (np. bambusowe rurki), zastępując je nowymi
- ✓ wybierz model z tylną ścianką po to, by pszczoły zyskały przytulny i wolny od pasożytów kącik
- ✓ sięgnij po hotelik z otworami o średnicy od 8 do 12 mm

- ✗ nie kupuj modelu z przyklejonymi bambusowymi tyczkami, których nie da się wymienić
- ✗ upewnij się, że gotowy hotel nie zawiera szyszek i słomy, w których pszczoły nie gniazdują, bo to idealne warunki dla pająków, ich naturalnych wrogów
- ✗ unikaj modeli z otworami większymi niż 12 mm, bo są o wiele za duże dla angielskich gatunków pszczół samotnic
- ✗ nie wybieraj modeli, które zawiesza się pod kątem, bo deszcz łatwo dostanie się do środka

eprasa.pl cb90b9819f

Jak zawiesić hotel dla pszczół?

Potrzebujesz:

- **hotelu dla owadów**
- **wiertarki i wiertła**
- **kołków rozporowych** (opcjonalnie)
- **wkrętów**
- **lustra i wkrętów** (jeśli trzeba)
- **drabiny** (zależy od wysokości zawieszenia hotelu)

1 Wybierz słoneczne miejsce, najlepiej na południowej lub wschodniej ścianie, 1-2 metry nad ziemią. Swoje hotele wieszam na wysokości oczu; różne wysokości przyciągają różne gatunki. Zamocuj lusterko (lub ramkę na zdjęcie) na hoteliku, po czym wywierć dziury w ścianie lub płocie i – jeśli trzeba – użyj kołków rozporowych, po czym wkręć wkręty.

2 Jeśli możesz, wyjmij wypełnienie hotelu, żeby był lżejszy podczas montażu. Następnie zawieś hotel na wkrętach, dokręcając je w razie potrzeby. Włóż z powrotem wypełnienie, upewniając się, że całość jest stabilna i wypoziomowana

Jak dbać o hotel dla pszczół?

- **W okresie rozrodczym** sprawdzaj regularnie, czy do hotelu nie dostały się pająki i usuwaj ich sieci. Ten hotel ma służyć tylko i wyłącznie pszczołom; nie miej skrupułów, bo inaczej zmieni się w stołówkę dla pająków.
- **We wrześniu** zdemontuj hotelik i przechowuj go w chłodnym i suchym miejscu, na przykład w szopie. Przed zimowaniem wyczyść go starannie, by nie stwarzać w nim warunków dla rozwoju chorób i pasożytów. Jeśli twój hotel pochodzi z dobrego źródła, na pewno masz też instrukcję, jak wyzbierać kokony i sprzątnąć wnętrze. Jeśli nie – poszukaj wskazówek w sieci.
- **Nie zapomnij** wywiesić hotelu z powrotem na wiosnę. Tu, gdzie mieszkam, w Brighton, w Sussex, pszczoły murarki pojawiają się w pierwszym tygodniu kwietnia, więc czekam na nie z gotowym hotelem już od połowy marca.

Hotele dla pszczół – nasze typy

Skrzynka obserwacyjna dla pszczół samotnic
Solidna, drewniana konstrukcja. Wewnętrzny blok ma ścianki z pleksi, więc możesz widzieć pszczoły w środku. Dostępne są różne rodzaje na wiosnę i lato, dla różnych gatunków. **Ceny od 72 funtów,** *www.nurturing-nature.co.uk*

Pszczeli domek
Drewniane pudełko wypełnione wymienialnymi rurkami z tektury, które można wyjąć przy czyszczeniu wnętrza z kokonów. Możliwość udziału w programie Strażnik Pszczół, by nie musieć zbierać kokonów samodzielnie. **55 funtów,** *www.masonbees.co.uk*

Ul dla dzikich pszczół samotnic
Pszczeli hotel dla oszczędnych, składający się z serii tac. Łatwo je wyjmować i czyścić. Uwaga na górny rządek otworów, niedostępnych do czyszczenia. **24,99 funtów,** *www.amazon.co.uk*

Domek w kształcie plastra miodu
Ciekawy kształt domku wypełnionego suszonymi rurkami łodyg, łatwych do wymiany każdego roku. Upewnij się, że nowe, ciasno ułożone łodygi, będą pasować, aby nie uległy zawilgoceniu. **16,95 funtów,** *www.arkwildlife.co.uk*

Zamykany ul dla pszczół samotnic
Przyciąga wiele gatunków samotnic, a dzięcioł ochroni je przed atakami innych ptaków. Można rozkładać w celu wyczyszczenia z kokonów. **167,99 funtów,** *www.naturalcollection.com*

ZDJĘCIA: SARAH CUTTLE; WILDLIFE WORLD.

eprasa.pl cb90b9819f

Małe oczko dla dzikiej przyrody

Masz mało miejsca, ale chcesz mieć oczko wodne? Adam ma na to sposób – podążaj za jego wskazówkami, aby błyskawicznie przyciągnąć dzikie stworzenia. *Zdjęcia: Sarah Cuttle*

„Wiosna to doskonały czas na stworzenie małego oczka wodnego!"

Minioczko wodne pomysłu Adama kosztowało mniej niż 150 funtów. Podobne ocynkowane wanny znajdziesz w cenie od 25 funtów na eBay

Egmasa.pl egm0000819

Planta®

na dobre
w ogrodzie!

Pełna gama
produktów do ogrodu!

Mieszanki traw, nawozy, **cebule kwiatowe,** podłoża, **agrotekstylia,**
kamienie ogrodowe, **nasiona,** akcesoria ogrodnicze

Planta Sp. z o. o., ul. Wyszyńskiego 16a, 33-100 Tarnów, biuro@planta.pl

www.planta.pl

eprasa.pl cb90b9819f

Jak założyć mini oczko wodne

Wiosna to doskonały czas na stworzenie małego oczka wodnego, ponieważ będzie można obserwować zachodzące w nim zmiany w ciągu najbliższych kilku miesięcy. Jeśli to możliwe, zaplanuj zbiornik w miejscu, które dobrze widać z domu, ponieważ jest co podglądać – ja widzę swoje minioczko i wszystkie odwiedzające go stworzenia z okna salonu. Wybierz lekko ocienione miejsce, aby metal nie nagrzewał się na słońcu i nie szkodził dzikiej zwierzynie. Ustaw pojemnik na swoim miejscu przed napełnieniem, bo nawet te najmniejsze są bardzo ciężkie, kiedy są pełne wody!

Lista materiałów

- **Duży wodoszczelny pojemnik**
- **Duża poziomnica**
- **Źródło wody do napełnienia zbiornika**
- **Wybór roślin wodnych (patrz str. 103)**
- **Doniczki do roślin wodnych**
- **Podłoże do roślin wodnych bez torfu**
- **Płukany żwir do wykończenia doniczek**
- **Cegły do ustawienia roślin**
- **Kamienie różnej wielkości (czyste)**

Krok po kroku

1 Ustaw pojemnik na miejscu i upewnij się, że jest dobrze wypoziomowany. Ja używam poziomnicy i reguluję ustawienie za pomocą kawałków drewna umieszczonych pod spodem.

2 Po wypoziomowaniu napełnij pojemnik wodą – musi być wypełniony do około 2/3 wysokości zanim przejdziesz do trzeciego kroku.

3 Rośliny, które kupiłem, ściśle wypełniały doniczki, więc większość z nich przesadziłem przed włożeniem do wody. Użyj doniczek do roślin wodnych o połowę większych niż oryginalne i wypełnij je podłożem do roślin wodnych, tak aby po przesadzeniu twoja roślina znalazła się nieco poniżej krawędzi doniczki. Obsyp ją większą ilością podłoża i żwirem, który zatrzyma wymywanie ziemi do wody.

4 Sprawdź głębokość wody, jakiej potrzebuje każda roślina – zwykle będzie to odległość od górnej krawędzi doniczki do powierzchni wody – a następnie umieść pod doniczkami cegły, aby wyregulować wysokość zgodnie z wymaganiami.

5 Gdy będziesz zadowolony z ułożenia roślin, zacznij układać kamienie wokół doniczek. Odłóż te najmniejsze, aby wypełnić nimi później puste miejsca między większymi kamieniami i doniczkami. Upewnij się, że co najmniej z jednej strony pojemnika kamienie sięgają do jego górnej krawędzi, aby dzikie zwierzęta miały mogły bezpiecznie wejść i wyjść z wody.

6 Uzupełnij pojemnik wodą. Przelanie zbiornika pomoże w usunięciu pływającego na powierzchni podłoża. Na początku woda może być mętna, ale z czasem rośliny ją oczyszczą. Kiedy rośliny się rozrosną, możesz je podzielić

eprasa.pl cb90b9819f

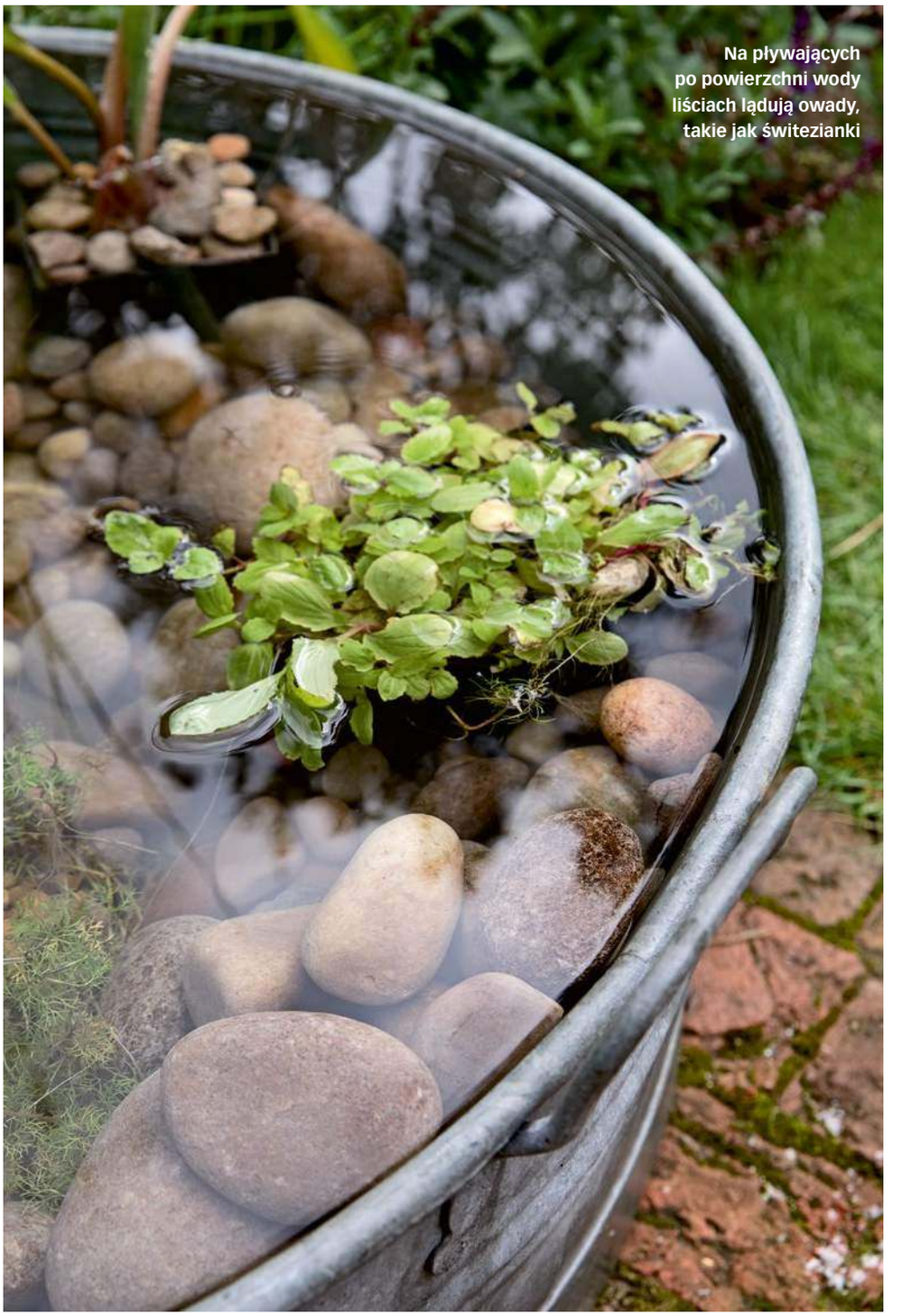

Na pływających po powierzchni wody liściach lądują owady, takie jak świtezianki

Zasady pielęgnacji zbiornika wodnego

Jedną z największych zalet takiego raju dla dzikiej przyrody jest to, że nie musi być przesadnie czysty, więc zwykle nie skupiam się zbytnio na jego pielęgnacji. Ogólnie rzecz biorąc, twoje minioczko wodne będzie łatwe w utrzymaniu, a z czasem to rośliny i zasiedlające je stworzenia pomogą utrzymać czystość wody.

Miej oko na poziom lustra wody
przez cały sezon. W cieplejszych miesiącach możesz być zaskoczony szybkością parowania wody. Uzupełniaj jej ubytki i pamiętaj, że w miarę możliwości najlepiej używać wody deszczowej zamiast kranówki.

Uporządkuj swój zbiornik
jesienią (większość zwierząt zakończyło już sezon rozrodczy), ale zanim płazy przejdą w stan hibernacji.

Usuń skrętnice
jeśli nadmiernie się rozrosną. Wyciągam je, obracając patyk w wodzie, a glony owijają się wokół niego – to zaskakująco łatwe.

Wyczyść zbiornik jesienią
jeśli się zamuli. Należy to robić tylko co kilka lat i pamiętać o zostawieniu wody do ponownego napełnienia.

Podziel i ponownie posadź
rośliny wiosną.

eprasa.pl cb90b9819f

10 roślin wodnych polecanych przez Adama

← Anemopsis kalifornijski (*Anemopsis californica*)
Pochodząca z Ameryki Północnej roślina wodna o okazałych, niezwykłych białych kwiatach, często z różowym odcieniem. Jego szerokie zielone liście jesienią przebarwiają się na czerwono, dodając koloru na koniec sezonu.
Wysokość x Szerokość 45 cm x 50 cm

→ Kosaciec różnobarwny (*Iris versicolor*)
Wiele kosaćców dobrze rośnie w małych zbiornikach, ale ja naprawdę uwielbiam ten klasyczny gatunek. Ma sztywne, wyprostowane, wąskie zielone liście i atrakcyjne, niebiesko-fioletowe kwiaty rozwijające się wczesnym latem. Piękna roślina o ozdobnych kwiatach.
W x S 80 cm x 25 cm

↓ Krwawnica pospolita (*Lythrum salicaria*)
To nasz rodzimy dziki kwiat, który często wykorzystuję. Dodaje kompozycji wysokości, a jego bogate w nektar fioletowe kwiaty dostarczają pożytku dzikim stworzeniom i dodają koloru od lata do jesieni. Dzielę ją co dwa lata.
W x S 1,5 m x 50 cm

↑ Pstrolistka sercowata (*Houttuynia cordata* 'Chameleon')
Jest rośliną, którą albo pokochasz albo pomyślisz, że jest trochę dziwna. Dla mnie jest ciekawym niskim gatunkiem, który dobrze zadarnia brzeg zbiornika, o atrakcyjnych czerwono-zielono-kremowych liściach.
W x S 20 cm x 70 cm

→ Jaskier płomiennik (*Ranunculus flammula*)
Ten rodzimy gatunek strefy brzegowej ma żółte kwiaty, chętnie odwiedzane przez zapylaczy przez całe lato. Może powodować podrażnienie skóry, dlatego należy zachować ostrożność podczas obchodzenia się z nim. Dobrze rośnie w pojemnikach. **W x S** 15 cm x 15 cm

ZDJĘCIA: SARAH CUTTLE; PAUL DEBOIS; GETTY/MARK TURNER, WIAREK

eprasa.pl cb90b9819f

← Orontium wodne (*Orontium aquaticum*)
Ta roślina strefy brzegowej posadzona w słonecznym miejscu wczesnym latem rozwija naprawdę niezwykłe żółte kwiatostany w kształcie włóczni. Będą ciekawym, przykuwającym wzrok dodatkiem do każdego zbiornika wodnego.
W x S 30 cm x 70 cm

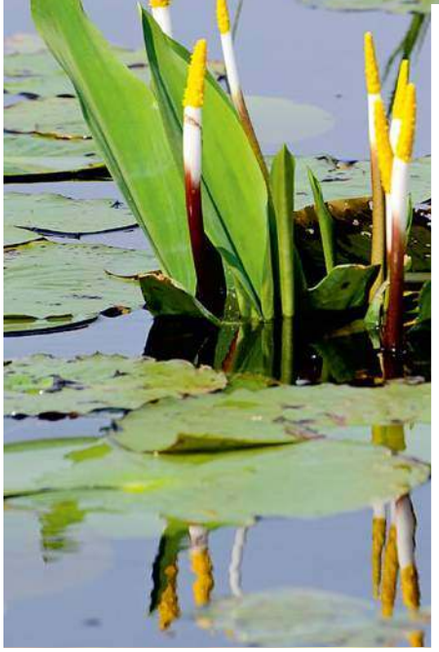

→ Knieć błotna (*Caltha palustris*)
Preferująca płytką wodę knieć ma sercowate liście i jest wytrzymałą rośliną tworzącą kępy, więc dzielę ją co kilka lat. Żółte kwiaty przyciągają szereg zapylaczy. **W x S** 25 cm x 45 cm

← Niezapominajka wodna (*Myosotis scorpioides*)
Wieloletnia niezapominajka o delikatnych niebieskich kwiatach. Zasłoni i zmiękczy optycznie krawędzie zbiornika, zapewniając jednocześnie dobre siedlisko dla dzikich zwierząt wodnych. **W x S** 30 cm x 30 cm

→ Pałka drobna (*Typha minima*)
Często wykorzystuję ten niski gatunek pałki. Miniaturowe szuwary doskonale sprawdzają się w oczkach wodnych w pojemnikach. Wąskie męskie kwiatostany, umieszczone nad owalnymi żeńskimi, wyróżniają się na małej przestrzeni.
W x S 60 cm x 45 cm

← Kroplik żółty (*Mimulus guttatus*)
Uwielbiałem go jako dziecko, ponieważ moja babcia sadziła go w swoich oczkach wodnych. Jego żółte, lejkowate kwiaty z małymi czerwonymi kropkami dodają kolorów przez całe lato. Dobry do przywabienia zapylaczy.
W x S 60 cm x 40 cm

ZDJĘCIA: TORIE CHUGG; GETTY/NATALIA BARAN, ROC8JAS, VOLTAN1, WESTEND61

eprasa.pl cb90b9819f

Narcyz ‘Tête-à-tête’ i inne wiosenne cebulki rozjaśniają zacienione miejsce w ogrodzie Monty’ego

Miesiąc Monty’ego

Marzec jest nieprzewidywalny. Może być jak niegrzeczne dziecko – miewać napady złości w postaci śniegu i lodu, wichury i deszczu, często tego samego dnia. A gdy twoja cierpliwość już się kończy, oczarowuje cię swoim urokiem.

Tutaj, w Longmeadow, pogoda musi być wyjątkowo łagodna, aby ziemia się rozgrzała, ale słońce zaszczyca nas swoimi promieniami. To miesiąc, w którym cebulki naprawdę rządzą: rosną i kwitną niezależnie od pogody, dodając mnóstwo intensywnego koloru, który przegania zimę na dobre. Narcyzy, kosaćce, krokusy, pierwsze tulipany, szafirki, śnieżniki, cebulice – wszystkie intensywnie kwitną, a kilka przebiśniegów utrzymuje się nawet do początku miesiąca. Dni stają się coraz dłuższe – pod koniec miesiąca zmieniamy czas – a marzec, ze wszystkich miesięcy w roku ogrodnika, to pora, gdy czas ma największe znaczenie. Trzeba zakończyć zimowe prace jednocześnie siejąc, sadząc i czując ziemię na rękach oraz słońce na plecach.

OGLĄDAJ Sezonowe porady Monty’ego na **www.gardenersworld.com/monty**

ZDJĘCIA: JASON INGRAM

eprasa.pl cb90b9819f

KROK PO KROKU

Przenieś rośliny zimozielone

Przenieś i przesadź zimozielone krzewy rosnące w gruncie właśnie teraz zanim zaczną się rozrastać. Możesz zminimalizować uszkodzenia gałęzi podczas pracy, związując je w kolumnę. Po przesadzeniu natychmiast je rozwiąż. Pamiętaj o podlewaniu krzewu przez pierwszy rok.

1 WYKOP dużą bryłę korzeniową za pomocą szpadla, aby przeciąć korzenie, i długiego sekatora lub piły, aby przebić się przez głębiej zakotwiczone korzenie.

2 PRZENIEŚ krzew na plandekę, zachowując jak największą ilość podłoża, a następnie przenieś bryłę korzeniową na taczkę.

3 WŁÓŻ krzew do szerokiego dołka, który wcześniej przygotowałeś i do którego dodałeś materii organicznej. Wypełnij ziemią, udepcz ją mocno kilka razy, trzymając główną łodygę pionowo podczas wypełniania.

4 PODLEJ ponownie, a następnie rozłóż warstwę ściółki, zwracając uwagę, by nie znajdowała się za blisko zdrewniałej łodygi, która może zgnić, jeśli jest zbyt głęboko wsadzona.

1

2

3

4

OGLĄDAJ filmy wideo i szukaj wskazówek dotyczących krzewów na **www.gardenersworld.com/shrub**

REKLAMA

eprasa.pl/gardenia

Układanie trawnika z rolki

Najszybszym sposobem na trawnik jest zamówienie darni i ułożenie jej teraz, gdy ziemia się nagrzewa. Przygotuj wyrównane, odchwaszczone miejsce i oczyść ziemię z korzeni oraz dużych kamieni.

Za pomocą grabi rozprowadź nawóz fosforowy, aby pobudzić rozwój systemu korzeniowego i poprawić strukturę podłoża, by uniknąć późniejszego zapadania się płatów trawy. Ułóż darń najpóźniej dzień po otrzymaniu przesyłki i pracuj, stojąc na desce. Ubijaj każdy element w trakcie układania. Podlewaj trawnik do momentu, gdy zaobserwujesz oznaki wzrostu.

OGLĄDAJ filmy wideo i szukaj wskazówek na **www.gardenersworld.com/lawn care**

Zanim wysiejesz nasiona, oczyść ziemię z chwastów i wyrównaj grabiami

Napraw trawnik za pomocą nasion

Uzupełnij ubytki w murawie, wysiewając w pustych miejscach nasiona trawy. O tej porze roku temperatura podłoża jest wystarczająco wysoka, aby nasiona wykiełkowały po kilku tygodniach, więc już teraz możesz przygotować ziemię i wysiać zupełnie nowy trawnik.

Nasiona potrzebują do kiełkowania powietrza i wilgoci, a także twardej ziemi, aby się ukorzenić. Usuń wszystkie chwasty, a następnie wyrównaj poziom ziemi grabiami. Wysiej nasiona trawy, następnie uklep za pomocą deski lub grzbietem grabi w przypadku małych obszarów. Nałóż siatkę, aby chronić nasiona przed ptakami i kotami.

ODWIEDŹ www.gardenersworld.com/lawns, aby dowiedzieć się więcej o renowacji trawnika

eprasa.pl cb90b9819f

Rzeźby Wiatrowe

Rzeźby Wiatrowe wkraczają do naszych ogrodów. Te niezwykłe, całoroczne ozdoby ogrodowe są znane na całym świecie z plenerowych kompozycji uświetniających największe wydarzenia takie, jak rozpoczęcie Igrzysk Olimpijskich czy koncerty gwiazd estrady.

Obecnie możemy cieszyć się ich wyszukaną formą w naszych przydomowych edenach. Są odporne na wszystkie warunki atmosferyczne, cieszą więc oko o każdej porze roku.

Przybierają najróżniejsze formy, od ażurowych przypominających wiatraki, po skomplikowane, trójwymiarowe konstrukcje nawiązujące do motywów roślinnych. Zawsze jednak są to nietuzinkowe i przyciągające uwagę rozwiązania dekoracyjne. Wybierz własny wzór i zachwyć domowników i przyjaciół niezwykłością Twojego ogrodu.

AURORA garden

sale@aurora-garden.pl
tel. 796 881 848

| **www.aurora-garden.pl** |

ul. Leszczowa 3
05-140 Izbica

eprasa.pl cb90b9819f

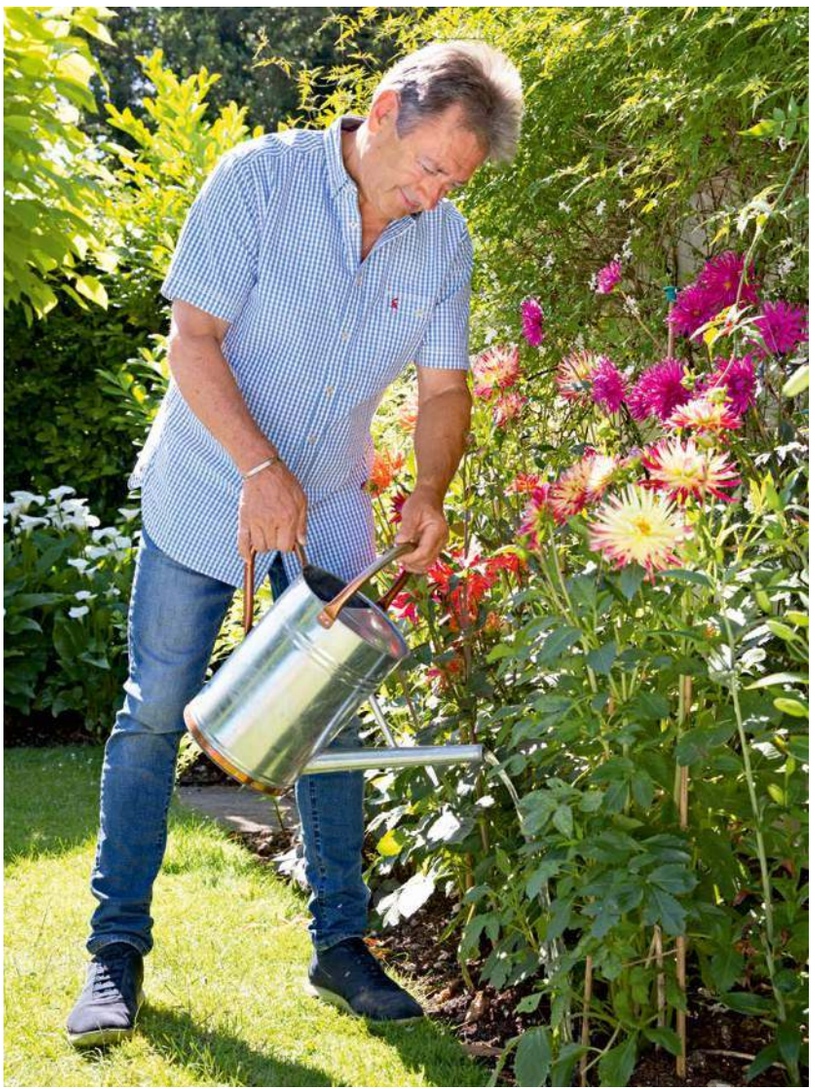

Podlewaj regularnie dalie, aby nie traciły kolorów od połowy lata do pierwszych przymrozków

Sadzenie dalii

Dobrze, że dalie, te wspaniałe i piękne rośliny, wróciły do łask ogrodników po trwającej jakiś czas utracie poważania w drugiej połowie XX wieku. Na szczęście uświadomiliśmy sobie, że ich odważne i jasne kolory, które towarzyszą nam od połowy lata aż do pierwszych mrozów są nie do przecenienia. Teraz jest idealna chwila, by pobudzić uśpione karpy do wzrostu. Zarówno te, które przechowujesz w chłodnym, ale wolnym od mrozu miejscu w okresie zimowym, jak i te dostępne w sprzedaży w centrach ogrodniczych. Posadź je w inspekcie lub szklarni, a będziesz mieć gotowe okazy do wysadzenia w maju, kiedy miną już ostatnie przymrozki. Będziesz mógł także pobrać sadzonki z nowych pędów, które wyrosną z karp. Możesz wybierać spośród dalii kaktusowych o spiczastych płatkach, wielkokwiatowych, zgrabnych pomponowych i wielu innych odmian. Nie potrzebujesz wiele – wystarczy kilka doniczek, porządne podłoże do kwiatów i odrobina ciepła. To naprawdę jest proste.

5 ULUBIONYCH DALII ALANA

'Café au Lait' postrzępione kwiaty o kremowopłowych płatkach
'Christopher Taylor' przepiękne kwiaty w kolorze wiśni i kształcie lilii wodnej
'Haley Jane' biała półkaktusowa o mocno różowych końcówkach płatków
'Rhonda' eleganckie pompony w kolorze bladolilakowym
'Susan Carey' półkaktusowa o dużych, cytrynowożółtych kwiatach

KROK PO KROKU Jak sadzić karpy dalii

1 **SPRAWDŹ**, czy bulwy są jędrne, bez stłuczeń czy objawów gnicia, spowodowanych chorobą grzybową. Odetnij i wyrzuć wszystkie zainfekowane części.

2 **SADŹ** karpy w uniwersalnym podłożu beztorfowym, pojedynczo w dużych doniczkach lub po kilka w kuwecie. Przysyp je cienką warstwą podłoża.

3 **UMIEŚĆ** doniczki na jasnym parapecie lub w ciepłej szklarni. Utrzymuj lekko wilgotne, lecz nie mokre podłoże. Wkrótce zobaczysz pędy, które możesz wykorzystać do zrobienia nowych sadzonek (patrz str. 139).

4 **UPRAWIAJ** rośliny w równomiernie doświetlonym miejscu, w temperaturze nie wyższej niż 18°C – dzięki temu nie będą rosły za szybko. Wysadź w maju, po ostatnich przymrozkach.

ZDJĘCIA: SARAH CUTTLE

eprasa.pl cb90b9819f

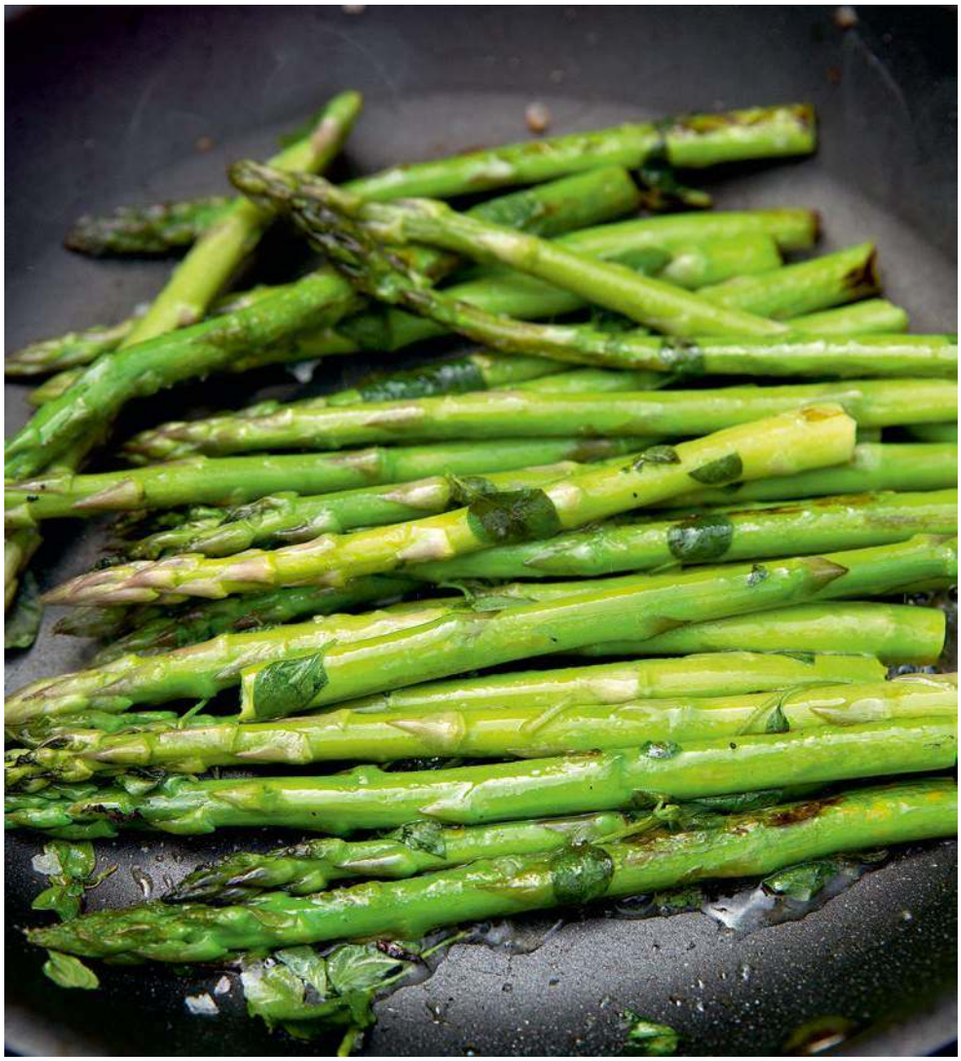

Zbierz szparagi, gdy tylko osiągną 15 cm wysokości i spożywaj na surowo lub po ugotowaniu

Sadzenie szparagów

Mimo, że szparagi uważa się za dość kapryśne, ich uprawa nie jest trudna. Jedyne, co tak naprawdę jest ci potrzebne, to cierpliwość. Po posadzeniu korzeni musi minąć kilka lat, zanim będziesz mógł coś zebrać – z początku niewiele. Dzięki temu dasz roślinom czas na wytworzenie dużych i soczystych pędów, które będzie można zebrać. Potem czekają cię zbiory przez co najmniej 15 lat. Wycinaj pędy ostrym nożem, gdy osiągną 15 cm wysokości, tnąc tuż nad powierzchnią ziemi. Musisz chronić rośliny przed atakami ślimaków, rozrastającymi się chwastami i zapewnić im dobry drenaż. Zbieraj szparagi przez dwa miesiące w roku, a potem pozwól im rosnąć swobodnie, podwiązując je w razie potrzeby. Kiedy zżółkną jesienią, przytnij wszystko tuż nad ziemią.

KROK PO KROKU Jak uprawiać szparagi

1 **ZBUDUJ** podwyższoną grządkę w miejscu z przepuszczalną ziemią. Następnie wykop rowek o głębokości 20 cm i wypełnij go dojrzałym obornikiem.

2 **ZRÓB** 10-15-centymetrowy grzbiet z podłoża, by posadzić sadzonki bez ryzyka podmakania. Czasami daję pod rośliny trochę żwiru. Ugnieć krawędzie grzbietu, aby się nie rozsypał.

3 **UMIEŚĆ** karpy w rowkach, w odległości 30 cm od siebie. Przykryj korzenie warstwą podłoża, ale wierzchołki pędów powinny wystawać nad powierzchnię ziemi.

4 **PODLEWAJ** ostrożnie, aby karpy się nie przemieszczały. Nawóż wiosną , a jesienią ściółkuj materią organiczną.

ZDJĘCIA: SARAH CUTTLE

eprasa.pl cb90b9819f

REGENERACJA TRAWNIKA

Nie ma powodu do paniki, jeśli po zimie Twój trawnik wygląda trochę smutno. Przy odrobinie czułej opieki z łatwością przygotujesz go na nadchodzący sezon.

Wczesna wiosna to najlepszy czas, by zadbać o zniszczoną murawę. Jeśli odpowiednio o nią zadbasz, już za kilka tygodni będziesz cieszyć się zielonym i mocnym dywanem. Zdziwisz się, ale wykonanie zaledwie 5 czynności znacząco poprawi jej wygląd i kondycję!

Uprzątnij resztki liści i patyków, które zalegały na trawniku po zimie. Usuń chwasty, wykopując je z korzeniami lub zastosuj selektywny herbicyd. Skoś trawę o 1/3 długości, by ją skrócić, wzmocnić i ułatwić kolejne zabiegi.
Wygrab następnie pleśń, martwe źdźbła (filc) i mech, by regenerująca się trawa miała więcej miejsca do wzrostu. Użyj mocnych grabi lub mechanicznego wertykulatora, który szybko odświeży zaniedbaną czuprynę. Zbierz ścinki, bo ponownie zamienią się w filc!
Nakłuj ziemię na głębokość 10-15 cm w odstępach co 15 cm. Użyj zwykłych wideł lub specjalnego mechanicznego aeratora, który zrobi to szybciej. Jeśli masz ciężką i gliniastą ziemię Rozsyp do otworów gruboziarnisty piasek, wymieszany z torfem. Zabieg poprawi napowietrzenie, rozwój systemu korzeniowego oraz przenikanie wody i składników pokarmowych z nawozów, co podniesie zdolności regeneracyjne trawy. Następnie podlej trawnik i zaczekaj, aż przeschnie.
Uzupełnij puste place i uszkodzone fragmenty, bo tam, gdzie nie ma trawy szybko pojawią się chwasty! Usuń martwą murawę, wymień część ziemi na świeżą i żyzną – najlepiej gotowe podłoże do trawników, wzbogacone nawozem.
Wybierz nasiona renowacyjnej trawy samo zagęszczającej, która doskonale sprawdzi się wszędzie tam, gdzie widać ubytki, darń jest mało zagęszczona lub uległa uszkodzeniu. Będzie również właściwym wyborem dla tych którzy, zakładając nowy trawnik, chcieliby zrobić to „raz a dobrze", a potem przez lata cieszyć się z trwałego i estetycznego efektu.

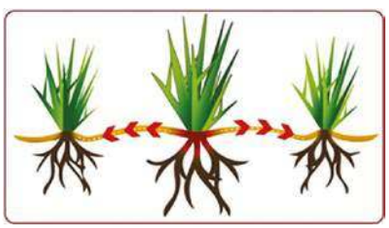

Na czym polega efekt samozagęszczania?
W przypadku traw samozagęszczających z jednego wysianego nasiona wyrasta nie tylko jedna kępa traw, ale także rozrastające się na boki kłącza, z których wyrastają nowe kępy trawy. Ten proces będzie trwał, dopóki nie zostanie zadarniona każda wolna powierzchnia, uszkodzenia czy ubytki na trawniku. Dzięki nowym kępom nasiona trawy rozrastają się intensywnie oraz szybko zadarniają wolne powierzchnie i ubytki, tworząc zwarty i gęsty trawnik.

ZDJĘCIA: SCHULZIE / FOTOLIA

SUBSTRAL

Więcej informacji o nasionach traw znajdziesz na:
www.lovethegarden.pl

Zastosowanie oryginalnej trawy samo zagęszczającej marki Substral to jednorazowy wydatek i gwarancja gęstego trawnika na lata!

JAK ROŚNIE TRAWA SAMO ZAGĘSZCZAJĄCA?

- ✔ Szybko i intensywnie
- ✔ Ma unikalną zdolność do samo zagęszczania
- ✔ Szybko zadarnia wolne ubytki
- ✔ Kiełkuje nawet w niskich temperaturach
- ✔ Jest odporna na intensywne użytkowanie
- ✔ Ogranicza wzrost chwastów i mchu
- ✔ Dobrze znosi umiarkowane zacienienie
- ✔ Można ją nisko kosić

eprasa.pl cb90b981

GĘSTY TRAWNIK NA LATA

WYJĄTKOWO ODPORNA NA DEPTANIE

SAMOZAGĘSZCZAJĄCA

SUBSTRAL

KROK PO KROKU Jak posadzić wczesne ziemniaki w donicach

Uprawiaj ziemniaki w pojemniku lub specjalnym worku. Jeśli masz taką możliwość, umieść je w ciepłym miejscu – wkrótce wypuszczą pędy, nawet jeśli będą na zewnątrz. Przysyp je jednak większą ilością ziemi, aby zwiększyć plonowanie. Ziemniaki są głodomorami, więc należy je regularnie podlewać i nawozić, aby zbiory były obfite.

1 WYMIESZAJ w proporcji 1:1 podłoże uniwersalne z podłożem ilastym, a następnie dodaj odrobinę obornika lub kurzego granulowanego obornika. Umieść tę bogatą mieszankę na dnie worka i usyp warstwę o wysokości około 10 cm.

2 ROZŁÓŻ bulwy na wierzchu ziemi w równych odstępach. Każda bulwa potrzebuje około 10 litrów podłoża, więc w dużym worku zmieszczą się trzy bulwy. Upewnij się, aby oczka lub kiełki były skierowane ku górze.

3 PRZYKRYJ bulwy kolejną 10 cm warstwą mieszanki podłoża i uklep. Gdy tylko pojawią się nowe pędy, przykryj je kolejną warstwą przygotowanego wcześniej podłoża, aż worek zostanie wypełniony tuż poniżej krawędzi.

4 NAPEŁNIJ konewkę chłodną wodą i obficie podlej podłoże. Użyj drobnego sitka, aby nie poruszyć bulw. Podlewaj ziemniaki w ten sposób codziennie, aby doczekać się plonów.

1

2

3

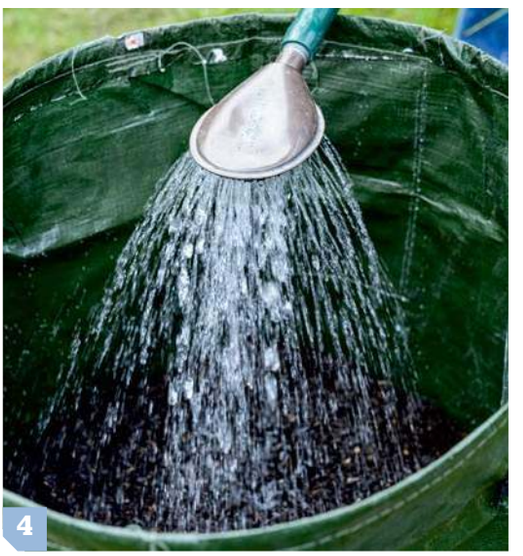
4

DOBRA RADA

Nagłe ochłodzenie może zniszczyć twoje plony, więc zainwestuj w klosz i przykrywaj nim rośliny, gdy w powietrzu wisi niekorzystna pogoda. Klosze nagrzeją również ziemię przed wysianiem, tworząc ciepły mikroklimat pod spodem. Włóknina również zda egzamin w nagłych przypadkach.

OGLĄDAJ filmy wideo i szukaj wskazówek na **www.gardenersworld.com/fruit-veg**

Fioletowe brokuły gałązkowe zbieraj zaczynając od środka łodygi.

Zbieraj wczesne plony

Zetnij delikatne pędy fioletowego brokułu gałązkowego, jarmużu i kalette (połączenie brukselki i jarmużu). Brokuł zbiera się najpierw ze środka łodygi, następnie z jej dolnej części, gdy kolejne pędy rozwijają się w pachwinach liści. Zbierz je zanim zaczną się otwierać żółte kwiaty. Zerwij całe liście jarmużu i przed gotowaniem usuń ich nerwy. Kalette można zbierać z pachwin liści, podobnie jak brokuła gałązkowego. Wszystkie warzywa mogą być blanszowane i mrożone, ale nigdy nie będą smakować tak dobrze jak jedzone od razu po zerwaniu.

NIE ZAPOMNIJ

- Posadzić szparagi (patrz str. 125) oraz topinambur i karczochy
- Zebrać pozostałych zimowych warzyw i przygotować miejsce po pozostałych roślinach na nowe plony
- W słoneczne dni zniszczyć motyką jednoroczne chwasty. To najszybszy sposób, aby się ich pozbyć
- Posprzątać krzaczków truskawek, usuwając martwe liście, aby zrobić miejsce dla nowych liści i kwitnących pędów

TEKST: EMMA CRAWFORTH; ROSIE YEOMANS
ZDJĘCIA: SARAH CUTTLE; JASON INGRAM; TIM SANDALL

eprasa.pl cb90b9819f

ZIELONY NAWÓZ

Goła ziemia nie znosi pustki. Jeśli nie masz nic do posadzenia, wysiej zielony nawóz, aby uniknąć inwazji chwastów. Ziemia zazieleni się jednorocznymi sadzonkami, które po przekopaniu ją wzbogacą i zapobiegną wypłukiwaniu substancji odżywczych przez deszcz.

OGLĄDAJ filmy wideo i szukaj wskazówek na **www.gardenersworld.com/planting**

Zapylaj drzewka owocowe, muskając kwiaty małym pędzelkiem

Zacznij ręcznie zapylać brzoskwinie, nektaryny i morele

Zapylaj brzoskwinie, nektaryny i morele pędzelkiem, aby zwiększyć ich szanse na zawiązanie owoców, kiedy wczesną wiosną zaobserwujesz niewielką aktywność owadów lub gdy uprawiasz drzewka pod osłonami. Delikatnie potrzyj pędzelkiem środek jednego kwiatu, następnie przenieś się na kolejny i zrób tak ze wszystkimi kwiatami, które są otwarte.

Warto powtarzać zabieg co kilka dni, w miarę rozwoju kolejnych kwiatów. Może ci się wydawać, że nie robisz zbyt wiele, ale niewielkie ziarenka pyłku są zabierane z każdego kwiatu i przenoszone na inne.

Wyściółkuj drzewka owocowe

Utrzymuj ziemię wokół twoich drzewek owocowych wolną od chwastów, aby deszcz mógł przedostawać się bezpośrednio do korzeni, a te nie musiały konkurować z innymi roślinami.

Odrobina ściółki organicznej, takiej jak ogrodowy obornik lub kompost zatrzyma chwasty, hamując kiełkowanie ich nasion w glebie. Ściółka posłuży również jako delikatny nawóz dla drzewka, dzięki aktywności dżdżownic odżywi podłoże i pomoże utrzymać wilgoć w ziemi. Ściółkuj kilka centymetrów od pnia.

Rozłóż ściółkę na wilgotnej ziemi, a następnie równomiernie ją rozgarnij

Wysiewaj nasiona w rzędach, w odstępach podanych na opakowaniu

Wysiej nasiona warzyw do gruntu

Teraz jest odpowiednia pora na wysiew nasion fasoli, brukselki, pora, sałaty, pasternaku, groszku, rzodkiewki, rukoli, szpinaku, cebuli i rzepy. Najpierw starannie przygotuj podłoże, zagrab gładko powierzchnię i pozbądź się chwastów. Najłatwiej siać w rzędach, po podzieleniu grządki na rowki z zachowaniem zalecanych odstępów. Opakowania nasion zawierają informacje o odstępach i głębokości siewu. Po wykiełkowaniu siewek można je przerwać, uzyskując ostateczny zalecany odstęp.

Usuwaj wszystkie sadzonki pomiędzy rzędami – to chwasty. Z łatwością je rozpoznasz, ponieważ będą różniły się wyglądem od twoich sadzonek. Wysiewając bezpośrednio do ziemi zaoszczędzisz pieniądze na podłożu i doniczkach, a także czas na podlewaniu, bo wyręczy cię deszcz, ale uważaj na ślimaki.

UWAŻAJ NA

JEŻE

Zrób wszystko, aby zaprosić jeże do swojego ogrodu. Ułóż stertę polan, ustaw miskę z wodą i upewnij się, że mają dostęp do twojego ogrodu przez dziurę w płocie lub murze. Jeże żywią się ślimakami, więc jeśli musisz zastosować granulat przeciwko ślimakom, użyj tylko tego z fosforanem żelazowym – czytaj etykiety.

TEKST: EMMA CRAWFORTH; ROSIE YEOMANS
ZDJĘCIA: GETTY/LES STOCKER; JASON INGRAM

eprasa.pl cb90b9819f

Kiedy rośliny już wykiełkują, przenieś je, zwalniając miejsce w mnożarce

Użyj podgrzewanej mnożarki

Zainstaluj mnożarkę elektryczną, żeby przyspieszyć kiełkowanie i lepsze ukorzenianie się sadzonek. Mnożarki z termostatami do ustawiania temperatury są dość drogie, dlatego na początku skorzystaj z podgrzewanej mnożarki, która jest tańsza.

Większość sadzonek zaczyna kiełkować w temperaturze 15°C, ale chili lub inne egzotyczne gatunki będą do tego potrzebować 25°C. Mnożarki różnią się między sobą, ale ich moc nie przewyższa mocy zwykłej żarówki. Sprzęt wysokiej klasy ma regulację światła i daje możliwość ustawiania poziomu wilgotności. Cokolwiek wybierzesz, będziesz potrzebować pomocy elektryka do założenia hermetycznych gniazdek i płaskiej powierzchni, na której będzie można ustawić mnożarkę.

NIE ZAPOMNIJ

- Zacznij hartować sadzonki mrozoodpornych roślin jednorocznych, umieszczając je w zamkniętym, chłodnym pomieszczeniu
- Kontynuuj wysiewanie letnich kwiatów, takich jak kosmosy i werbeny
- Korzystając z ładnej pogody, wietrz szklarnię w ciągu dnia, by nie narażać roślin na wahania temperatury
- Uszczknij wierzchołki nowych pędów z szałwii, fuksji i pelargonii, by pobudzić ich wzrost
- Podlewaj systematycznie ukorzenione rośliny podczas coraz cieplejszych dni, dodając do wody płynny nawóz

OBEJRZYJ filmy i wskazów na **www.gardenersworld.com/greenhouse**

Mszyce żywią się sokami roślin i trzeba je regularnie usuwać

Kontroluj wczesne ataki mszyc

Uważaj na lepkie i przezroczyste skupiska mszyc, żerujących na świeżych, pączkujących roślinach. W szklarni wcześnie ruszają do ataku, więc usuwaj je natychmiast, przy pomocy wody z mydłem owadobójczym lub olejem roślinnym. Zrób to starannie, żeby wyeliminować młode nimfy, które łatwo jest przeoczyć. Postępuj zgodnie z instrukcją na opakowaniu produktu do zwalczania mszyc. Warto zająć się tym wcześnie, by zminimalizować liczbę mszyc, ale nie można zaprzestać oglądania roślin, szczególnie, jeśli dosadzasz nowe.

KROK PO KROKU

Pikowanie siewek

Przesadź siewki do bardziej zasobnego w składniki odżywcze podłoża i daj im więcej miejsca do wzrostu, pikując je kiedy tylko osiągną odpowiednią wielkość. Podlej je i ustaw w przewiewnym miejscu, aby zapobiec chorobie zwanej zgorzelą siewek. Wczesnym latem będą gotowe do wysadzenia na docelowe miejsce.

1 PRZYTRZYMAJ delikatnie roślinę za liście i użyj sadzaka do wyjęcia jej z podłoża, pilnując, by nie uszkodzić korzenia.

2 WSUŃ cały korzeń do otworu zrobionego sadzakiem i umocuj go delikatnie w podłożu uważając, by nie uszkodzić delikatnej sadzonki.

3 ZAŁÓŻ na konewkę gęste sitko i podlej sadzonki ostrożnie, zwilżając podłoże tak, by woda dotarła do korzeni.

TEKST: EMMA CRAWFORTH; ROSIE YEOMANS.
ZDJĘCIA: PAUL DEBOIS; JASON INGRAM

eprasa.pl cb90b9819f

A better garden starts with a better plant

innowacyjne i wyjątkowe

zdobywcy wielu nagród

zdrowe i kolorowe

mrozoodporne

atrakcyjne o różnych porach roku

łatwe w pielęgnacji

Hydrangea arb. 'Abetwo' Strong Annabelle®

Zanim trafią do Twojego ogrodu, rośliny **PROVEN WINNERS®** przechodzą szereg testów pod względem barwy, zapachu, obfitości kwitnienia, ulistnienia i niezawodności. Tylko niektóre z nich okazują się być na tyle wartościowe, aby zostać rośliną **PROVEN WINNERS®**

Jeśli szukasz najwyższej jakości roślin, zapytaj w najbliższym centrum ogrodniczym o **PROVEN WINNERS®** lub po prostu rozejrzyj się za charakterystycznymi białymi doniczkami.

www.provenwinners.eu

PW PROVEN WINNERS®
COLOR CHOICE® FLOWERING SHRUBS

eprasa.pl cb90b9819f

NIE ZAPOMNIJ

- Rozłóż ściółkę z materii organicznej na gołą ziemię. Odżywi to glebę i powstrzyma rozwój chwastów
- Przesadź zimozielone krzewy, a następnie obficie je podlej, gdy będą się ukorzeniać
- Rozmnóż krzewy przez kopczykowanie – przygnij nisko rosnące pędy do ziemi
- Wytnij suche gałęzie krzewów po obudzeniu się pąków – wtedy łatwo odróżnisz martwe pędy od żywych

Wyjmij i podziel rośliny wodne, aby je odmłodzić i mieć nad nimi kontrolę

Przesadź wodne rośliny

Wyjmij kosze z przerośniętymi roślinami z sadzawki i podziel je teraz, gdy zaczynają puszczać pędy – w ten sposób odmłodzisz je i utrzymasz pod kontrolą. Wodne rośliny mogą wyrastać poza pojemniki i zamulać wodę, gdy je pozostawisz. Umyj korzenie, aby zobaczyć, co można odciąć i zachować – najlepsze są zewnętrzne fragmenty. Posadź je z powrotem do koszy z podłożem John Innes nr 2 i obsyp od góry dużymi kamykami, aby podłoże nie zostało wypłukane, gdy zanurzysz kosze w wodzie.

Stwórz kolorową wiosenną plamę, sadząc na rabatach pierwiosnki i bratki

Wypełnij luki na rabatach

Posadź kwitnące wiosną rośliny, aby dodać koloru i wypełnić puste miejsca na rabatach. Charakterystyczną cechą wiosennych ogrodów są połacie kolorowych roślin cebulowych i niskich bylin, takich jak pierwiosnki, pod krzewami i wśród wschodzących pędów później kwitnących roślin. Wybierz doniczki z roślinami cebulowymi, pierwiosnkami i bratkami. Łopatką rozluźnij podłoże przed sadzeniem i uważaj, aby nie sadzić roślin w miejscu późno wyrastających bylin. Uklep ziemię wokół roślin, obficie podlej, a następnie wyściółkuj.

OGLĄDAJ filmy wideo i szukaj wskazówek na **www.gardenersworld.com/planting**

Usuń siatkę z sadzawki

Zdejmij siatkę ze swojego oczka wodnego zanim rośliny wodne zaczną przez nią wyrastać. Najpierw usuń z niej liście i śmiecie, aby nie wpadły do wody. Następnie zdejmij siatkę z mocowań lub podnieś obciążenie przytrzymujące ją wokół krawędzi.

Przy podnoszeniu siatki uważaj na budzące się do życia rośliny. Zdejmij sztywne ramy lub zwiń elastyczną siatkę, a następnie wyczyść ją i przechowuj latem w suchym miejscu.

Usuń liście i śmiecie zanim zdejmiesz siatkę z sadzawki

UWAŻAJ NA

Cebulki bez kwiatów

Są to cebulki np. narcyzów, które mają liście, ale są pozbawione kwiatów. Wymagają odmłodzenia, więc wykop je i podziel od razu, lub obficie je podlewaj i zasilaj nawozem o wysokiej zawartości potasu do momentu aż liście całkowicie zaschną.

ZDJĘCIA: SARAH CUTTLE; GETTY/JANSMARC; JASON INGRAM

eprasa.pl cb90b9819f

Ożyw funkie

Funkie (*Hosta*), takie jak 'Snowden' lub 'Sum and Substance' to bajeczne rośliny z ogromnymi liśćmi i wyglądające wyjątkowo, ale co kilka lat należy je dzielić, aby je ożywić – i przy okazji uzyskać nowe okazy. W przypadku roślin już rosnących na rabacie najlepiej to zrobić, gdy z ziemi zaczynają wystawać spiczaste końcówki zwiniętych liści. Ale jeśli już masz roślinę lub kupujesz funkię w donicy, możesz ją podzielić przed posadzeniem, nawet jeśli liście są już dość spore. Bez względu na porę, technika jest taka sama.

Wyjmij roślinę z doniczki lub wykop z ziemi i podziel ją na fragmenty, każdy powinien mieć kilka zdrowych pąków liści. Użyj do tego ostrego noża lub poręcznego szpadla – stary nóż do chleba nada się idealnie. Wyrzuć zdrewniały środek, a następnie przesadź fragmenty. Jeśli sadzisz je w doniczkach, upewnij się, że mają zapewnione bogate podłoże – wykorzystaj własny kompost ogrodowy lub polepszacz gleby do beztorfowej ziemi doniczkowej i daj roślinom doniczki z dużą ilością miejsca na rozrost. Obficie podlewaj rośliny, aby rosły bujnie i zdrowo.

ODWIEDŹ www.gardenersworld.com/propagation, aby uzyskać wskazówki, jak dzielić rośliny

Podziel dużą roślinę, taką jak *Hosta sieboldiana elegans*, aby uzyskać dwie nowe rośliny, a następnie przesadź je do zasobnego podłoża

eprasa.pl cb90b9819f

Zbierz rabarbar, w tym słodkie, jasnoróżowe pędy z wczesnej uprawy (patrz po prawej)

Zbierz rabarbar

Rabarbar wymaga temperatury powyżej 5°C, aby wyjść ze stanu uśpienia i rozpocząć wiosenny wzrost. Nie lubi również letnich temperatur powyżej 30°C, więc kwiecień jest miesiącem, kiedy rabarbar jest w swojej najlepszej formie – teraz tworzy pyszne łodygi.

Jeśli zacząłeś pędzić rabarbar, wykorzystując wiadro lub wykonany na zamówienie gliniany klosz, wówczas, pozbawione światła pędy będą znacznie jaśniejsze, początkowy liść będzie tylko limonkowożółtym pąkiem w kształcie włóczni, a łodygi będą słodkie i delikatne w smaku.

Nie ścinaj łodyg rabarbaru; zamiast tego pociągaj je, trzymając każdy liść blisko nasady, i wykręcając go, aby wyszedł z ziemi. Cięcie powoduje gnicie korony, co objawia się wrzecionowatymi łodygami i uszkodzonymi pąkami.

GROSZEK

Wysiej groszek, gdy ziemia będzie sucha i ciepła w dotyku. Przygotuj płytki rowek i rozłóż nasiona groszku w podwójnym rzędzie o szerokości około 20 cm, w odstępach co 10 cm. Zgrab ziemię i zostaw wystarczającą ilość miejsca między rzędami, aby umożliwić zbiór strąków.
Aby podeprzeć pędy użyliśmy leszczyny – wąsy grochu idealnie przyczepiają się do ich krzaczastych wierzchołków.

Do kwietnia gleba powinna być wystarczająco ciepła, aby móc wysiać groszek na zewnątrz

ZDJĘCIA: MARSHA ARNOLD; GETTY/EUGENE03

NIE ZAPOMNIJ

- Ogłowić tulipanów, zaczynając od wczesnych odmian, takich jak ‘Orange Emperor’ i ‘Chato’
- Posadzić na zewnątrz śródziemnomorskich ziół (sprawdź str. 34)
- Zahartować sałat wysianych w kuwetach
- Podzielić roślin mięsożernych i przesadzić ich do doniczek, gdy pojawią się nowe pędy

OGLĄDAJ filmy wideo i szukaj wskazówek na **www.gardenersworld.com/ fruit-veg**

eprasa.pl cb90b9819f

Marchew z domowej grządki jest smaczniejsza niż ta ze sklepu. Zwłaszcza świeżo zebrana.

Wysiew marchwi

Kiedy moje córki były małe, nie lubiły marchewki – dopóki nie kupiłem działki i nie zacząłem jej uprawiać. „Przecież to nie marchewka!", mówiły potem dziewczynki, nie mogąc uwierzyć, że te słodkie, chrupkie korzonki to to samo warzywo kupowane w supermarkecie i podawane im w szkole obiad. To dowód, że uprawiana samodzielnie marchew jest nieskończenie smaczniejsza niż ta kupiona w sklepie. Teraz jest najlepsza pora na wysiew marchwi, która musi rosnąć szybko i bez przeszkód, aby była słodka i delikatna. Zadanie jest łatwe, ponieważ marchew nie potrzebuje niczego poza podlewaniem w suchych okresach. Zbiory można zaczynać po paru miesiącach. Jeśli posiejesz zbyt gęsto, zajdzie konieczność przerzedzania, a to błąd. Zapach miażdżonych liści wabi połyśnicę marchwiankę, której larwy wygryzają dziury w korzeniach. Siej rzadko i podlewaj równo, a obędzie się bez problemów.

ALAN POLECA ODMIANY:

Chantenay Red Cored Stara, sprawdzona odmiana
Early Nantes Niezawodna, dobra do siania w partiach
Flyaway Słodka, ale odporna na połyśnicę
Sweet Candle Długi, smukły, smaczny korzeń
Parmex Korzeń krótki, do uprawy w pojemnikach

KROK PO KROKU Jak siać marchew do gruntu

1 **ZBUDUJ** podwyższoną grządkę, jeśli masz kamienistą glebę. Wypełnij ją przesianą ziemią, aby korzenie się nie rozdwajały. Ugnieć i wyrównaj podłoże. Zrób płytki rowek, wciskając w ziemię leżący patyk.

2 **ROZMIEŚĆ** nasiona w odstępach co 2 cm. Lekko zagrab ziemię na rowek. Luźny siew pozwoli uniknąć pikowania, które przyciąga muchówki niszczące marchew.

3 **DAJ** nasionom szansę, chroniąc je przed złą pogodą tunelem (można wykonać go samemu). Nie jest to konieczne, ale może pomóc na przewiewnych stanowiskach.

4 **PODLEJ** grządkę. W okresach bezdeszczowych utrzymuj stale lekko wilgotną ziemię, aby wzrost marchwi nie był przerywany. Zbieraj marchew, gdy korzenie osiągną odpowiednią wielkość.

ZDJĘCIA: SARAH CUTTLE

eprasa.pl cb90b9819f

KROK PO KROKU Wysiej sałatę

Wysiew sałaty w tym okresie jest dobrym pomysłem, aby cieszyć się zbiorami za 10 tygodni. Do listy odmian do uprawy warto dodać odrastające sałaty, ponieważ można je zbierać zanim pozostałe odmiany będą gotowe i zapewnią ciągłe zbiory liści przez całe lato. Wysiewaj je w niewielkiej liczbie co kilka tygodni o tej porze roku. Dzięki temu będziesz mieć stałe źródło główek sałaty w późniejszej części sezonu, do zbioru po kilka naraz. Podlewaj je, aby zapobiec kwitnieniu.

1 **STWÓRZ** linię z naprężonej żyłki na poziomie gruntu, w miejscu w którym planujesz uprawiać sałatę, i użyj jej jako przewodnika do wykonania rowka krawędzią motyki.

2 **WEŹ** kilka nasion, trzymając je między kciukiem i palcem wskazującym, a następnie upuszczaj je wzdłuż rowka, rozsiewając kilka nasion co centymetr.

3 **PRZYKRYJ** nasiona cienką warstwą ziemi, zostawiając niewielkie wgłębienie w miejscu nasiona, aby podczas podlewania woda spływała do rowka.

Wysiej do doniczek duże, podobne do ziarna ryżu nasiona ogórka

Wysiej nasiona ogórka

Wypełnij 9 cm doniczki uniwersalnym podłożem gotowym do uprawy ogórków. Uklep powierzchnię i namocz ciepłą wodą. Umieść nasiona, po jednym w każdej doniczce, na powierzchni, ale tak, by stały na bokach. Zmniejszy to prawdopodobieństwo gnicia przed kiełkowaniem. Oznacz etykietą, a następnie przykryj cienką warstwą podłoża i i ustaw w podgrzewanej mnożarce lub na ciepłym parapecie, do wykiełkowania.

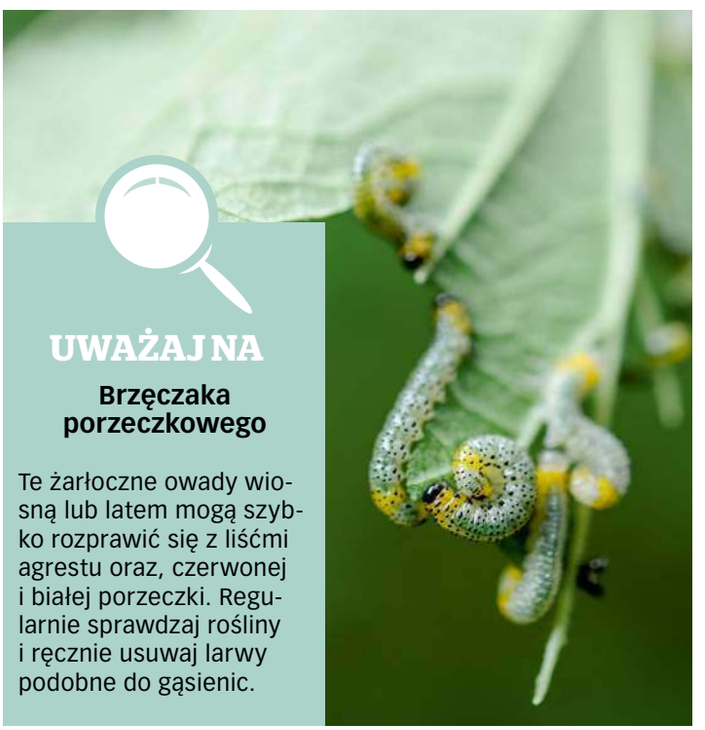

UWAŻAJ NA

Brzęczaka porzeczkowego

Te żarłoczne owady wiosną lub latem mogą szybko rozprawić się z liśćmi agrestu oraz, czerwonej i białej porzeczki. Regularnie sprawdzaj rośliny i ręcznie usuwaj larwy podobne do gąsienic.

TEKST: NIC WILSON, ROSIE YEOMANS
ZDJĘCIA: PAUL DEBOIS, JASON INGRAM.

eprasa.pl cb90b9819f

NIE ZAPOMNIJ

- Użyć biologicznych środków ochrony roślin na mączlika szklarniowego.
- Nawieźć amarylisów nawozem potasowym. Gdy liście zaczną żółknąć, ogranicz podlewanie. Przechowuj cebule w doniczkach pod ławką, kładąc je na boku.
- Pobrać szczepek hortensji z młodych, zdrowych pędów bez kwiatostanów. Nie pozwól im wyschnąć.
- Przepikować siewek roślin jednorocznych, gdy osiągną odpowiednią wielkość.

OBEJRZYJ filmy i uzyskaj więcej wskazówek na stronie **www.gardenersworld.com/greenhouse**

Zwalczanie opuchlaka truskawkowca

Zbieraj dorosłe opuchlaki, gdy tylko je dostrzeżesz. Każda samica może złożyć tysiące jaj, a to wygłodniałe larwy opuchlaków powodują największe szkody. Pozbądź się zainfekowanej ziemi i przesadź rośliny do nowego podłoża. Połączenie ręcznego zbierania, dodawania nicieni do podłoża i pułapek na dorosłe osobniki powinno być skuteczne.

Rośliny szklarniowe są podatne na atak opuchlaków.

Pielęgnacja roślin doniczkowych

Napełnij ręczny zraszacz deszczówką i odstaw na kilka godzin, aby woda ogrzała się do temperatury pokojowej. Używaj jej do zraszania roślin doniczkowych, aby zmniejszyć ich stres i dać odpocząć od suchego powietrza w pomieszczeniu. Regularnie obrywaj przekwitłe kwiaty i przycinaj najstarsze, brązowiejące liście. Czas już rozpocząć nawożenie. Nie podlewaj roślin taśmowo, lecz według ich potrzeb. Dotknij podłoża, aby sprawdzić jego wilgotność. Napełniaj zraszacze i konewki po podlewaniu, aby przy następnym woda miała temperaturę pokojową.

Rośliny doniczkowe zraszaj deszczówką dla ich zdrowia

Wietrzenie szklarni pomoże roślinom

Utrzymuj przepływ świeżego powietrza

Otwórz okna szklarni w ciągu dnia, aby umożliwić wymianę powietrza na świeże. To powstrzymuje choroby grzybowe i zapobiega przegrzewaniu się szklarni na słońcu. O tej porze roku rośliny potrzebują stabilnych warunków. Koniecznie zamknij otwory wentylacyjne na noc, aby zapobiec skokowym zmianom temperatury.

Chroń sadzonki przed uszkodzeniem przez wiosenne słońce

Zapewnij cień

Zaciągnij rolety, gdy świeci słońce, aby nie pozwolić na wzrost temperatury. Bezpośrednie światło słoneczne może spalić młode rośliny. Jeśli liścienie siewek zostaną uszkodzone, nie przetrwają one tego etapu rozwoju. Warto chronić wszystkie rozmnażane rośliny przed bezpośrednim słońcem. Jeśli w szklarni nie ma rolet, równie dobrze sprawdzi się siatka lub włóknina rozciągnięta w oknach.

20 MINUT WOLNEGO

Weź szczotkę i zmieć zabrudzenia, które osiadły na stołach i ramach okien. Warto poświęcić czas na sprzątanie, bo to może przeszkodzić szkodnikom w rozmnażaniu się. Pozbądź się resztek ziemi i roślin, ponieważ w nich rozwijają się choroby grzybowe. Użyte doniczki i etykiety wynieś i umyj.

TEKST: NIC WILSON; ROSIE YEOMANS
ZDJĘCIA: SARAH CUTTLE; JASON INGRAM.

eprasa.pl cb90b9819f

Jak podlewać

Dotknij podłoża lub unieś donice i kosze, by poczuć ich wagę i sprawdzić, czy wymagają podlania. Rośliny wkładające wysiłek w produkcję liści potrzebują więcej wody. Ciepłe lub wietrzne warunki również zwiększają zapotrzebowanie na wodę. Nie polegaj na deszczu, ponieważ liście są jak parasole i deszcz ląduje na ziemi wokół doniczki.

Namacaj podłoże, trzymając konewkę blisko jego powierzchni podczas podlewania. Jeśli donice są bardzo suche, podlej je ponownie, aby woda mogła nasiąknąć, zamiast spływać po bokach doniczek.

Nowo obsadzone pojemniki wymagają obfitego, ale łagodnego podlewania, aby rośliny mogły się ukorzenić

KROK PO KROKU

Pielęgnacja rozsady

Zakup sezonowych roślin w postaci małych sadzonek to wygodny i niedrogi sposób na stworzenie pięknych letnich kompozycji. Rozpakuj i dobrze podlej rozsadę zaraz po jej otrzymaniu. Trzymaj sadzonki w miejscu osłoniętym przed mrozem, ponieważ te małe, młode rośliny są nadal podatne na uszkodzenia przez niskie temperatury.

1 Delikatnie wyjmij każdą siewkę z modułu, od razu przesadzając ją do małej doniczki z beztorfowym podłożem.

2 Podlewaj rośliny za pomocą drobnego sitka i uprawiaj w szklarni lub na parapecie, sprawdzając korzenie przed ponownym przesadzeniem.

10 minut wolnego

Poszukaj samosiejek bylin. Można je usunąć lub przesadzić właśnie teraz. Powinny dobrze się rozwinąć i wkrótce zakwitnąć. Po przesadzeniu rośliny obficie podlej.

Kontroluj ślimaki

Zmieszaj roztwór zawierający nicienie z wodą w konewce i podlej ziemię wokół roślin, aby zwalczyć ślimaki. Staną się ofiarą tych mikroskopijnych organizmów, które są aktywne, gdy temperatura gruntu osiąga 7°C. Używaj dużej ilości wody, ponieważ pomaga ona nicieniom poruszać się w ziemi. Efekt utrzymuje się przez mniej więcej 6 tygodni, więc dobrze jest zabieg powtórzyć. Jeśli przeprowadzisz go teraz, będzie bardzo skuteczny, ponieważ wyeliminuje ślimaki podczas składania jaj.

OGLĄDAJ filmy wideo i szukaj wskazówek na **www.gardenersworld.com/solve problems**

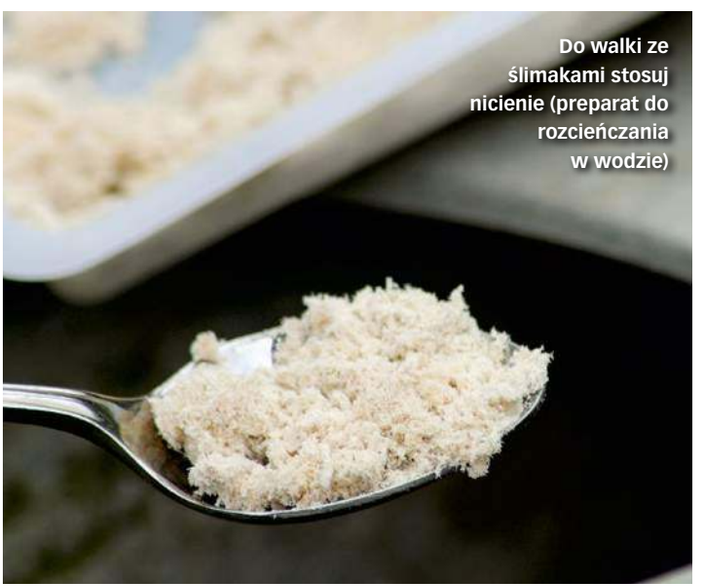

Do walki ze ślimakami stosuj nicienie (preparat do rozcieńczania w wodzie)

TEKST: NIC WILSON; ROSIE YEOMANS.
ZDJĘCIA: PAUL DEBOIS; TIM SANDALL

eprasa.pl cb90b9819f

Kwiatowy show w mgnieniu oka

Teraz jest najlepsza pora na to, aby z łatwością stworzyć kolorową jednoroczną grządkę z kwiatami. Rośliny jednoroczne szybko kiełkują i kwitną w ciągu zaledwie kilku tygodni. Najczęściej wybierane gatunki to chabry, maczki kalifornijskie, czarnuszki damasceńskie i lnice. Jest ich o wiele więcej, więc poczytaj trochę i wybierz kolorową mieszankę, aby uzyskać długotrwałą kompozycję.

Cała jednoroczna rabata robi niesamowite wrażenie, ale niewielkie kępki w rabacie również dodadzą jej zastrzyku fantastycznego koloru. Najpierw usuń chwasty i wyrównaj ziemię grabiami. Następnie wymieszaj różne nasiona z suchym piaskiem. Wysiewaj w rzędach, a następnie usuwaj wszystko, co wyrasta poza linią – przerywaj sadzonki wraz z ich wzrostem.

Usuń chwasty, wyrównaj ziemię grabiami i wysiej mieszankę nasion kwitnących roślin jednorocznych

Posadź lilie w głębokich doniczkach z ilastym podłożem

Posadź cebulki lilii

Do uprawy lilii wybierz duże i głębokie doniczki, aby zmieścić po kilka cebulek w każdej z nich. Częściowo wypełnij donicę ilastym podłożem. Umieść cebulki na powierzchni z wierzchołkami skierowanymi ku górze. Rozmieść je w 5 cm odstępach, a następnie przykryj warstwą podłoża do wysokości cebulki. Obficie podlej, aby podłoże osiadło, a następnie na powierzchni umieść warstwę żwiru, aby odstraszyć ślimaki. Lilie są żarłoczne, więc latem nawoź je regularnie.

Podpędź bulwy begonii

Podpędź bulwy begonii już teraz, aby tego lata dodać koloru ogrodowym donicom, wiszącym koszom i rabatom. Wybierz duże, jędrne bulwy i posadź je w odstępach co 10 cm do doniczek lub kuwet z podłożem, kierując stronę z wgłębieniem do góry. Przykryj je 1 cm warstwą ziemi i dobrze podlej. Ustaw na ciepłym parapecie lub w szklarni, a wkrótce pojawią się pędy.

OGLĄDAJ filmy wideo i szukaj wskazówek na **www.gardenersworld.com/seeds-bulbs**

Zachowaj 10 cm odstępu między bulwami begonii, kierując stronę z wgłębieniem do góry

KROK PO KROKU Jak pobrać sadzonki u podstawy

Wiele roślin zielnych w doniczkach i na rabatach wypuszcza teraz nowe pędy, które można wykorzystać jako sadzonki. Zaliczają się do nich między innymi dalie, dzielżany, astry, ostróżki i floksy. Sadzonki szybko się ukorzenią nawet bez wysokich temperatur. Podlewaj je regularnie, a już tego lata będą gotowe do przeniesienia na rabaty.

1 WBIJ nóż w ziemię, aby odciąć energiczne młode pędy z zewnętrznej części kępy.
2 USUŃ niższe liście, przetnij większe liście na pół i uszczknij wierzchołek. Przytnij do długości równej 10 cm.
3 POSADŹ kilka sadzonek wokół krawędzi donicy ze żwirowym podłożem do sadzonek, uklep, a następnie podlej.

TEKST: EMMA CRAWFORTH; ROSIE YEOMANS
ZDJĘCIA: SARAH CUTTLE; PAUL DEBOIS; JASON INGRAM

eprasa.pl cb90b9819f

Felieton

Opowieści Titchmarsha

Zdaniem **Alana** przywracanie natury do poprzedniego stanu nie polega na puszczeniu wszystkiego luzem, ale na zaangażowaniu się – bez względu na wielkość naszej działki

Zbyt dosłowne traktowanie informacji jest zawsze niebezpieczne. Weźmy na przykład aktualny szał na *wilding* – używany przez „przebudzonych" (trzymajcie mnie, bo nie wytrzymam...) termin na oddawanie kawałków ziemi naturze.

Wspaniałe rzeczy osiągnięto w Knepp Castle w hrabstwie West Sussex, gdzie Isabella Tree i Charlie Burrell czynią cuda na 1,416 hektarach swojej posiadłości, przyciągając wiele gatunków dzikiej fauny, które przestały tu bywać na skutek stosowanych wcześniej intensywnych metod produkcji rolniczej. Książkę Isabelli, *Wilding*, świetnie się czyta bo w fascynujący sposób pokazuje, co możemy robić, aby nasza ziemia naprawdę stała się bardziej przyjazna naturze, jednocześnie produkując żywność.

Czytanie o tym, że wróciły tu synogarlice i rośnie populacja motyli jest bardzo krzepiące – a to zaledwie dwie z kilkudziesięciu informacji o tym, co udało się osiągnąć i pokazujących, jak oportunistyczne są dziko żyjące, ptaki, pszczoły, owady i inne zwierzęta – przy najmniejszej możliwości wykorzystają okoliczności przechylające szalę na ich korzyść (na chwilę przymykam oko na krety i żyjące w miastach lisy, ale o tym za chwilę). Uważnie przeczytajcie opowieść Isabelli, zamiast jedynie wnioskować z nagłówków, że właściciele Knepp Estate musieli tylko zasiąść w fotelach i pozwolić naturze działać – a odkryjecie, że kluczem do ich sukcesu było staranne gospodarowanie krajobrazem.

> Rozsądne i przemyślane zarządzanie ziemią jest sposobem na zrównoważoną przyszłość

Wszyscy możemy to robić – bez względu na wielkość naszych działek. Nie wyobrażajcie sobie, że wystarczy pozwolić ziemi leżeć odłogiem, aby doprowadzić do gwałtownego przyrostu populacji modraszków arionów, derkaczy, bąków i dwulistników pszczelich. Nie było tak, że Isabella i Charlie przestali orać i siać, sprzedali swoje bydło i owce, a potem odwrócili się do ziemi plecami i pozwolili naturze wziąć sprawy we własne ręce – nie, zamiast tego zbadali, jakiego rodzaju warunki przyciągną różne gatunki fauny i flory i zarządzali ziemią, biorąc je pod uwagę. Nadal mają bydło – imponujące długorogie zwierzęta – i wyjaśniają, że stałe pastwisko o niskiej obsadzie wypasanego inwentarza pochłania dwutlenek węgla nawet lepiej, niż lasy deszczowe. O tym chyba rzadko się słyszy...

Tak – wiem, że niewielu z nas dysponuje pastwiskiem, na którym mogłyby paść się zwierzęta, ale to zaledwie jeden z wielu faktów udowadniających, że rozsądne i przemyślane zarządzanie ziemią jest sposobem na zrównoważoną przyszłość. Warto też pamiętać, że około dwie trzecie użytków rolnych w Wielkiej Brytanii nadaje się jedynie do produkcji trawy do wypasania zwierząt. Choć niektórzy uważają, że dieta wegańska zapewnia scenariusz idealny, nie jest to praktyczna propozycja wykarmienia brytyjskiej populacji, czyli około 67 milionów obywateli. Szybko staje się jasne, dlaczego musimy importować tak wiele żywności. To wszystko zdaje się mieć niewiele wspólnego z naszymi przydomowymi ogródkami, ale pod jednym ważnym względem ich dotyczy.

Każdy z nas może doprowadzić do tego, aby nasz własny skrawek ziemi zapewniał dom jak największej liczbie gatunków dzikiej flory i fauny – nawet, jeśli naprawdę zgrzytamy zębami na myśl o kretach i lisach. Ale nie oznacza to, że mamy zostawić zalegające tam śmieci w postaci starych lodówek, opon samochodowych i gruzu, uważając, że porastające je jeżyny staną się siedliskiem ptaków i pszczół. Niewielki wysiłek sprawi, że stworzymy środowisko znacznie bardziej sprzyjające naturze – dzięki zarządzaniu, a nie hurtowemu zaniedbaniu.

Mój przyjaciel, będący uznanym architektem krajobrazu, świetnie to podsumował, gdy wyjaśnił, że nasz rodzimy krajobraz jest pod względem bioróżnorodności najbogatszy w fazie „adolescencji". Jeśli pozwolimy mu dojrzeć, ostatecznie zostanie zajęty przez najbardziej dominujące gatunki; inne, słabsze organizmy, będą stopniowo zanikać. Ostatecznym skutkiem tego procesu będzie mniejsza bioróżnorodność – węższy wachlarz form życia. Naturalnie to samo dotyczy ogrodu. Uprawiaj jak najwięcej różnych gatunków drzew, krzewów, bylin rabatowych, roślin jednorocznych i cebulowych – najlepiej o pojedynczych kwiatach, które produkują pyłek i nektar uwielbiany przez pszczoły i inne owady. Zamiast płotów, postaw na żywopłoty. Pozwól, aby trawa na części trawnika rosła wyżej. Zrób oczko wodne dla stworzeń lubiących wodę. Przestań korzystać ze środków chemicznych i nie usuwaj zbyt starannie rozkładających się liści i dojrzewających owocostanów. Prowadź swój ogród w przemyślany sposób, zamiast go zaniedbywać, a twój kawałek ziemi będzie ostatecznie bogatszy.

ZDJĘCIE: JASON INGRAM. ILUSTRACJA: CHRIS MADDEN/EYECANDYILLUSTRATION

eprasa.pl cb90b9819f

WYDANIE SPECJALNE 1/2021

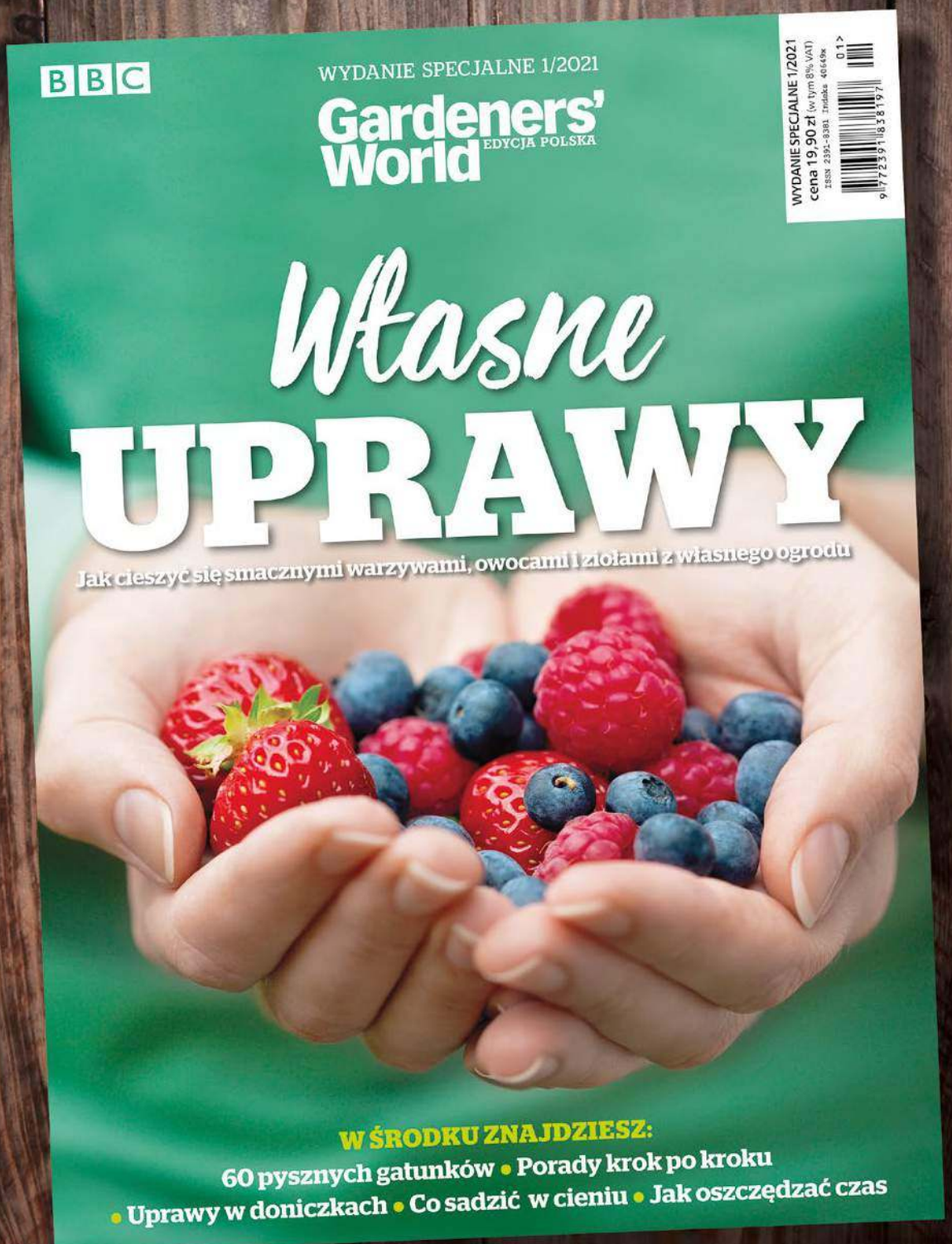

Dostępne w salonach prasowych i na UlubionyKiosk.pl

Lista zakupów

Bęben ogrodowy RollUp

Nie jest montowany na ścianie, ale w gruncie za pomocą metalowej śruby. Kompaktowy bęben obraca się o 360° i jest dostępny z wężem o długości 15 lub 20 metrów. Bęben RollUp można zainstalować nawet w ogrodzie, w którym pracuje robot koszący Gardena, gdyż jest on w stanie przejechać pod bębnem i kosić dalej trawnik.
www.gardena.com/pl

Kapsułki nawozowe

Innowacyjna forma nawozów w postaci kapsuł rozpuszczalnych w wodzie. Wystarczy wrzucić kapsułkę do wody i wymieszać; bez konieczności odmierzania dawek, co pozwala uniknąć bezpośredniego kontaktu z produktem. Agrecol oferuje całą serię kapsułek do różnych grup roślin.
www.agrecol.pl

Ziemia uniwersalna warzywno-kwiatowa

Ziemia z biostymulacją i aminokwasami, odpowiednia praktycznie do każdego rodzaju roślin. Wpływa korzystnie na ich zdrowy rozwój oraz pomaga utrzymać wilgoć i zachować odpowiednie warunki wzrostu. Wybierając linię produktów z biostymulacją masz pewność, że twoje uprawy będą bujne i piękne.
www.ggarden.eu

Kosa FSA 60 R

Lekka akumulatorowa kosa mechaniczna, idealna do pielęgnacji trawników i ich krawędzi. Średnica robocza 350 mm. Ergonomiczny uchwyt, wytrzymały wysięgnik aluminiowy.
www.stihl.pl

Substrat do wysiewu i pikowania

Starannie dobrana mieszanka przeznaczona do wysiewu i pikowania roślin. Podłoże stworzone do uprawy rozsady warzyw oraz do wysiewu roślin ozdobnych. Wzmacnia ukorzenienie sadzonek i sprzyja dalszemu rozwojowi roślin.
www.athena.com.pl

Podłoże do róż z mikroorganizmami

Przeznaczone do upraw w domu, ogrodzie i na balkonie. Odpowiednio przygotowana, naturalna mieszanka nawozów organicznych i torfów spodoba się osobom preferującym ekologiczne rozwiązania w ogrodnictwie. To jedyne takie dostępne na rynku podłoża o aktywnym działaniu, chronione patentem.
www.ggarden.eu

Szpadel krótki Cellfast IDEAL™ PRO

Szpadel krótki z nowej linii narzędzi spełni oczekiwania nawet najbardziej wymagających użytkowników. Jego głowica wykonana jest ze sprężystej stali borowej, dodatkowo hartowanej indukcyjnie, a ostrzona krawędź ułatwia wbijanie i cięcie. Trzonek o owalnym przekroju pokryto antypoślizgowym materiałem.. Wytrzymała rączka z kompozytu umożliwia chwytanie na kilka sposobów.
www.cellfast.com.pl

Sekator ogrodowy Gardena ExpertCut

Ostrza wykonane przy zastosowaniu zaawansowanej technologii hartowania z użyciem ekstremalnie niskich temperatur, dzięki czemu są wyjątkowo wytrzymałe i nie będą wymagały ostrzenia przez wiele lat. Ergonomiczne uchwyty z miękkimi elementami zapewniają wyjątkową wygodę użytkowania. W sekatorze ExpertCut można ustawić jedną z dwóch szerokości uchwytu, w zależności od wielkości dłoni.
www.gardena.com/pl

eprasa.pl cb90b9819f

Prezenty na Dzień Kobiet

Powiew wiosennego wiatru

Duży i zwracający uwagę niebanalnym wyglądem naszyjnik z kompozycją z suszonych kwiatów zatopionych w krystalicznej żywicy. Zawieszony na woskowanym sznurku. Biżuteria stworzona dla kobiet chcących wyróżniać się z tłumu. Tworzona z pasją i zamiłowaniem do natury. Długość sznurka 70 cm, wysokość wisiorka 7 cm, szerokość wisiorka 3,8 cm.
www.czarowanie.sklep.pl

Bielenda Eco Nature

To linia do pielęgnacji twarzy, której receptury zawierają 99% składników pochodzenia naturalnego. Wszystkie produkty są certyfikowane przez PETA (wolne od okrucieństwa #crueltyfree), mają wegańskie składy oraz zawierają tylko naturalne barwniki i kompozycje zapachowe.
www.esklep.bielenda.pl

Pierścionek Liść Paproci

Pierścionek w kształcie listka paproci. Wykonany z mosiądzu (bez niklu i ołowiu) i złocony 24K złotem. Dostępny w różnych rozmiarach.
www.pakamera.pl

Pierścionek z drewna

Srebrny pierścionek z drewnianym oczkiem (modrzewiowym lub sosnowym). Gałęzie cięte na plasterki, a po oszlifowaniu zabezpieczane żywicą. Każdy egzemplarz jest unikatowy, ma nieco inny wzór. Oczko ma 13 mm średnicy, a obrączka regulowany wymiar (minimalna średnica to 17 mm).
www.mypieceofwood.pl

Drewniana kopertówka

Torebka kopertówka z naturalnego drewna (do wyboru palisander, czarny klon, orzech). Wnętrze wyłożone washpapą, czyli tzw. „wegańską skórą" – trwałym materiałem z włókna celulozowego, odpornego na wodę. Zamykana na niewidoczne magnesy. Wymiary – 20 cm x 15 cm x 5 cm.
www.plantwear.pl

Kolczyki z drewna, żywicy i chrobotka

Ręcznie wykonane, niepowtarzalne kolczyki z zatopionego w żywicy kawałka dębu i mchu islandzkiego (chrobotek reniferowy). Długość kolczyków – 2,6 cm. Biżuteria pakowana jest w drewniane pudełeczko wypełnione chrobotkiem; idealnie nadaje się więc na niebanalny prezent.
www.korzawood.pl

Naszyjnik-kula z różą

Kwiat róży zatopiony w transparentnej żywicy. Kula umieszczona na haczyku oraz kółeczku ze srebra. Wisiorek zawieszony na czarnym woskowanym sznurku lub na srebrnym łańcuszku.
www.projektywica.pl

Wisiorki z kwiatami

Owalne wisiorki z kwiatami zatopionymi w żywicy ręcznie wykonane. Wisiorek 1,4 cm x 2,5 cm, zawieszony na metalowym łańcuszku o długości 43 cm.
https://instagram.com/bryliky.jewelry

Ogrodowe przebudzenie

Książka słynnej projektantki ogrodów Mary Reynolds. To poradnik, jak krok po kroku stworzyć ogród w harmonii z siłą witalną ziemi, uwzględniając nie tylko to, czego chcą opiekujący się nią ludzie, ale również to, czym chce się stać sama ziemia. Ta książka jest zarówno wyrazem najwyższej sztuki, jak i inspiracją dla każdego miłośnika ogrodów, który pragnie stworzyć pozytywną dla życia, naturalną przestrzeń.
www.wydawnictwoliterackie.pl

eprasa.pl cb90b9819f

MARKET OGRODNICZY

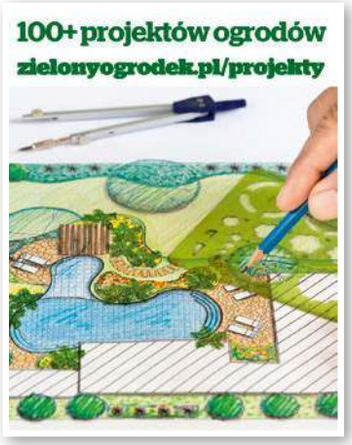

eprasa.pl cb90b9819f

MARKET OGRODNICZY

DaglezjaRyki
majowe.ogrody
miskanty
giganty wśród traw

Pierwsza książka o uprawie i pielęgnacji miskantów.
Bogato ilustrowana
Zapraszamy do magicznego świata traw
www.sklep.daglezjaryki.pl

Zielony Ogródek SKLEP
TWÓJ SKLEP OGRODNICZY

sklep.zielonyogrodek.pl

Sadzawka
SKLEP INTERNETOWY
liliowce,
paprocie,
lilie wodne
obuwiki,
hosty,
trójlisty,
cyklameny,
epimedia

» www.sadzawka.pl

Floribunda.pl

hodowla i sprzedaż róż ogrodowych
sklep internetowy
Szkółka Róż Floribunda
24-130 Końskowola, Kurowska 19
biuro@floribunda.pl, tel. 603758788
www.floribunda.pl

WYSYŁKOWY SKLEP OGRODNICZY
sklep.szkolkabielawni.pl
Rośliny ozdobne do Twojego ogrodu
Szkółka Drzew i Krzewów Ozdobnych Bielawni
ul. Zdunowska 1, Konarzew 63-700 Krotoszyn, tel. 662 054 630

www.lovelybaskets.pl
Kosze i meble z naturalnego ratanu
Dealer Riviera Maison

Sklep internetowy z nowoczesnym
OŚWIETLENIEM SOLARNYM i ozdobami ogrodowymi,
w tym RZEŹBAMI WIATROWYMI

AURORA
AURORA-GARDEN sale@aurora-garden.pl,
www.aurora-garden.pl, tel. 796 881 848

eprasa.pl cb90b9819f

Gardeners' World
EDYCJA POLSKA

Polska

Redaktor naczelny
Paweł Romanowski
pawel.romanowski@avt.pl

Redaktor prowadzący
Małgorzata Wójcik
malgorzata.wojcik@avt.pl

Redaktor merytoryczny
Łukasz Skop
lukasz.skop@avt.pl

Asystent wydawcy
Anna Cember
anna.cember@avt.pl

Współpracownicy
Anna Fizek, Anna Moroz-Darska, Agnieszka Nowak, Katarzyna Kaczan-Borowska, Grzegorz Falkowski, Bożka Piotrowska

Marketing i reklama
Marta Zaczek
marta.zaczek@avt.pl
tel. 22 257 84 76

Anna Brzywczy
anna.brzywczy@avt.pl
tel. 22 257 84 98

DTP
Studio Adekwatna

Prenumerata
prenumerata@avt.pl
tel. 22 257 84 22

Kolportaż
Paweł Gago
pawel.gago@avt.pl
tel. 22 257 84 24

United Kingdom

GARDENERS` WORLD
MANAGING DIRECTOR
Catriona Bolger

EDITOR-IN-CHIEF
Lucy Hall

ASSOCIATE EDITOR
David Hurrion

BBC STUDIOS, UK PUBLISHING
CHAIR, EDITORIAL REVIEW BOARDS
Nicholas Brett

MANAGING DIRECTOR, CONSUMER PRODUCTS AND LICENSING
Stephen Davies

COMPLIANCE MANAGER
Cameron McEwan

DIRECTOR, MAGAZINES
Mandy Thwaites

UK PUBLISHING CO-ORDINATOR
Eva Abramik
UK.publishing@bbc.com
www.bbcstudios.com

IMMEDIATE MEDIA CO LTD
CHAIRMAN
Martin Weiss

CEO
Tom Bureau

DIRECTOR OF INTERNATIONAL LICENSING AND SYNDICATION
Tim Hudson

INTERNATIONAL PARTNERS MANAGER
Molly Hope-Seton

Adres redakcji
„Gardeners' World. Edycja Polska"
ul. Leszczynowa 11
03-197 Warszawa
tel. 22 257 84 99
www.magazyngardenersworld.pl

Źródłowe materiały publikacyjne pochodzą z miesięcznika brytyjskiego „Gardeners' World".

© Copyright 2021 AVT

Mimo wszelkich starań przy opracowaniu materiału do tego czasopisma, wydawca nie ponosi odpowiedzialności za jakiekolwiek błędy w tym czasopiśmie.

Redakcja nie ponosi odpowiedzialności za zamieszczone na łamach pisma „Gardeners' World. Edycja Polska" treści reklamowe oraz artykuły promocyjne.

Wydawca
AVT-Korporacja Sp. z o.o.
ul. Leszczynowa 11
03-197 Warszawa tel. 22 257 84 99

Wydawnictwo AVT należy do Izby Wydawców Prasy

Dwumiesięcznik, nr 2/2021

Magazyn jest wydawany na licencji brytyjskiego wydawnictwa Immediate Media Co Ltd

oraz BBC Studios

BBC Gardeners World magazine is published by AVT-Korporacja Sp. z o.o. under licence from BBC Studios, Television Centre, Wood Lane, London W12 7TQ. The Gardeners World logo and the BBC Blocks are the trade marks of the British Broadcasting Corpo-ration. Used under licence. © Immediate Media Company Limited. All rights reserved. Reproduction in whole or part prohibited without permission.

W następnym numerze...

majowo-czerwcowy
numer w sprzedaży już pod koniec kwietnia

Monty poleca rośliny do cienia

PLUS Rady ekspertów

Zmiany klimatu

Naturalne nawozy

Dalie na rabaty i do pojemników

agrecol

FERTI CAPS®

NOWOŚĆ!

KAPSUŁKI NAWOZOWE

DO ROŚLIN DOMOWYCH I OGRODOWYCH

100% rozpuszczalne w wodzie

zobacz całą serię

www.agrecol.pl

eprasa.pl cb90b9819f

VEKAMOTION 82 I VEKAMOTION 82MAX

NOWE SYSTEMY PRZESZKLEŃ I DRZWI PRZESUWNYCH OD VEKA

VEKA.PL